

СПИСАНИЕ НА МЛАДИЯ ЯПОНИСТ

КРЪГ

БРОЙ 1

Университетско издателство „Св. Климент Охридски“

Съставители:

проф. дфн Бойка Цигова
доц. д-р Гергана Петкова
гл. ас. д-р Антон Андреев
Елеонора Колева – докторант

Редактори на броя:

Бойка Цигова
Гергана Петкова

Адрес на редакцията

1303 София
Софийски университет „Св. Климент Охридски“
Център за източни езици и култури
Специалност Японистика
бул. Тодор Александров № 79
тел. (+359 2) 871 7058

- © 2013 Бойка Цигова, Гергана Петкова, Антон Андреев, Елеонора Колева – съставители
- © 2013 Предговор, художествено оформление, проект за лого и корица – Бойка Цигова
- © 2013 Университетско издателство „Св. Климент Охридски“

ISSN 1314-9539

СЪДЪРЖАНИЕ

ОТ СЪСТАВИТЕЛИТЕ 5

КУРСОВИ РАЗРАБОТКИ НА СТУДЕНТИ ЯПОНИСТИ ПРЕЗ 2012 г.

Милена Минова <i>ЯПОНСКИ ТРАДИЦИОННИ ПРАЗНИЦИ</i>	9
Елиана Михайлова <i>„ГЕНДЖИ МОНОГАТАРИ“ – ТЕМАТА ЗА ЛЮБОВТА</i>	27
Калина Чолакова <i>ТРАДИЦИОННИ РИТУАЛНИ ТЪРЖЕСТВА В СЪВРЕМЕННА ЯПОНИЯ</i>	31
Маргина Недялкова <i>ЯПОНИЯ – КУЛТУРА НА ХРАНЕНЕ И НАЙ-ПРЕДПОЧИТАНИ ТРАДИЦИОННИ ЯСТΙΑ</i>	43
Петя Панайотова <i>ВОЕНЕН ЕПОС В ЯПОНИЯ. „ГУНКИ МОНОГАТАРИ“</i>	50
Златина Тошева <i>„САМОТНА СМЪРТ“</i>	55
Светослав Иванов <i>ЯПОНСКАТА ИКОНОМИКА: ИНОВАЦИИ И ВИСОКИ ТЕХНОЛОГИИ</i>	63
Денислава Додева <i>ОТДИХ СРЕД КРАСОТАТА НА ПРИРОДАТА</i>	69
Петър Димов <i>ЗА ЯПОНСКИТЕ ИГРАЛНИ ЦЕНТРОВЕ</i>	74

КОНКУРСНИ ПОСТИЖЕНИЯ НА СТУДЕНТИ ЯПОНИСТИ ПРЕЗ 2012 г.

• **КОНКУРС ЗА НИВО НА ЗНАНИЯ ПО ЯПОНСКИ ЕЗИК**
(日本語能力試験)

Таисия Телалим <i>ЕДНА МАЛКА ПОБЕДА НАД СЕБЕ СИ</i>	79
---	----

• КОНКУРС ПО ОРАТОРСКО МАЙСТОРСТВО НА ЯПОНСКИ ЕЗИК
(弁論大会)

Калин Петков

正しい選択をすること (DA НАПРАВИШ ПРАВИЛНИЯ ИЗБОР) 81

Любомир Чолаков

私とヒッチハイク (A3 И АВТОСТОПЪТ) 82

Елка Ангелова

白いツバメ (БЯЛАТА ЛЯСТОВИЦА) 84

Георги Недев

囲碁メンと囲碁ガール (ФЕНОВЕ И ФЕНКИ НА ИГРАТА „ГО“) 85

КОЛЕКТИВНИ ПРОЯВИ НА СТУДЕНТИ ЯПОНИСТИ

ПРЕЗ 2012 г.

• СЕДМИ ПРАЗНИК НА ЯПОНСКАТА КУЛТУРА – БУНКАСАЙ

(日本文化祭)

Таисия Телалим, Калин Петков

„ЗАЩО ЯПОНИСТИКА?“ 89

• ПЪРВИ БАЛКАНСКИ ЛАГЕР ПО ЯПОНСКИ ЕЗИК

(バルカン半島日本語サマーキャンプ)

Христина Христова

НИЕ ПОСТАВИХМЕ НАЧАЛОТО 92

НАШИЯТ АФИШ (2011–2012 АКАДЕМИЧНА ГОДИНА) 95

ИЛЮСТРАЦИИ 105

ОТ СЪСТАВИТЕЛИТЕ

През последните няколко години въпросът за публикуване на студентски разработки все по-често е повод за обсъждане между преподаватели и студенти от специалност Японистика. Предвидените по учебен план курсови проекти в редица задължителни и свободноизбираеми дисциплини на специалността обхващат широк кръг от теми, представящи традиционна и съвременна Япония. Писмените работи на студентите в най-добрия случай се съхраняват в личния архив на преподавателите, остават без обществен резонанс в контекста на научните постижения на българската японистика и са лишени от възможност да достигнат до по-широк кръг читатели.

Списание на младия японист КРЪГ е нов идеен проект, замислен и осъществен с отпечатването на първия пилотен брой. Текстовете на студентски курсови разработки, съобщения и лични отзиви за персонални и колективни публични изяви, придружени с богат илюстративен материал, са систематизирани в отделни рубрики. В съдържанието е включен и раздел за анонсиране на текущи образователни програми и предстоящи събития през текущата академична година.

Съставителите на списанието са убедени, че издаването му отговаря на интереса на студентите японисти да имат своя постоянна трибуна, която ще осигури публичност на стремежите им да огласяват и споделят знания, резултати от първи изследователски стъпки в науката, умения в дискусии обсъждания и постижения в самостоятелни аналитични проучвания.

Основната цел на научния колектив е по-мащабно представяне и популяризиране на японската култура в България чрез съвместните усилия на студенти, докторанти и преподаватели японисти от СУ „Св. Климент Охридски“. С оглед на изискванията за научно ръководство, компетентност и приемственост между различните академични нива екипът от японисти, осъществили организацията и изпълнението на проектния формат, се състои от един професор, един доцент, един асистент, един докторант и един студент.

Очакванията ни са, че първото по рода си у нас профилирано печатно издание КРЪГ ще се утвърди като годишна поредица, в която младите японисти ще могат да популяризират своите постижения и придобития опит в специалността, които да ги стимулират в бъдещата им професионална реализация като специалисти в науката за Изтока в България и по света.

КУРСОВИ РАЗРАБОТКИ

НА СТУДЕНТИ ЯПОНИСТИ

ПРЕЗ 2012 ГОДИНА

ЯПОНСКИ ТРАДИЦИОННИ ПРАЗНИЦИ

Милена Минова

IV курс, специалност Японистика

Япония не прилича на никоя друга страна в света. В нея успешно се съчетават древните магически мистерии на култа към природата, *шинто*, традициите и обредите на будизма и съвременните технологии в областта на информатиката и техниката.

В многовековната история на Япония празниците винаги са се опирали на традицията, като при това са изменяли своите форми, приспособявайки се към условията на времето. В много местни обичаи и обреди някои неща се изменят или съвсем изчезват. Това се отнася най-вече за градовете, тъй като в глухите селски райони, особено на север и североизток в Япония, старите традиции са все още силни. В някои случаи се получава синтез между традиция и иновация, в други те мирно съществуват един с друг.

Традициите са се преплели в съвременността. В наши дни жителите на Токио, един от най-съвременните градове в света, участват в националните празници почти така, както и преди сто години. Никой не се учудва на ударите на барабана, предвещаващ движението на празнична процесия в момент, когато хората пътуват през центъра на града за работа в претъпканата електричка. Естествено в наши дни не всички се замислят за дълбокия смисъл на даден празник, мнозина ги възприемат просто като традиции и повод да се повеселят заедно.

Японците отбелязват най-разнообразни празници, които за тях са радостни събития. Повечето от традиционните празници са изпълнени с религиозен дух, чиито корени са обвързани с шинто традициите. Те се провеждат главно в шинто храмове-светилища, които са около 80 хиляди в страната.

В основата на много японски празници лежат три основни обредни елемента: селскостопанските работи, преклонението пред божествената сила на природата и култът към предците. Поводите за възникване на отделни празници са били саденето или прибирането на ориза, преодоляването на стихийни бедствия (наводнения, суша, болести), основаването на храм в чест на някой велик човек и т.н.

Традиционните празници в Япония имат многовековна история. Например празникът Аой съществува от VI век. Той възниква след края на наводнение в Киото, а названието си получава по името на цвете. Гион се празнува от IX век. Този празник се появява след прекратяване на чумата в един от кварталите на Киото, името си получава от името на квартала. Тенджин се появява през X век, празнува се във връзка с прекратяване на

сушата, а е наречен в чест на велик японски поет, учен, калиграф – Сугавара но Мичидзане (Тенджин е неговото посмъртно име), на когото е посветен храм Тенмангу в гр. Осака.

Празниците възникват в различни слоеве на японското общество: едни в двореца (Аой; Гион; Бон – ден за възпоменание на умрелите), други сред воинските съсловия (Сенин гьорецу – процесия на хиляди лица в памет на известния военен и държавен деец Токугава Иеясу). Някои са създадени от търговци и занаятчии (например *ябуири* – почивен ден за прислугата и чираците), но повечето са свързани със селскостопанските работи или с природните явления (празници за прибиране на реколтата, за цъфтенето на сакурата и др.). В хода на своето развитие празниците губят социалните си характеристики, постепенно става взаимодействие и взаимно проникване на културни ценности на различни общности и се ражда общонационалната традиция на празниците.

По мястото на провеждане традиционните празниците могат да се разделят на общонационални и местни. Като пример за първите са Танабата (празник на звездите), празникът на момчетата, както и празникът на момичетата. Към местните празници се отнасят както известните из цялата страна Гион (в Киото), Сенин гьорецу (в Никко), Тенджин (в Осака), така и посветените на някакво божество или събитие, за което знаят само жителите на дадено село или малко градче.

Японските учени са склонни да делят празниците и по сезони – на пролетни, летни, есенни и зимни, като особено внимание обръщат на Нова година. През зимата е прието японците да се любуват на свежия сняг, през пролетта – на цъфтенето на сливите, азалиите, вишните, а през есента – на красивите кленови листа и пълната луна.

Япония е страна, богата на празници. От древни времена и в големите, и в малките храмове, в гъсто населените градове и в отдалечените райони се отбелязват различни по рода си тържества, фестивали, панаири. Интересно е, че днес въпреки урбанизацията и бързите темпове на развитие силата на тези празници се е запазила.

ТАНАБАТА

От древни времена хората се интересуват от звездното небе. От този интерес се заражда астрономията с нейния годишен календар, което е било много важно за селското стопанство, и астрологията, с нейните митове, легенди и опити да се свържат в едно небе, земя, богове и хора. Звездите и съзвездията получили имена, придобили собствен живот, характер, история. В чест на най-значимите богове се устройвали празници, за да се получи тяхното благоразположение, с което да продължи годишният цикъл, да се съхрани реда в света и да се премахнат бедите.

Танабата в Япония се нарича празникът, отбелязван на 7 юли. Той идва от Китай, като първоначалната му дата на празнуване е седмият ден на седмия месец по стария китайски календар, а това се пада приблизително в средата на август по новия календар (с един месец по-късно). След като в Япония приемат григорианския календар, Танабата започва да се празнува на 7 юли. Празникът има и второ название – Хоши мацури (Звездният фестивал).

Легендата

По време на китайската династия Хан (23–220 г. н.е.) се ражда легендата за двамата влюбени, звездните Тъкачка и Пастир (звездите Вега в съзвездие Лира, на японски Шьокуджьо или Танабата-цуме, и Алтаир в съзвездие Орел, на японски Кенгю). Тяхната любов била толкова силна, че не могли да изтърпят и един миг да бъдат разделени. Тъкачката изоставила тъкачния стан и Пастирът – своите стада. Това страшно разгневило бащата на принцесата и той разделил влюбените, като направил преграда – река, която впоследствие нарекли Млечен път. Орихиме, изпълнявайки своята работа, била така тъжна и толкова плакала, че от сълзите, падащи върху нейната работа, облаците вместо белоснежни ставали сиви и дъждовни. Стадата на пастира слабели от ден на ден и накрая се разбягали кой накъдето види. Тъй като от техния небесен труд зависел животът на земята, хората били застигнати от неизброими бедствия и се молели на боговете да се съжалят над тях. Бащата на Орихиме хванал свраката, която предавала посланията между влюбените, и ѝ заповядал свраките да правят небесен мост веднъж в седмицата, за да могат влюбените да се срещат. Но тя била вятърничава и глуповата и всичко объркала. Оттогава свраките правят мост не веднъж в седмицата, а само един път в годината – в седмия ден на седмия месец. Ако вали, перата на свраките се намокрят и не могат да направят моста. Така влюбените не успяват да се срещнат и са принудени да чакат до следващата година.

Тази и други легенди попадат в Япония от Китай през VI–VII век заедно с началото на астрономията и се наложила в местния мит за небесната дева Танабата-цуме, която тъкала дрехи за боговете. Доколкото Тъкачката била покровителка на тъкачките и шивачките, а Пастирът на земеделците, празникът бързо добива популярност сред народа – в древността всички тъкани и дрехи селяните произвеждали сами и с това се занимавали именно жените, а със земеделие – мъжете.

Самият празник е известен с две имена: Хоши-мацури (Празник на звездите) и Танабата, съкратено име от Танабата-цуме, което в превод от японски означава „седмата вечер“. Празникът се провеждал именно в 7-та нощ на 7-ия месец по лунния календар. В наши дни Танабата официално се празнува на 7-и юли, но не навсякъде го отбелязват на този ден.

Счита се също, че към името Танабата има отношение и словосъчетанието танае-хата, т.е. „семена на полето“ или „засято поле“, залог за плодородие, което освен с бъдещата реколта японците свързвали и с плодovitостта. В нощта на Танабата например на младежите било разрешено да се уединяват за любовни срещи. През 1842 година обаче шогунът сметнал това за разврат и го забранил със специален указ.

Обичаят

В този ден в Япония е прието да се поставят до вратите на домовете и на портите на градините бамбукови клонки (*sasatake*). Вярва се, че благодарение на бързия растеж на бамбука, той бързо ще отнесе молитвите им на небето. Към клонките се прикрепят дълги тънки разноцветни хартиени ленти, наричани *танџаку*. На тези ленти с калиграфски почерк пишели различни пожелания, стихове, пословици. Смятало се, че такова приношение към боговете ще помогне да станеш изкусен поет, художник, калиграф или архитект, защото Танабата била покровителка на изкуствата и на нея се молели за достигане на съвършенство в майсторството. Изрязани от хартия малки кимона също се закрепвали на бамбукови клонки и това било специално приношение към принцесата тъкачка. На овчаря пък поднасяли пет разноцветни конеца (черен, червен, син, бял и жълт), молейки от него добра реколта през текущата година. Цветовете не са случайно избрани. Те символизират 5-те важни елемента в човешкия живот: земя, огън, вода, дърво и пари. На следващия ден пускали в близката река бамбуковите клонки с прикрепените към тях украшения, за да ги отнесе на Тъкачката и Пастира, да се сбъднат желанията и да бъде отнесен неуспехът. Понякога такива приношения поставяли в полето и в градините, за да може с магическата си сила да защитят реколтата от вредители. Вярващите поднасяли дини, праскови, специални сладки храни на звездните Тъкачка и Пастир.

Популярността на празника растяла с всяка година и в периода Токугава правителството го включило в пет официални празника (Госекку):

- 1-ви ден на 1-вата луна (Джинджицу);
- 3-и ден на 3-ата луна (Хина-мацури или Момо-но секку);
- 5-и ден на 5-ата луна (Танго-но секку или Шобу-но секку);
- 7-и ден от 7-ата луна (Танабата или Хоши-мацури);
- 9-и ден от 9-ата луна (Кику-но секку).

Най-известно е празнуването на Танабата в град Сендай, префектура Мияги. Там съществувал обичай в утрото на 7-ия ден, още преди разсъмване, да се събира росата от стъблата на ориза и листата на картофите. Тази роса слагали в туша и с него пишели на хартиени ленти различни изречения. А през нощта запалвали свещи, прикрепени към дървени пръчки. Този обичай сближава Танабата с празника Бон.

На празника Танабата са посветени много легенди, поеми, пиеси на сценичното изкуство Но, разкази, стихотворения, които са дошли при нас през вековете.

Днес

Във всяка провинция Танабата се отбелязва по различен начин. Към общите традиции се отнасят празничното оформление на улиците, провеждането на фестивали, където можеш да поиграеш на различни игри и да се почерпиш с нещо вкусно. Често на този ден има и фойерверки. Празникът е особено популярен сред учениците в горния курс и студентите. Момичетата се обличат в лятно кимоно – *юката*. В нощта на 6 срещу 7, когато според легендата става срещата между Тъкачката и Пастира, младите хора често се обясняват в любов един на друг.

Танабата се отбелязва и в детските градини и училищата. Децата започват да се готвят за празника по-рано, упражнявайки се в красиво писане на стихове, посветени на този ден, разучавайки *танабата-одори* под ударите на гонга. Децата приготвят своите приношения – образци по калиграфия, песни, танци, представления. Запазването на тази обредност се използва за възпитаване у децата, особено у момичетата, на трудолюбие, върност, преданост.

На Танабата и днес съществува традицията хората да пишат своите желания на дълги цветни листчета с правоъгълна форма. После задължително ги закрепват за клонки от бамбук. Традиционно това се прави по бреговете на реките, но днес в градовете често могат да се срещнат бамбукови клонки и около училища, ресторанти, болници, малки и големи магазини. На тези места задължително има поставени и принадлежности за писане, както и чисти листчета.

ХАНАМИ – част от душата на японеца

Един от главните символи на японската култура и на самата Япония е сакура.

Нейни изображения се срещат в рисунки, украсяващи кимона, домакински съдове и предмети от бита.

В чест на сакура са съчинени и много песни и стихотворения. Периодът на цъфтежа на *сакура* в Япония е много важно национално събитие за жителите на цялата страна.

Сакура се нарича японско декоративно дърво, което се отнася към вида на вишните. В Япония се срещат над 305 разновидности на сакура. Някои са получени чрез изкуствено селектиране, а други съществуват от столетия. Един от най-любимите видове сакура е Сомей Йошино, чиито цветове имат бял цвят с лек бледорозов оттенък в началото на стъблото. Този вид

води началото си от село Сомей, днес част от района Тошима в Токио, и се разпространил в началото на периода Мейджи. Японците обичат и Шида-редзакура, която цъфти с розови цветове. Розовият цвят в Япония е символ на идването на пролетта, на пробуждането на природата и началото на нов живот. Освен това японската сакура е традиционен, неоспорим символ на девствена красота, на изисканост и младост. Много често тя се изобразява като петоцветие, което пък символизира петте основни пожелания – успех, дълголетие, мир, благоденствие и радост.

Произход

Корените на ритуала *ханами* идват от Китай. Там любуването на цветовете е строго регламентирано и носи напълно потребителска функция: приемане на жизнената енергия ци от цветовете. Но доколкото всеки цвят я освобождава по различен начин, китайците се любували на този или онзи цвят в точно определен астрологичен момент, при това за точно определено време.

Цветовете на сакура символизируют съвършенство и безупречност. Вишневото дърво цъфти за кратко, затова цветовете му в представите на японския народ са свързани с представата за мимолетността на самия живот. Освен това цветът на вишната се смята за символ на доблестното средновековно рицарство, тъй като животът на японския воин, служещ на господаря си, бил така кратък, както периодът на цъфтенето на *сакура*, но бил също толкова красив и достоен.

Сакура символизира красивата, но променяща се природа, лайтмотив, известен в японската поезия и проза, който често се нарича „*моно но аваре*“ („изгънчено чувство на тъга“). Много известна поетична антология, в която често се споменава *сакура*, е „*Кокинвакашю*“, събрана през епохата Хейан:

*Ако нямаше
вишнєви цветове
на този свят,
колко по-спокойни
щяха да бъдат сърцата ни през пролетта.*

Един от класиците на японското *хайку* – Кобаяши Иса, казва следното: „Под сянката на цъфналите вишни, никой не е странник.“

В Япония любуването на цветовете на *сакура* – *ханами*, има по-скоро естетически характер, макар че не е лишено от философски мотиви. В краткотрайното цъфтене на *сакура* се отразява преходността на материалния свят. Хората размишляват за вечността. В миналото по-чувствителните от тях пишели стихове *танка*, сравнявайки пролетта с живота, а цъфтенето

на *сакура* със самите себе си. Погълнати от будистките представи за мимолетността на живота, бита, те точно изразяват отношението на японеца към обкръжаващия го свят. *Ханами* е много мъдра и красива традиция, защото общуването с природата винаги пречиства и успокоява човека, а цъфтящите дървета предизвикват много положителни емоции.

Сакура идва и от името на принцеса Коно-хана-сакуя-Химе, за която ни разказва японското произведение „Коджики“. В превод името ѝ означава „принцесата на дърветата-цветя“, защото според японската легенда тя паднала от небето върху едно вишнево дърво. Мисията на *сакура* е да бъде красива.

Обичаят има вековна история. Смята се, че за пръв път започва да се чества през периода Нара, когато Япония е силно повлияна от Китай, управляван по това време от императорите на династията Тан. Обичаят на съзercпаване на цъфналите вишневи дръвчета идва от Китайския императорски двор, макар че през епохата Нара хората отдавали внимание на цъфналите японски сливи. В началото на периода Хейан вишневите дръвчета започват по-силно да привличат вниманието на хората. Оттогава насам с *танка* и *хайку* под „цъфнал“ вече се разбира цъфтежа на *сакура*. Названието „ханами“ се използва за пръв път в романа „Сказание за Генджи“, като се визира наблюдаване конкретно на вишнев цвят. По това време тържествата били част от ритуал на плодородието, като по това до колко са отрупани с цвят вишните, се съдело колко богата ще бъде оризовата реколта. В древността не всеки е можел да си позволи да отдели свободно време единствено за съзercпаване на цъфналите вишни.

Първоначално този обичай (както и много други) се заражда в императорския двор и аристократичните кръгове, чието всекидневие било посветено предимно на наслажденията и удоволствията от живота. Аристократите обичали да прекарват времето си под цъфтящите вишни, наслаждавайки се с напитки, музика и игри. За висшите съсловия на древна и средновековна Япония това бил дългоочакван период, през който заедно с идването на пролетта и цъфтенето на *сакура* отново разцъфтявали мимолетни любовни интриги и се раждали великолепни поетични произведения. В краткото цъфтенене на *сакура* аристократите намирали дълбок смисъл: размишлявайки за краткотрайността на живота, те отъждествявали капещите листа на *сакура* с храбростта и чистите помисли. Японската поезия от това време основно обхваща три теми: любов, смяна на сезоните и разсъждения за преходността на битието.

По-късно към празника *ханами* се включват самураите.

Селяните нямали възможност да се любуват на цъфтежа на *сакура* поради големия обем на работата си. През този период те водели борба с вредителите по оризовите полета. С течение на времето и обикновените хора

се приобщават към прекрасното цъфтене на *сакура*. В тези далечни времена тя се явява символ на голяма реколта, а нейният цъфтеж е начало на сезона за садене на ориз. Съгласно своята вяра в *ками*, населяващи всичко наоколо, японците започнали да извършват приношения на *сакура*, а впоследствие за тези ритуали започнали да използват *саке*.

По времето на Токугава вишневи дървета засаждали по цяла Япония с цел укрепване на традицията за съзерцаване на *сакура*. Тогава *сакура* и нейните цветове стават символ на воините. В епохата Мейджи започнали да я сечат, тъй като я смятали за символ на феодализма. Тогава японците се обръщат към западния модел общество и въвеждат редица реформи. Впоследствие се получава пренасищане от всичко западно и националното самосъзнание се обръща отново към корените си. Традицията бързо се връща и *ханами* става един от най-любимите празници в Япония.

В много райони на Япония от древни времена се честват специални празници, посветени на цъфтящата *сакура*. В Киото например в периода на цъфтене на *сакура* се провеждат т.нар. *сакурамацури* или *сакуракай* (вечери на сакура), където се изпълняват „танци на вишните“, правят се и паради на костюми от епохата Хейан. През епохата Нара, в средата на април се устройват красиви празнични шествия по централните улици на града, в които участват млади момичета и деца, носещи вишневи клонки.

Японските острови не са големи на ширина, но затова пък по дължина те се простират от тропиците (Окинава) до умерения пояс (Хоккайдо). Затова всички сезонни изменения плавно се придвижват от юг на север. На Окинава *сакура* започва да цъфти през януари, в Токио и Киото в края на март–началото на април, а след няколко седмици достига и до Хокайдо. Официално се смята, че в Токио сакура цъфти от 27 март до 7 април, в Сапоро – от 12 март до 20 април, в Киото – от 4 до 16 април, в Осака – от 5 до 13 април, като това са приблизителни дати. Ако преди началото на сезона на цъфтежа времето е топло, то *сакура* може да започне да цъфти една-две седмици по-рано, а ако времето е било студено, то първите цветове могат да се появят малко по-късно от заплануваните дати.

В Япония *сакура* може да се види навсякъде: в планинските райони, по бреговете на реките, в градските и храмовите паркове. Любуването на сакура (*ханами*) в Япония има масов характер: ежегодно метеоролозите и цялата общественост следят т.нар. *сакура* дзенсен – фронт на цъфтенето на *сакура*. В телевизионните новини и вестникарските статии се съобщават данни за етапите на цъфтенето на *сакура* и най-добрите места за съзерцаването ѝ. Японците много обичат този празник, затова фестивалите, посветени на любуването на сакура се ползват с голяма популярност – за много от тях те са рядък шанс да се срещнат с приятели и близки. Други пък пътуват из страната по следите на цъфтящата *сакура*, прекарвайки така цялата пролет, любувайки се на вишневите цветове.

В Япония, в почти всеки град има цели алеи от *сакура*, където, докато се разхождате, попадате в ефирна бяла приказка. Интересно е, че на цъфтящите дървета няма листа и появата им означава, че цветовете ще прецъфтят. Смята се, че най-красивата *сакура* е в Киото. Не ѝ отстъпват по красота и прекрасните паркове със *сакура* в Нара и Камакура. През това време във всички домове на Япония във вазите са натопени клончета от *сакура*, които напомнят за празника.

Днес на *ханами* излизат всички, но както столетия преди това, само тогава, когато са си свършили работата. Както в далечните времена, пролетта за японците е краткотрайна и ограничена само в периода на цъфтежа на *сакура*. За този кратък период, колкото и да е зает, японецът намира време да излезе сред природата и да се любува на цъфтящите дървета. Конкретно време за празнуване не е определено, затова пикници се организират не само през деня, но и късно вечер и дори през нощта, защото през цялото денонощие цъфтенето на *сакура* е особено красиво. Нощното *ханами* се нарича *йодзакура* (нощна *сакура*). На много места като в парк Уено в Токио например за този празник се прави украса с висящи хартиени фенери.

Освен обикновения хормонален процес, който протича в организма на човека в момента на събуждане на природата, с японците през пролетта се случва и психологическа метаморфоза. Причината са хилядолетните философски традиции и религиозни практики. Японците казват, че *сакура* напомня на хората за краткотрайността на всичко около нас. Когато тя зацъфти, под дърветата поставят фенери, които да ги осветяват, т.нар. „*райтоан-ну*“. Някои малки, съвсем незабележими, се поставят на стволите, а има и високи, украсени с японска оризова хартия (*ваши*), които се поставят под дърветата така, че светлината им да пада само върху цветчетата. Така започва един вид поклонение: хората отиват в парковете и алеите, някои отиват на местата, които се славят със своята *сакура* из цяла Япония. В някои училища организират дори „пътешествия на цялата група“. Всеки японец може да ви каже къде са най-красивите видове близо до дома ви, в пределите на префектурата и в цялата страна.

Във връзка с многото посетители около местата, където цъфти *сакура*, почти винаги има и подвижни търговски обекти, където се продават всякакви дребни предмети (играчки, закуски и т.н.).

Отделно си струва да поговорим за самия процес на любуване на *сакура* – *ханами*. Тези, които не се разхождат в компанията на семейството или приятелите си, се организират предварително по отдели във фирмите, цели групи студенти от един семинар, група приятели или колеги и т.н. и определят ден, време, място, събират пари, а може и фирмата да плати, и се приготвят от рано за *ханами*. В уречения час се събират всички на определеното място (обикновено това място заемат рано сутрин: някой отива,

разстила одеяло, на което всички ще седят, и седи и чака този, който ще го смени: дежурните също се определят предварително. След това пристига цялата група, може и с автобус, нает също предварително). Тъй като *ханами* е ежегоден празник, японците добре знаят как да организират всичко. След като се съберат, започва весела „закуска на тревата“. Не може да се каже, че забравят съвсем за сакура, просто в този момент цъфтенето е само повод за общуване. При това по време на съзерцаването на цъфтящата вишна японците употребяват почтено количество *sake*. Измислен е и специален ритуал – *икки*, напомнящ на съревнованието „кой повече ще изпие и при това ще се задържи на краката си“.

На човек, който не знае за ролята на подобни „срещи в неофициална обстановка“, тези събирания ще му се сторят като парадокс, но когато цъфтежът се наблюдава със семейството или с приятел, или дори в уединение, когато се събират колеги от една фирма, цъфтенето на сакура е само предлог. Целта е да поседят, да поговорят за живота. Това е един от способите за подобряване на отношенията и за установяване на контакти, за изкачване по служебната йерархия – много важно нещо за тези, които работят в японска фирма, учат заедно и т.н. В официална обстановка е много трудно да отделиш и разпознаеш етикетната вежливост от искреното чувство. Когато обаче хората се събират за *ханами*, е по-лесно да се отпуснат и да изкажат мнението си, ако са се притеснявали да направят това на работното си място. Интересно е, че от тези събирания заедно с всички отдели на фирмата – колеги и началство, не е прието да се отказваш. Има обстоятелства, когато човек просто не може да отиде, но да пропусне такова събиране без някаква причина е голяма невежливост, която японците не могат да си позволят. На много от по-младите служители не им харесва да посещават тези мероприятия, защото са задължителни и едва ли не ги възприемат като допълнителна работа. Често някои от по-старшите служители се държат грубо с по-младите работници и с жените, след като прекалят с пиенето, и така убиват удоволствието от празника.

Ханами има и много положителни черти. За японците празникът е символ на пролетта. В Япония април е време, когато училищата и компаниите започват новата година, така че цъфтящите вишневи дървета прибавят чувство на ново начало и надежди. Тук, сред природата, се пресичат две същности на японския характер: конфуцианската етическа система на строга субординация отстъпва място на *дзен*-самовглъбяването и сливането с околната природа. Японецът, посветен на *дзен*, се старее да се слее с природата. Човекът е само инструмент, ръководен от самата природа. Истинско съвършенство е, ако човек постигне желанния резултат – да достигне до просветление.

Едно от най-известните места за *ханами* е в Токио, в парка Шиндзюку,

в който растат 1500 сакури от 75 вида. Официалното откриване на сезона на *сакура* става именно в този парк, в присъствието на императорската двойка. Следващият по известност парк е Уено, в който има 1100 дървета *сакура*. От края на март до 7–8 април там се провежда и градският фестивал, посветен на цъфтенето на *сакура*. Други известни места в Япония са градината Санкейен в Йокохама, алеята Данкадзура в Камакура, замъкът в Нагоя, Философската алея и паркът Маруяма в Киото и градчето-музей Какунодате в префектура Акита.

Докато трае *ханами*, по кафенета и магазини се появяват и специфични продукти и напитки. Например *сакурамочи* са сладкишчета от лепкав ориз със сладък пълнеж от пюре от червен боб, увити в подсолени вишневи листа.

Цветовете на вишната се използват в гербовете на полицията и въоръжените сили на Япония като знак за отличие, а по време на Втората световна война са ги изобразявали на самолетите *камикадзе*, с цел повдигане духа на пилотите. Освен това хората вярвали, че душите на загиналите воители ще се преродят във вишневи цветове.

Днес образът на *сакура* се среща дори върху монети (100 йени) и банкноти (1000 йени).

Япония е страна, в която древните традиции хармонично съществуват с най-новите технологии. Днес японците са създали изкуствено вишнево дърво, на клоните на което вместо истинските цветове светят малки диоди. Освен това за желаещите да се любоват на цъфтежа на *сакура* през цялата година в много японски музеи се провеждат специални изложби, в които се използва ароматерапия при разглеждане на картини с изображения на *сакура*. Смята се, че сладкият аромат на вишните оказва тонизиращо действие и премахва умората.

Нито един японец не пропуска сезона на цъфтенето на *сакура*. Сезонът на *сакура* напомня на хората всяка година след зимата за красотата, пролетта, младостта и за това, че всичко е преходно.

СЕЦУБУН

Един от древните и интересни обреди през зимния сезон, с който се отбелязва денят, в който настъпва новият сезон. Японците са твърдо убедени, че на границата между сезоните се срещат противоположностите. Тези противоположности могат да доведат беди на невинни хора, попаднали под влияние на сили, неподвластни на човека. За да защитят себе си от нещастията, в началото на февруари, когато новият сезон идва, провеждат ритуал за защита от демоните. Още повече, че през пролетта започват и селскостопанските работи и ако на това попречат нечистите сили, много семейства ще останат гладни и бедни.

Сецубун идва в Япония с въвеждането на древното китайско летоброене и първоначално се отнасял до четири дни в годината – настъпването на пролетта (*ришиюн*), на лятото (*рикка*), на есента (*ришию*) и на зимата (*ритто*). Голямо значение се отдавало на пристигането на пролетта, тъй като тя се асоциирала с пробуждането на природата, с началото на годината и със селскостопанските работи. По слънчевия календар Сецубун се пада през първата декада на февруари (обикновено се празнува на 3 или 4 февруари).

Вярва се, че *они* (зли духове) се опитват да влязат в дома през този ден. За да им се попречи, японците разхвърлят много варена соя в кухнята, банята. Тя се хвърля с думите „*Они ва сото! Фуку ва учи!*“. След това се яде печена соя, и то в такова количество, каквато е възрастта на човека. Ако е на 24 години, дължен е да изяде 24 зърна соя. В този ден се яде и печена сардина и *макидзуши*. *Макидзуши* е вид *суши*, направено от варен ориз с парчета изсушена тиква, гъби и др. *Они* не обичат мириса на сардини, затова главата на сардината се закача на вратата на тоалетната. Това е един вид амулет. Исторически празникът се отнася за региона Кансай, но след това се разпространява из цяла Япония.

Традиция

Сецубун води началото си от китайския обичай *цуйна* (追儺) за прогонване на зли духове, датиращ още от династия Чжоу (1067 г. пр.н.е.–256 г. пр.н.е.). По време на ритуала мъже, маскирани с мечи кожи и маски, гонят демоните с остри оръжия. Възприет в Япония през IX век, този обичай бил включен в годишния цикъл от обреди, спазвани в императорския двор. Сецубун като празник започва да се отбелязва в епохата Хейан, първоначално сред аристокрацията, а след това и сред другите съсловия. В епохата Токугава той влиза в живота на всяко семейство и едновременно започва да се отбелязва в известните храмове, превръщайки се в тържествено зрелище. Национален празник става през 1948 г.

Появяването на обредността на Сецубун е свързано с едно от най-важните понятия в китайската философия – *ин-ян*. Това са две противоположни начала, лежащи в основата на създаването на света: светлината и тъмнината, положителното и отрицателното, активното и пасивното, юг и север, женското и мъжкото и т.н. Смятало се, че там, където се допират сезоните, тези начала противостоят едно на друго, което води до опасност от появата на разни видове нещастия. От тук се ражда обредът за изгонване на демоните, който има няколко названия – *онияраи*, *онихараи*, *цуина*, *ониоишики*, но същността им е еднаква: да се прогонят злите духове и да се осигури благополучие.

В обреда се включват изгонване на зли духове с помощта на амулети

и хвърляне на зърна от соя. Когато силите на зърната според жителите на Япония не стигат, те използват амулети. Амулетът като правило представлява клонче от вечнозеления храст османтус (той има много силна миризма), на което поставят изсушена глава от рибата иваши. Този ароматен дует е призван да изгони злите демони от дома. Съществувала легенда, че в тази вечер злият дух Кагухана се появява в града, хваща и изяжда момичета и деца. Да го изплашат било възможно само с мириса на османтус и сушена иваши.

Хвърлянето на зърна от соя (*мамемаки* или *мамечуи*) е свързано с друга легенда, според която по време на император Уда (888–896) по японската земя се появил зъл дух, дошъл от планината Курама. С идването му започнала епидемия и умрели много хора. За да го изгонят, седем мъдри монаси чели молитви в течение на 7749 дни, но нищо не помогнало. Тогава те изпекли соеви зърна и ги предложили на демона. Ястието харесало на злия дух и той напуснал японците, след което и епидемията бързо изчезнала.

Хвърлянето на зърна от соя е най-важната част от ритуала. Зърната се пекат на огън, който се смята за очистваща стихия, а след това се хвърлят из целия дом: на входа, в ъглите на всички стаи, където могат да се крият дяволите, и около дома, образувайки по този начин своеобразен защитен кръг. Честта да извърши този ритуал има стопанинът на дома. Зърната се хвърлят не мълчаливо, а с думите: „*Они ва сото-фуку ва учи*“, което означава „Дяволи вън, щастие вътре“. След това събират зърната и ги ядат в качеството на ритуална храна, за да отхвърлят всякаква болест. Смята се, че трябва да изядеш толкова зърна, на колкото си години, и още едно, за да си здрав и успешен в работата си през годината, до следващия Сецубун. От епохата Хейан съществува обичаят да се загъват в хартия зърна от соя по числото на годините плюс един и през нощта да се изгарят на кръстопът, така че някой да ги настъпи. Тогава всички нещастия от миналите години напускат човека. Днес този ритуал почти не се среща.

В древността с обряда *мамемаки* започвали посрещането на Новата година по лунния календар. Обредът и днес се изпълнява, за да се изгонят всички нещастия и да се пуснат в дома щастие, благополучие и успеха.

Днес

Традиционно с думата „сецубун“ в Япония наричат нощта между 3 и 4 февруари – края на зимата и началото на пролетта. Празникът има ритуално значение на „завръщане на слънцето“ и се свързва с обновяване на тялото и съзнанието, с изгонването на злото, защото според японците дългата нощ и студът са свързани с тъмните сили. По лунния календар този ден фактически е японската Нова година.

На този празник японците ядат и *суши нори маки* (прясна риба и сварен ориз, завити във формата на руло с изсушен лист водорасло, дълго около

20 см), което символизира щастие, дълголетие и здраве, затова всеки е длъжен да изяде всичко до последната хапка. Според преданието тази традиция започва в Осака, където една млада гейша в навечерието на Нова година се хранела със *суши*, вярвайки, че това ще ѝ помогне през следващата година да заживее с любимия си. В някои области плънката на *норимаки* се състои от седем цвята, символизиращи седемте бога на щастието.

В семействата, където има малки деца, ритуалът *маме-маки* обикновено се превръща във весела забава. Някой (обикновено бащата или дядото) се облича като дявол, разярен скача и тича из стаята, а останалите хвърлят по него соеви зърна. Понякога и децата се обличат като дяволчета и бягат от стая в стая, а всички останали хвърлят по тях зърна, стремейки се да бъдат точни. В някои училища учениците правят маски на зли духове и на Сецубун се веселят, хвърляйки един на друг зърна. Никой никого не плаши, защото празникът трябва да е изпълнен с весели емоции и смях.

В магазините по време на празника могат да се купят разнообразни празнични стоки, състоящи се от зърна и маски. В навечерието на Сецубун много домакинства поставят пред входа на къщите си бодлива зеленика, украсена с глава на сардела, скилидка чесън или лук. Според легендата тези талисмани пречат на демоните да проникнат в къщата през Новата година, а страхът от убождане със зеленката ги държи далеч от къщата през цялата година.

По време на Сецубун във всички *шинто*-светилища и будистки храмове в страната се провежда ритуалът изгонване на демоните и се събира огромно множество от хора. Празникът е весел, цветен и интересен. От храмовете с шум изскачат мъже в костюми на демони и се смесват с тълпата. После се появяват преоблечени монаси, които гонят шумно демоните по улиците, а след това се връщат в храма, съобщават, че Япония сега е в безопасност, но трябва да се проведе ритуалът по хвърляне на соевите зърна. В него участват специално избрани за целта тоши-отоко (човек на годината), обикновено най-влиятелни и уважавани хора – депутати, артисти, писатели, *сумо*-борци и др. Облечени в традиционни костюми, те хвърлят от дървени кутии свити в бяла хартия зърна, извиквайки „они ва сото, фуку ва учи“. Служителите на храма и поканените гости раздават и малки пликчета с пари, бонбони и различни малки подаръци на присъстващите на празника. В много храмове по време на Сецубун се устройват представления със сюжет изгонване на демоните от боговете. През 2010 г. в будисткия храм „Наритасан Шишоджи“ в ритуала участват около 40 000 души, които хвърлят около 900 кг соеви зърна.

Според поверието огънят чисти от миналото, затова повсеместно в Япония запалват факли, огньовете и фойерверки. В програмата на фестивала за Сецубун се представят танци, пантомима, често безплатно се раздава и

храна. От 60-те години на ХХ век на мода излиза и хвърляне на зърна от панорамната площадка на токийската телевизионна кула.

Целта на всичко това е една: да се покаже на демоните, че никой не се бои от тях и те няма какво да правят в японските домове. Изгонвайки демоните, хората пускат благополучието и успеха в къщите си.

БОН МАЦУРИ (ОБОН)

В Япония древният обичай за почитане душите на предците (възпоманание на мъртвите) бива включен в будистката обредност след VI век, когато будизмът прониква в страната. С времето този празник, наричан Бон, става един от най-популярните празници на японците. Той винаги е протичал весело и шумно, защото поверията гласят, че в тези дни всяко семейство е посещавано от душите на седем поколения умрели и всяко семейство магически се обединявало. В дните на празника японците поставяли възпоменателни дъсчици с имената на умрелите на домашните олтари. Смятало се, че всяка дъсчица сякаш оживява по време на връщането на душите. За душите на умрелите поставяли на олтарите и специална храна, обикновено такава, която им е била любима. На гробовете на предците запалвали и огньовете. В храмовете през тези дни се четат свещените книги.

Будизмът е източник на традициите, свързани с Обон. В „Уламбана сутра“ се разказва историята на ученик на Буда. Той имал особени способности, които му помогнали да се срещне със своята умряла майка. Видял, че тя е попаднала в света на гладните духове и силно страдала. Ученикът попитал Буда как може да помогне на майка си. Тогава Буда му казал да направи приношение от храна, благовония и свещи на монаси, които се върнали от лятно уединение на 15-ия ден от седмия лунен месец. Майката била освободена и ученикът, щастлив от този факт и същевременно разбрал колко много е направила за него майката, започнал да танцува. Според легендата този танц слага началото на танца в памет и благодарност към умрелите предци – *бон одори*.

С течение на времето Обон изгубва своето строго религиозно значение, но както преди е много популярен, тъй като хората винаги почитат умрелите. Традиционно от 13 до 15 число на седмия месец по лунния календар японците празнували Обон. С преминаването към григорианския календар голяма част от страната го празнува на 13–15 август: в Токио, Йокохама и някои части на Тохоку – на 13–15 юли, и по стария лунен календар на север от Канто, в някои части на Шикоку и Кюшу, а също и в Окинава. В последно време преобладава честването през август, тъй като тогава пада и метеоритен дъжд, който се асоциира с душите на предците.

Макар Денят за възпоменание на мъртвите да ни се струва тъжен празник, той се отбелязва весело и шумно. Живите си спомнят своите предци и ги омилостивяват за текущата година. Купуват всичко, което е необходимо

за ритуала – украса за дома и гробището, специална храна. Първо се почистват семейните гробове. Те се украсяват с клонки от свещените в *шинто* дървета *сакаки* и *коямаки* (виреещи само в Япония). На гробовете поставят мочи, плодове, запалват цигари. В домовете внимателно почистват и украсяват домашния будистки олтар – *буцудан*. Запалват свещи и благовония, поставят цветя, както и специални приношения – храна (сезонни плодове или сладкиши). Съществуват и традиционни бонбони, които се приготвят от пресована пудра захар, оцветени с боя за храни. Обикновено в такива комплекти централният бонбон е във вид на лотос, който символизира успокоение.

По време на Бон се запалват много фенери, затова се нарича още Празник на фенерите. Те са с различна форма, но винаги са направени от бяла хартия. Такава хартия поставят и на каменните фенери, около храмовете. Фенерите на гробищата са призвани да осветят пътя към дома на душите на умрелите. Гирлянди от фенери по улиците и в парковете ги приветстват, а запалените в последния ден на празника в дома – осветяват обратния им път. И до днес японците спазват обичая да пускат във вода малки хартиени фенери на дървени поставки, приличащи на лодки. Вътре във всеки фенер се запалва неголяма свещ. В ден Бон например в Хиросима реките са окъпани в прозрачната светлина на плаващите по тях фенери, с които изпращат душите на мъртвите обратно в отвъдния свят. Един от вариантите на прощалната церемония е запалването на огън по склоновете на планините, т.нар. прощални огньове. В древността те се запалвали там, където били гробовете на предците. В днешно време най-впечатляващо зрелище на прощални огньове може да се наблюдава в Киото, който се намира в котловина и от всички страни е заобиколен от планини. По време на Бон го наричат Градът на петте горящи планини. Тук огньовете се запалват в последния ден на празника и повечето от тях са във формата на йероглифи. През последните години тази церемония в Киото се предава по телевизията. Средствата за масова информация отделят голямо внимание на празника Бон. В празничните дни обикновено на работещите получават няколко дни отпуск, за да посетят родните си места. За деня Бон се изплащат и специални премии – летни бонуси. В празничните вечери хората се събират в дворовете на храмовете или училищата. Някои танцуват, други участват в различни представления, игри и съревнования.

Много популярни са специалните танци за този празник – *бон одори*. Те възникват под влияние на будисткото учение Дзъодо през средните векове сред обикновените хора. Школата поставяла основен акцент на песенно изпълнение на повтарящи се молитви (*ненбуцу*) от група вярващи, които понякога подскачали в ритъма на акомпаниращи камбани в примитивен танц. До възникването на театър Кабуки в периода Едо одори били танци, изпълнителите на които отделяли максимум внимание на музиката, а не на

символичното значение на жестовете. Този тип танци съществува във всеки район на Япония във вид на народния танц „бон одори“. Различна музика и движения характеризират тези танци в отделните региони. Те могат да показват историята на района. Движенията на танца *танкобуши* на Кюшу показват движенията на миньорите, добиващи въглища (копаене, извозване, поставяне на фенери и т.н.). Всички танцуващи изпълняват тези движения едновременно. Използват се и различни предмети при танцуване. Например *ханагаса одори* в префектура Ямагата се изпълнява с украсена с цветя сламена шапка.

Първоначално танците били предназначени за упокой на душите на предците. Смятало се, че те изказвали благодарност на Буда за това, че благополучно са се върнали в домовете си от задгробния свят. Самите души на предците не можели да направят това и затова молили близките си да благодарят на Буда, което те и изпълнявали, едновременно звънейки с камбаните и удрайки в барабаните. Танцували всички и навсякъде, като обличали за обряда специално празнично облекло и слагали старинни украшения за глава. След това с тези танци хората започнали да молят от обожествените предци помощ в земните дела. Танците се съпровождат с пеене и удари на барабан. По време на Бон танцуват всички: млади и стари, мъже и жени, родители и деца. Танцуват на площадите, пред храмовете, на улиците, в парковете, на брега на морето.

Японците вярват, че душите на техните близки, които помнят и почитат, се превръщат в духове-покровители на техните семейства и домове.

Заклучение

Традиционните японски празници са вплетели в себе си много черти от традициите на индокитайския регион, като при това не са загубили своеобразието си. През целия период на своето развитие японската култура се отличава с особено отношение към красотата и способност да я пренася в ежедневието, с трепетно отношение към природата, със съзнание за неразривна връзка между света на хората и на боговете.

В съвременния живот на японците религиозността се проявява главно в спазване на традиционни ритуали, особено домашни. Публичните религиозни церемонии привличат много хора, но отчасти само като развлечение и интересно зрелище. В ежегодните празници, отбелязвани в Япония, може да участва всеки жител на страната. Всяко село или район имат свои собствени празнични дати и варианти на ритуали, но много традиционни събития от годишния цикъл носят общояпонски характер. Част от тях във вид на религиозни празници са се запазили и днес, други са се превърнали просто в дни за всеобщ отдых и приготвяне на специални видове храна. Така например в редица големи градове на Япония празникът на звездите се е превърнал в главно събитие на годината. В този ден големите магазини се съревновават

в създаването на най-големи и интересни празнични украси и привличане на повече купувачи. Така този празник подобно на други се смята по-скоро като ден за почивка и развлечение, отколкото като религиозно събитие.

Традиционните празници в Япония ежегодно са толкова много, че за регистрирането на всички особености от годишния празничен цикъл само на един регион на японските фолклористи са им необходими няколко обемисти тома, за да ги опишат. Японците и днес продължават да живеят в тясно взаимодействие с ками, буди и предци, следвайки ежегодните традиционни празници и обредност, водещи ги към единствения, свещения Път.

ИЗТОЧНИЦИ

- Kodansha International (1998), The bilingual encyclopedia of Japan.
Kodansha Ltd. (1983), Kodansha encyclopedia of Japan.
<http://www.ohnoya.co.jp/faq/dictionary/obon/bondana.shtml>
<http://www.yuasagreen.com/hpgen/HPB/entries/117.html>
<http://svetzavod.ru/news/139/>
<http://www2.ocn.ne.jp/~domoto/work/jpg/1929.htm>
<http://www.nihon.lv/?c=2&id=112>
<http://www.komazawa-k.org/parents/aigo11.html>
<http://www.k4.dion.ne.jp/~nobk/other-folk/dentou.htm#%287%29>
http://hina-matsuri.jp/lern_kigenko02.html
[http://japaneseantiquedolls.com/HINA1\(revised\).htm](http://japaneseantiquedolls.com/HINA1(revised).htm)
<http://www.historyfiles.co.uk/KingListsFarEast/JapanDynasties.htm>
<http://mishajp.livejournal.com/1539220.html>
<http://www.shokonet.or.jp/hiratuka/tanabata/top.htm>
<http://www.sendaitanabata.com/>
http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_japan/807
<http://domosushi.ua/interesting/23>
http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_japan/281
<http://айкидо-нн.пф/festivals/2gatsu/295-setsubun>
<http://www.cultline.ru/japan-holiday/january/4363/>
<http://www.cultline.ru/japan-holiday/january/4362/>
<http://japstory.ru/festival-devochek-xina-macuri/>
<http://nrgstyle.ru/uchenie-buddizma/buddizm-v-stranah-mira/prazdnik-bon-v-yaponii.html>
http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_japan/85
http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_japan/171
<http://www.cultline.ru/japan-holiday/march/4397/>
<http://www.nihon.ru/culture/festival13.asp>
<http://www.cultline.ru/japan-holiday/july/4418/>
<http://shkolazhizni.ru/archive/0/n-15628/>
<http://sos-dan.ru/analysis/tanabata>
<http://www.nihon.ru/culture/festival15.asp>
<http://aensland.narod.ru/Japan/stati/japans26.htm>
<http://klikovo.ru/db/book/msg/8609>
<http://japstory.ru/o-bon/>
<http://plaza.rakuten.co.jp/niangsan/>

„ГЕНДЖИ МОНОГАТАРИ“ – ТЕМАТА ЗА ЛЮБОВТА

Елиана Михайлова

II курс, специалност Японистика

Любов е дума, която ни заобикаля отвсякъде и непрекъснато – слушаме за нея, четем за нея, говорим за нея, а някои хора дори упорито твърдят, че я виждат, имат и усещат. Но какво знаем хората за любовта? Как я дефинираме? Ето какво може да намерим в речника¹ – „привързаност, към някого или нещо, основана на общност на интереси, на симпатия; обич“ или „привързаност, симпатия, основана на полово влечение“, или пък просто „склонност към нещо“. Тези определения обаче сякаш не са ни достатъчни, за да разберем що е това любов, и затова, съзнателно или не, се обръщаме към изкуството и там откриваме безброй много разновидности и тълкувания на това толкова загадъчно и важно нещо *любов*. Макар през вековете човечеството да е придало на любовта всестранен облик чрез изкуството и в частност литературата, романът „Генджи моногатари“ от XI век се откроява като един своеобразен „каталог на любовта“. Придворната дама в японския императорски двор, Мурасаки Шикибу, създава шедьовър на класическата японска литература (по-късно се превръща в класика и в световен план), който е не просто любовен роман, нито само роман за любовта – историята на Сияйния принц Генджи е *огледало* на една цяла епоха и общество, което издига любовта и красотата в култ.

Много изследователи от цял свят в продължение на години се занимават с темата за любовта в „Генджи моногатари“. Както обаче не можем да придадем една-единствена конкретна форма на любовта в живота, така не бихме могли да разпознаем такава и в романа. По тази причина изследванията в тази посока ще продължават и едва ли някога ще бъде даден пълен отговор на въпросите, които изникват при прочита на романа. Ако разгледаме отделни случаи в повествованието обаче, бихме могли да забележим някои специфики и да направим паралел между, на пръв поглед, различни персонажи, който да спомогне за интерпретацията на любовта такава, каквато се проявява в произведението.

В творбата на Мурасаки Шикибу темата за любовта се основава предимно върху отношенията между мъжа и жената и по-точно между принц Генджи и различни жени. Един от основните мотиви, който се разкрива и развива още съвсем в началото на романа, в рамките на първите пет епизода,

¹ *Български тълковен речник*, изд. „Наука и изкуство“, 1976.

е този за мъжкото търсене на един и същ тип жена. Императорът преживява изключително тежко смъртта на майката на Генджи, а после се влюбва във Фуджицубо, чиято красота може да се сравни само с тази на починалата. Следва привързаността на Генджи към Фуджицубо, която се оформя като негов идеал за жена и стига до малката Мурасаки, която Генджи първо ще отгледа като своя дъщеря, а после ще третира като спътница в живота. Още в пета глава² неговият извънреден интерес към момичето, както и дългосрочните му планове са представени кристално ясни от авторката през погледа на главния герой: *“Определено най-красиво беше момиче, вероятно на около десет години, облечено в нежна бяла дреха с червеникавокафяво отгоре. Той [Генджи] видя колко прекрасна би била тя един ден. Гъста коса се разстиляше върху раменете ѝ като ветрило. [...] Тя [Мурасаки] беше очарователна със своите гъсти неоскубани вежди и детски прибраната назад коса. Колко би желал той да я види след няколко години! И внезапно осенила го мисъл насълзи очите му: приликата на момичето с Фуджицубо, за която той така копнее, е поразителна. [...]...детето трябва да заеме мястото на тази, на която прилича.”*³ После се разбира, че приликата има и своята родова обоснованост – Мурасаки е племенница на Фуджицубо. Подобен е и сюжетът, включващ мистичната Ю:гао и дъщеря ѝ Тамакадзура – неговата привързаност към двете е основана на приликата помежду им.

Интересно е, че влечението на Генджи към жени, които си приличат, е противопоставено на разностранните им характери и поведение. От ревнивата Рокуджьо към нежната Югао до пасивната Аои и послушната Мурасаки авторката сякаш разхожда читателя в огромна галерия, в която всяко произведение е цялостно и красиво по свой собствен начин. Очевидно Генджи намира по нещо очарователно във всяка една от тези жени, колкото и някои от тях да си приличат, а същевременно всички те да са толкова различни. Като прибавим към това дискусията на мъжете от втора глава⁴ за качествата, които трябва да притежава една жена, за да бъде удостоена с внимание, интерес и уважение, завършваща без твърде конкретни изводи, Мурасаки Шикибу изобразява хейанския мъж като лишен от индивидуалност – той има пасивна роля в отношението си към жената, няма ясен критерий за това, което трябва да бъде обичано.

Неслучайно определящи в отношението на мъжа към дадена жена са различните условности, диктувани от обществените норми на епохата – размяната на стихове, изящността на изписаните писмени знаци, ароматите

² В *The Tale of Genji* (Translated by Edward G. Seidensticker), Knopf. 1981, главата е озаглавена „Lavender“.

³ Цитат от *The Tale of Genji* (Translated by Edward G. Seidensticker), Knopf. 1981. Собствен превод от английски език.

⁴ В цитираното по-горе издание главата е озаглавена „The Broom Tree“.

и цветовете на хартията – все неща, които говорят за косвения контакт между двата пола. Наистина по това време мъжете не са имали възможност да виждат жените, освен ако не са ги шпионирали тайно. В този смисъл, когато жената разкрие същността си пред един мъж, неговото мнение става меродавно. В този смисъл се оформя един своеобразен парадокс – едновременно мъжът е и пасивен, и доминиращ.

Разбира се, не бива да се пренебрегва фактът, че Генджи е идеализиран образ – той не изоставя нито една жена, с която е бил, макар и да няма чувства към нея; винаги е галантен и отзивчив към всички и реално никога не изневерява на любовта си към някоя, защото той обича всяка по собствен, неповторим начин. Отново в пета глава, след описанието на първите впечатления на Генджи от малката Мурасаки, има няколко важни сцени, които допълват картината на неговата съвършеност, както и индивидуалния му, но винаги изпълнен с добро чувство подход към различните дами в живота му. На първо място, това е моментът, когато Генджи напуска мястото, където се е лекувал, свирейки на 7-струнно китайско *кото* и слушателите му са толкова омагьосани от неговия талант, че се чудят дали не е посетител от друг свят. Дори в епизода с Ю:гао се споменава в едно просто изречение това, което е преплетено в цялото повествование до смъртта на Генджи – „*Дори хора, за които Генджи не беше нищо, бяха привлечени от него.*“⁵ Такива впечатления за неговите неоспорими дарби и неземна красота се превръщат в тема на разговор навсякъде и достигайки ушите на жените, към които той показва интерес, още преди да се срещнат с него, са малко или много предразположени да го обикнат.

В последвалата среща със законната му съпруга, Аои, откриваме още доказателства за извънредно силния му и ирационален копнеж по тогава непознатата Мурасаки: „*Тя [Аои] изглеждаше като най-вцепенения и най-сдържания човек в света. Колко странно, че отчуждението [между Генджи и Аои] изглежда само нараства с времето.*“⁶ За Сияйния принц официалната обич е безразлична, а и тя самата изглежда е такава към него – това засилва неговия образ на идеалист, който едновременно запазва доброто и алтруистично начало у себе си и слуша сърцето си. Контрастът в отношението му към различните героини е засилен допълнително с описанието на посещението му при болната Фуджицубо. Сцената е тежка и тъжна за двамата, но авторката не пропуска да каже, че Генджи не би бил там с нея, докато е болна, ако тя все пак не притежава личностни качества, които я правят различна. Ясно изразена е тенденцията към противопоставя-

⁵ *The Tale of Genji* (Translated by Edward G. Seidensticker), published by Alfred Knopf, 1981. Собствен превод от английски. В контекста става ясно, че са привлечени повече от неземните му качества, но преводът в случая е буквален.

⁶ Пак там.

щата се на обществените норми, невъзможна любов, която Генджи изпитва към Фуджицубо и Мурасаки. Това вероятно е демонстрация на „любов към любовта“ (Цигова 2006: 93), характерна за хедонистичния начин на живот в хейанския императорски двор – Генджи обича всички тези жени само и само да цари любов.

Много мистични и интересни са отношенията между Генджи и Ю:гао – тя е един от енигматичните женски образи в повествованието. Кротка нежност и тайнствен чар съжителстват в крехкото тяло на Ю:гао. В епизода с нея Генджи преживява невероятно романтична любов, ала изненадващата ѝ смърт слага бърз край на магията между двамата. Реално обаче през целия разказ за тяхната мимолетна страст се прокрадва колебание и дори притеснителна енигматичност. Генджи смята, че би изглеждал като глупак в неговите среди затова, че се е влюбил в толкова нископоставена девойка, а тя самата е някак меланхолично съобразителна, като не се противопоставя на прищевките на принца. След смъртта на Ю:гао любимият ѝ страда изключително и основателно. Той не може да преглътне загубата на тази все още прохождаща любов, зародила се така естествено между него и Ю:гао. Със свръхестествената поява на призрака на Рокуджьо и мистиката около изпращането на Ю:гао в света на мъртвите е доизграден романтично идеализираният ореол на любовта между двамата.

Въпреки идеализираните образи, полигамията и множеството метафори (някои от които остават неразбрани от съвременния читател), *Генджи моногатари* се откроява като изключително реалистична творба с пленителни и запомнящи се герои. Любовта в романа не може да бъде описана, определена или рамкирана в няколко страници или от един единствен човек, защото „любовта в Генджи моногатари е същевременно и категориално понятие, и идея, и фабулно ядро“ (Цигова 2006: 104). Ние можем само внимателно да се докосваме до нея, защото тя е толкова прелестно вплетена в текста и самостоятелно говори за себе си чрез всички метафори и символи.

Мурасаки Шикибу е оставила за бъдещите поколения въпроси, които да са актуални във всеки период от човешкото развитие, а любовта е толкова всеобхватна и многолика в нейния роман, че ако имаше религия, която да обожествява любовното чувство и естетическата наслада, то свещената книга на тази религия би била *Генджи моногатари*.

ИЗТОЧНИЦИ

Цигова, Б. (2006). *Пътят на словото в Япония*. Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2006.

Seidensticker, E. G. (1981). *The Tale Of Genji*. Published by Alfred A. Knopf, 1981.

ТРАДИЦИОННИ РИТУАЛНИ ТЪРЖЕСТВА В СЪВРЕМЕННА ЯПОНИЯ

Калина Чолакова

IV курс, специалност Японистика

Японските ритуални тържества биват основно два вида – *мацури* (祭り) и *нендзю гьоджи* (年中行事). Първите по същество са собствено японски празненства с *шинто* произход, докато вторите представляват по-широка категория, обединяваща сезонни обичаи, голяма част от които са с будистки корени.

Ритуалните тържества *мацури* са неразривно свързани със земеделските практики и най-вече с отглеждането на оризовата реколта, което е от ключово значение за благосъстоянието на местните общности. Според обвързаността на разглежданите ритуали с природната цикличност можем да разграничим четири групи мацури – пролетни, летни, есенни и зимни.

Пролетните призовават божествените сили за осигуряването на богата реколта. Есенните се провеждат в знак на благодарност за дареното изобилие. Летните празненства в земеделските райони имат за цел да предотвратят природни бедствия, които биха могли да застрашат посевите, докато в градските райони тези празненства придобиват ролята на ритуали, с които се прогонват епидемии от заразни болести. На последно място – зимните *мацури*, които се провеждат в периода между събирането и засяването на реколтата, съчетават елементи както от есенните, така и от пролетните тържества.

Освен обвързаността на ритуалните тържества с природната цикличност в основата им стоят и древни шинто практики, предназначени за омилостивяването на божествените природни сили и изразяването на почит към паметта на предците. Тази тясна връзка с шинто мирогледа е закодирана в етимологията на самата дума „мацури“. Счита се, че тя произлиза от глагола „мацуру“, който би могъл да се запише с три различни йероглифа 「祀る」, 「祭る」, 「奉る」 в зависимост от вложения смисъл.

Първият от тях 「祀る」 в буквален превод означава „успокоявам божествените сили и отправям молитви, като поднасям дарове или изнасям музикални представления“ (広辞苑：供物・奏樂などをして神靈を慰め、祈願する). В този смисъл в древността ритуалните тържества са представлявали поднасяне на дарове на божествата и извършването на ритуални действия за тяхното омилостивяване.

Вторият глагол 「祭る」 има значението на „почитам като божество, прекланям се пред него на определено място; пазя свято“.

Третият глагол 「奉る」 носи смисъла на „поднасям на по-висшестоящ“ (広辞苑：さしあげる、たてまつる). Това значение навярно е свързано с характерното за ритуалните тържества поднасяне на божествата на традиционни храни от рода на ориз, плодове, зеленчуци, с което се изразява благодарност към kami и се отправят молитви към тях.

С течение на времето обаче за съжаление ясното съзнаване на описаната тясна връзка между празник и шинто практики избледнява в съзнанието на обикновения японец, но ритуалната символика, заложена в провеждането на едно или друго празненство, остава непокътната през вековете. В това се изразява традиционността на японските ритуални тържества – възникнали преди столетия, те продължават неотклонно да се провеждат и до днес във вида, в който са се зародили. Това навярно се корени в специфичния духовен мироглед на японците, една от характеристиките на който е именно традиционността, т.е. умението традициите от миналото да бъдат запазени и привнесени в съвременното.

В Япония се провеждат множество мацури, като се започне от сезонните празненства на малки земеделски общности и се стигне до грандиозни паради, организирани в големите градове. Поради многобройността на тези празници е невъзможно всички те да бъдат разгледани и затова в настоящата разработка реших да се спра на трите най-големи тържества, провеждани днес в старата столица на Япония Киото (на яп. 京都三大祭り) – Аой мацури, Гион мацури, Джидай мацури.

Изборът ми се ръководи от две основни причини. На първо място, Киото е градът, в който се ражда утвърдилата се през вековете като класическа хейанска култура, и затова превърналите се в традиционни тържества са ценен извор на познание. На второ място, изборът ми е лично мотивиран. По време на престоя си в Япония имах щастието да посетя Аой мацури и Джидай мацури и затова събрах смелостта да се нагърбя с нелеката задача да пиша за тях.

АОЙ МАЦУРИ (葵祭り)

Първото от тях – Аой мацури, е едно от най-старите тържества в цяла Япония. Наименованието му произхожда от стръкчетата ружа („аой“ в букв. превод означава „ружа“), които са негов основен декоративен елемент, тъй като от древността се смята, че това растение гони злите сили и предпазва от природни бедствия.

Аой мацури е храмовият празник на *шинто* комплекса Камо (賀茂神社) и се провежда в Киото на 15-ти май всяка година. Счита се, че този празник е едно от най-изисканите и великолепни ритуални тържества в съвременна Япония. Запазил традиционния си вид от VI век насам, Аой мацури е жива

съкровищница от обичаи и ритуали, които продължават да бъдат възхита у поколения наред.

Според най-ранната историография на Япония „Нихоншюки“ (720 г.) началото на празника бива поставено през 567 г., по време на управлението на император Кинмей (539–571). Древните летописи съобщават за поройни дъждове и бурни ветрове, които съсипват реколтата, както и за избухването на епидемии из цялата страна. Притеснен от случващото се, императорът издава заповед да се извърши ритуал по гадаене, в резултат на което разбира, че божествата на Камо джинджа са разгневени от хорската нечестивост и неблагоприятност и затова са изпратили стихии на земята.

В отговор на това императорът провожда свой пратеник, който заедно с придворна свита извършва редица ритуали по омилостивяването на божествата, като отправя към тях горещи молитви за богата реколта. Сред ритуалните действия се организира и надбягване с коне, което с течение на времето се превръща в ежегодна практика, която придобива формата на демонстрации по майсторска стрелба с лък от гърба на галопиращ кон.

Установеният ритуал започва да се предава от поколение на поколение. Когато император Камму (737–806) решава да премести центъра на своята политическа власт в Хейанкьо, той признава Камо божествата за пазители на новата столица и утвърждава Аой мацури като официално ежегодно събитие. Именно през периода Хейан (794–1185), чието историческо начало се поставя с преместването на столичния град от Хейджокьо в днешно Киото, празникът придобива своя завършен вид и пищност, запазили се през вековете до ден-днешен.

Празничният ритуал се състои от три части: Кючю-но ги (宮中の儀), Рото-но ги (路頭の儀) и Шато-но ги (社頭の儀). Кючю-но ги обозначава церемонията, която се провежда в императорския дворец в Киото.

Същинското начало се поставя с процесията, която тръгва от императорския дворец рано сутринта и се отправя по посока на *шинто* комплекса Камо. В нея общо участват шестстотин души, тридесет и шест коня и четири бивола. Начело на основната процесия *хонрецу* (本列) и нейно главно действащо лице е споменатият вече императорски пратеник, известен под наименованието *чюкушидаи* (勅使代). Той има за задача да изчете императорското послание към божествата, молейки за тяхното благоразположение, и да им поднесе дарове. През периода Хейан длъжността *чюкушидаи* е била изпълнявана от аристократи от пети ранг нагоре. Интересно е да споменем, че в романа „Генджи моногатари“ е описано как самият принц Генджи участва като императорски пратеник в Аой мацури.

Освен пратеника друго главно действащо лице е девойка, наречена *сайодаи* (斎王代), която предвожда по-малко шествие *ньонинрецу* (女人列), състоящо се от придворни дами. *Сайодаи* е названието, което се дава на де-

войката, избирана измежду сестрите и дъщерите на императора, за да бъде посветена на светилището Камо. С други думи, тя е символ на императорското семейство и на неопетнеността.

В днешно време ролята на *сайодай* се изпълнява от неомъжено момиче, родом от Киото, като вече не е задължително то да е с императорското потекло. Спазва се традицията обаче то да бъде облечено в характерните за придворните дами от периода Хейан пищни одежди *джюнихитое* (十二単), състоящи се от дванадесет ката.

Преди началото на празника избраната девойка преминава през специален пречистващ ритуал „Сайодай мисоги-но ги“ (齋王代禊の儀), който днес се провежда на 4 май. По време на този ритуал, съпроводжана от придворни дами, тя потапя ръцете си в езерото Митараша (御手洗池), което се намира в околностите на храмовия комплекс Камо. След това хвърля в езерото ритуална клонка, наречена *игуши* (齋串), за която се смята, че има свойството да поема върху себе си нечистотата. Едва тогава *сайодай* може да започне подготовката си за участието в същинския храмов празник.

Тук трябва да споменем, че описаният обичай води началото си от ритуалното пречистване на духа и тялото чрез измиване с вода, което на японски се нарича *мисоги харае* (禊祓). Този обичай е с изключително древни корени в японската митологична и фолклорна традиция. Още в „*Коджики*“ например се споменава как Идзанаги измива лицето си в бистър планински поток, след като се завръща от „Страната на сенките“ (*Йомицукуни*), за да се отърси от сполетялото го осквернение.

Кулминацията на Аой мацури се изразява в т.нар. ритуал *Шато-но ги*, който започва веднага след като процесията достигне до храмовия комплекс Камо. При първите *тории* на светилището всички конници слизат от конете и следвайки предводителя си, биват ритуално пречистени от храмов служител. След като преминат през вторите *тории*, те свалят своите доспехи и оставят оръжието си. Тогава императорският пратеник получава свещено писмо, наречено *госаймон* (御祭文), от ръководителя на храма и заема своето място в т.нар. *госаймон-но дза* (御祭文の座). По стара традиция писмото е написано върху алена хартия, а по своята същност то представлява молитвословие, отправено към божествата.

Тържеството продължава с *кенба-но ги* (牽馬の儀) – ритуал, при който хора от свитата на императорския пратеник, наречени *мерьоцукаи* (馬寮使), обикалят храма три пъти в посока запад–изток, като водят със себе си два коня. През това време зрителите се наслаждават на *адзума асоби* (東遊) – традиционен танц, който от Хейан насетне се изпълнява по време на храмови или дворцови празненства.

Краят на празника се поставя с ритуал, познат като *соне-но ги* (走馬の儀). Той се изразява в бясно препускане с коне в гористата местност Тадасу-но мори (紇の森).

Ритуална символика

За да разясним ритуалната символика на Аой мацури, е необходимо да споменем няколко думи за историята и географското разположение на Камо *джинджа*, както и за почитаните там храмови божества.

Камо *джинджа* е общото наименование на две *шинто* светилища – Шимогамо (下賀茂神社) и Камигамо (上賀茂神社). Храмът Камигамо е разположен на източния бряг на река Камо, а Шимогамо – малко по-надолу, където същата тази река се слива с река Такано и образува местността Тадасу-но мори. Шимогамо *джинджа* и Камигамо *джинджа* се намират в североизточната част на Киото, известна като *кимон* (鬼門), което в буквален превод означава „порта на демоните“. Според древни вярвания посоката североизток се асоциира със зли сили или още с т.нар. *они* – демони. Тъй като река Камо прорязва Киото именно откъм североизток, се е считало, че по нея они лесно биха могли да навлязат в града. От тази гледна точка в миналото разположението на двете *шинто* светилища е било от стратегическо значение за опазването на столицата от зли сили.

Храмът Камигамо е посветен на божеството Камовакеикадзучи, което се почита като божество на гръмотевиците, а храмът Шимогамо от своя страна – на майката на Камовакеикадзучи – Камотамайори химе.

Имайки предвид, че за земеделска култура, каквато е японската, божествата, свързани с природни явления като гръмотевиците, се почитат в тясна връзка с отглеждането на оризовите насаждения, с течение на времето Шимогамо *джинджа* и Камигамо *джинджа* се превръщат в места за отпращане на молитви за богата оризова реколта. Ролята на Камо-божествата в подсигуриването на тъй важната за столичния град прехрана се подсилва и от разположението на храмовете, които обитават. Както споменахме, те се намират на бреговете на река Камо, която в миналото често е преливала и с това е застрашавала реколтата в околността. Важното значение на тази река за мирния и спокоен живот на столицата се потвърждава и от известните думи на император Ширакава (1053–1129), които гласят, че трите неща, с които той не може да се справи, са въоръжените монаси на Енрякуджи, играта на зарове и водите на река Камо.

От всичко казано дотук следва, че Аой мацури представлява своеобразен ритуал на поднасяне в дар на девойка от знатно потекло с цел омилостивяване на божествени природни сили. Би могло да се каже, че подобен акт не е без аналог в японската митологична традиция. Цикълът от космогонични митове в „*Коджики*“ например завършва с легендата за победата на Сусаноо но микото над осмоглавия змей Орочи, който всяка година поглъщал по една девойка.

ГИОН МАЦУРИ 祇園祭

Зараждането на Гион мацури отново е свързано с омилюстивяването на божествени сили. Историческите сведения сочат, че през 869 г. първо в Киото, след което и из различни провинции на Япония избухват епидемии. Причината за тази беда се приписва на разбунтувалия се зъл дух на божеството Годзу тенно (牛頭天皇), познато още като Гавагрива. То е божество от индийския пантеон, което се счита за закрилник на манастира Гионшъоджа (祇園精舎), който Буда често посещавал.

Император Сейва (850–880) издава заповед да се издигнат 66 (колкото бил тогавашният брой на японските провинции) копия в императорския парк Шинсенен и три *микоши* от храма Гион (днес Ясака) да бъдат изпратени там. Отново по императорско нареждане се провежда специален ритуал, с който да се омилюстиви духът на Годзу тенно. Целта на копията е да послужат като своеобразни *микоши*, които да предпазят от злите духове *акурьо* (悪霊), върлуващи из провинциите. Така описаните действия стават известни като *горъое* (御霊会) и се счита, че именно през 869 г. за първи път се провежда подобен ритуал.

Гион мацури започва да се провежда ежегодно от 970 г. насам. До началото на X век Гион *джинджа* си спечелва славата на светилище, което успешно предпазва столицата от зли сили и осигурява просперитет. През Муромачи (1337–1573) зародилите се в Киото мощни търговски гилдии поставят началото на известния днес парад Ямабоко джюнкo (山鉾巡行), в който участват огромни богато украсени празнични платформи. Историята на тържеството е била временно прекъсната по време на размириците Онин (1467–77), но през XVI век е подновена от група търговци от квартала Гион и придобива съвременния си вид през периода Едо.

Празничните дейности обхващат целия месец юли, като се започне с тържественото обявяване пред божествата на началото на празника на 1 юли (吉符入り) и се стигне до ритуал, с който се поднасят благодарности за благополучното приключване на празника на 31 юли (疫神社). Кулминацията настъпва на 17 юли, когато се провежда парадът *Ямабоко джюнкo*. Названието му произтича от специалните коли *хоко* (общо девет на брой) и *яма* (общо двадесет и три на брой), които участват в него.

Хоко (鉾) представляват снабдени с колела коли, от чийто покрив стърчи двадесетметров копиевиден стълб, наречен *шинги* (真木). Под покривната конструкция се намира платформа, върху която са разположени музиканти, свирещи традиционната за празника музика *гионбаяши* (祇園囃子).

Колите *яма* (山) нямат покрив, а само платформа, в центъра на която е разположено борово дърво, наречено *шинмацу* (真松). В зависимост от това дали *яма* биват теглени, или пренасяни на ръце те се разделят на два подвида – *хикияма* (曳山) и *какияма* (昇山). В днешно време *хикияма* биват три на

брой, а *какияма* – двадесет. *Яма* и *хоко* са украсени с ценни произведения на изкуството, в това число и европейски средновековни пана.

Редът, по който *яма* и *хоко* участват в процесията, се определя чрез специален жребий, който днес се състои на 2 юли в сградата на общината. Самата церемония се нарича *куджиторишики* (くじ取り式) и се провежда от периода Муромачи насам, за да се избегне ненужно напрежение и съперничество между групите, които отговарят за съответните коли. Все пак редът на първата кола, известна като *нагината боко* (長刀鉾), както и на седемте *яма боко*, от които е следвана, не подлежи на жребий. Това е във връзка със специалните функции, отредени на *нагината боко*. На нея се вози момче, наречено *чиго* (稚児). Именно на него се пада честта да даде начало на тържеството чрез ритуално срязване на въже, като този ритуал е познат под наименованието *шименавагири* (締め縄切り).

Трите вечери преди началото на грандиозния парад са известни съответно като *йои-йои-йоияма* (宵宵宵山), *йои-йоияма* (宵宵山) и *йоияма* (宵山). В рамките на три дни (14, 15 и 16 юли), от шест часа нататък центърът на Киото се превръща в рай за пешеходците, тъй като трафикът бива отклонен от тези части на града. По улиците изникват сергии, които продават такива традиционни ястия като *окономияки*, *такояки* и *якитори*. Хора, облечени в характерните за сезона летни кимоно – *юката*, се разхождат из района, наблюдавайки приготвянията за парада. В рамките на тези три вечери се извършва и украсяването на парадните коли. Това става под съпровода на *гионбаяши*, чийто ритъм според японците може да бъде предаден чрез ономапоеята „кон-кон чики-чин“. Всичко това създава такава неповторима традиционна атмосфера, че човек лесно би могъл да забрави, че се намира в съвременния град Киото и би могъл да се потопи в духа на отминали времена.

Празничната атмосфера особено ескалира последната вечер (16 юли), когато някои старинни търговски къщи и магазини за продажба на платове за кимоно, разположени в квартала Гион, широко отварят вратите си за посетители, изнасяйки на показ семейни реликви и антикварни произведения на изкуството. Този обичай носи наименованието *Бьобу мацури* (屏風祭り), което в буквален превод означава „празник на сгъваемите паравани“. Оттук произлиза и другото название на Гион мацури, а именно *Бьобу мацури*.

Ритуална символика

В древността през лятото в Хейанкьо често избухвали епидемии поради голямата концентрация на население в столичния град, както и поради топлия и влажен климат. Хората обаче вярвали, че бедите са дело на зли духове. Причината за подобен вид възгледи се крие в заложените в съзнанието на японците шинто представи по отношение на заобикалящата ги

природна среда, населявана от безброй божествени форми – ками. Ками могат да бъдат както проявление на съзидателната природна сила, която се явява под формата на напоителен дъжд или благодатна слънчева светлина, така и израз на природните стихии, които могат да унищожат реколтата и да погубят живота на мнозина. Това специфично светоусещане, съчетано с влияния от Китай, води до зараждането през периода Хейан (794–1185) на идеята за съществуването на онрьо (怨靈). Думата „онрьо“ се състои от два йероглифа. Първият от тях „урами“ означава „злоба“, „яд“, „недоволство“, а вторият „тама“ – божественият дух, който населява всички форми на живота и неживата природа.

За хейанските аристократи в онрьо е можела да се превърне душата на човек, загинал при изключително жестоки или нещастни обстоятелства. В такива случаи се е считало, че тя не може да намери покой, докато не получи възмездие, и поради изключително силния си заряд от негативна енергия е причинявала големи беди от рода на земетресения, пожари, наводнения и епидемии. Това е можело да бъде предотвратено чрез провеждането на специални ритуали *горьое*, с които да се укроти бушуващата злоба на онрьо и той да намери покой. След като онрьо е бил умилолюбив, се е вярвало, че той се превръща в *горьо* (御靈), т.е. божествен дух, близък по същност до ками. Оттук води началото си специфичното религиозно направление *горьо шинко* (御靈信仰).

Под влияние на тези вярвания, когато през IX век избухва споменатата епидемия в Киото, императорът решава да се обърне към божеството-покровител на Гион джиджа Годзу тенно. Съществува хипотеза, че отчасти този избор се дължи на разпространеното вярване, че епидемиите се дължат на зарази, привнасяни от чужди земи. Оттук се заражда идеята, че чрез почитането на чуждо божество, каквото е Гозу тенно, небесното наказание ще бъде преодоляно.

В началото на Хейан Годзу тенно се почита във връзка с *горьо шинко*, но към края на периода той започва да се възприема като божество, отговорно за избухването на епидемии – *екибьоджин* 疫病神 (от 「疫病」 – епидемия, 「神」 – божество), а оттук се заражда и системата от вярвания *екиджин шинко* (疫神信仰).

Тук е необходимо да споменем, че първоначално Гион *джиджа* е *шинто* светилище, посветено на Годзу тенно, но впоследствие като храмово божество започва да се почита Сусаноо но микото. Това става под влияние на характерния за периода Хейан синкретизъм между *шинто* и будизъм, според който японското божество Сусаноо започва да се разглежда като проявление на Годзу тенно.

Екиджин шинко насърчава отправянето на молитви към *екибьоджин* и към бога на вятъра, за да се избегне върлуването на болести. Навярно

това стои в основата на идентифицирането на Сусаноо с Годзу тенно. Според друга хипотеза причината за това се крие в двойствената същност на божеството Годзу тенно. От една страна, то може да сее болести и смърт, но от друга, ако бъде почитено и укротено, може да помага на хората да се справят с епидемиите. По тази си двуликост Годзу тенно прилича на Сусаноо но микото, който в японската митология е символ на преплитащите се в едно добро и зло.

Ключова роля в ритуала по укротяването на екибьоджин играят своеобразните божествени носилки микоши, които в случая с Гион мацури са придобили формата на пишно украсени коли. По своята форма *микоши* представляват богато орнаментиран шинтоистки храм в умален мащаб. *Микоши* се използват като средство за пренасянето на дадено божество по време на празнични ритуали или при преместването на храм в по-нова сграда.

Появата на необходимост от използването на микоши, които бихме могли да опишем на „превозните средства“ на божествата, отново е свързана със същността на ками. Те нямат материално тяло, но тяхната божествена същност там може да се вселява в предмети и дори в хора. Неслучайно всички форми на живата и неживата природа според японците са обект на ритуално преклонение – те всички са обитание на ками. Нещо повече, когато дадено ками бива призовавано от местната общност при започването на някакво ритуално тържество, се счита, че духът на това ками се вселява в дърво, камък, меч, огледало или някакъв друг предмет, пазен като свещен в границите на храма, който почитаното божество обитава (Kodansha International 1998: 504).

С течение на времето обаче се появява необходимостта от извеждане на божеството, покровителстващо членовете на дадена общност извън пределите на храмовото пространство, за да може по-непосредствено да подпомага дейността им, да ги закриля при рисковани и трудни начинания или да участва редом с хората в ежегодно провежданите от тях ритуални тържества.

Употребата на първообраза на днешните микоши започва през VIII век, като това е документирано за първи път при пренасянето на божеството-покровител на храма Уса Хачиман от Кюшо в Нара, където то е трябвало да закриля строежа на статуята на Големия Буда (749 г.) в храма Тогайджи. До началото на X век изнасянето на божества върху *микоши* сред населението се утвърждава като честа практика в Киото при провеждането на ритуали за укротяването на злите духове, причиняващи епидемии в столицата – практика, която придобива названието екиджинсай (疫神祭). (Kodansha Ltd. 1983:172). Именно тази практика стои в основата на днешния празник Гион мацури.

Както вече споменахме, при Гион мацури ролята на *микоши* се изпълнява от коли, но това не води до промяна в същността на ритуалните действия.

Интересно е да отбележим и че на колите яма е разположена по една кукла в реални човешки размери, която символизира божествено присъствие. Това е в известна степен иновативно, тъй като при традиционното пренасяне на ками с микоши се използва специално свещено огледало шинкьо (神鏡), в което се смята, че духът на ками се вселява. Единствено върху колата, която е начело на процесията, се вози споменатото вече момче чиго. За японците децата са същества, близки до ками, и затова на чиго е отредена главна роля в ритуалните действия – на него е поверено да постави началото на празника и същевременно се смята, че се превръща в изразител на волята на ками, тъй като те се вселяват в него.

Това момче се избира между децата на търговските фамилии на старата столица. За да може да участва в тържеството, избраникът трябва да премине през специални пречистващи церемонии в рамките на няколко седмици, като през това време е изолиран от всевъзможни оскверняващи влияния, в това число присъствието на жени. В деня на парада го пренасят на ръце до челната кола, тъй като е забранено краката му да докосват земята поради риск от нарушаване на ритуалната чистота. От върха на колата с меч в ръка момчето трябва с един удар да разсече свещеното въже *шименава*, за да може празникът да започне.

ДЖИДАЙ МАЦУРИ 時代祭り

Джидай мацури е сравнително нов празник, чието начало се поставя през 1895 г. Повод за неговото зараждане става официалното преместване на японската столица от Киото в Токио през 1868 г. след началото на реставрацията Мейджи Ишин (1868–1912). Това, разбира се, води и до преместването на императорското семейство, както и на императорския дворец, а и на хиляди държавни служители в новата източна столица. Местната управа на Киото обаче започва да се опасява, че с това градът ще загуби някогашната си популярност и слава и решава да организира празненство в чест на хиляда и стотната годишнина от основаването през 794 г. на старопрестолния град Хейанкьо от император Камму (737–806). В негова чест градската управа построява храма Хейан (平安神宮).

Освен това като част от празненството се е предвиждало и шествие, което да представи всеки период от историята на Киото. Това дава началото на т.нар. „парад на епохите“ (時代行列), а оттук произлиза и името на празника – Джидай мацури (от 「時代」 – епоха, и 「祭り」 – празник). Първото шествие бива проведено на 25 октомври под формата на поклонение пред новопостроения храм. След това за ежегодна дата на събитието се избира 22 октомври, тъй като се счита, че именно на този ден през 794 г. император Камму напуска Нагаокакьо и се установява в Хейанкьо.

През 1940 г. управата на Киото решава, че празникът на епохите трябва да чества паметта и на император Комей (1831–1867) поради заслугите му

за утвърждаването на Киото като културен център на Япония, стремежа му към обединяване на страната и борбата му за възстановяване на императорската власт.

Днес ритуалното шествие, чиято дължина достига почти два километра, започва рано сутринта с изнасянето от императорския дворец на божествените носилки *микоши*, които символизират императорите Камму и Комей.

Шествието се насочва към Хейан джингу, като изминава почти петкилометровото разстояние дотам, преминавайки по булевардите „Карасума“, „Оике“, „Каварамачи“, „Санджьо“. В парада участват около две хиляди души, облечени като представители на различни епохи от японската история, като се започне от Мейджи и се върви назад във времето към Едо (1603–1868), Адзучи момояма (1573–1603), Муромачи (1337–1573), Камакура (1185–1333) и Хейан (794–1185). Най-отзад върви тази част от шествието *миюкирецу* (神幸列), която пренася двете *микоши*.

Може да се каже, че така описаният парад наподобява своеобразен подвижен етнографски музей. Любопитно е да се спомене, че използваните за представянето на всяка епоха одежди и предмети на бита са специално изготвени от местни майстори, които строго съблюдават характерните за съответните периоди материали и техники на изработка.

Ритуална символика

По своята ритуална символика Джидай мацури съществено се различава от останалите две тържества. Тук вече не става дума за усмиряването на разгневени божествени сили, а за честването на паметта на двама императори. Въпреки обаче привидното отсъствие на отчетлива връзка с *шинто* Джидай мацури също отразява характерните за „пътя на божествата“ преклонение пред и почитание на *ками*, в случая в лицето на императори.

Освен божествата, представени в митологичните паметници на Япония, както и всички форми на живата и неживата природа, обект на ритуално преклонение в шинто могат да бъдат и човешки същества в качеството си на почитани покровители на рода – *уджигами* (氏神). С други думи, японците считат, че след като човек умре и душата му се пресели в „страната на сенките“, тя продължава да закриля членовете на семейството, към което е принадлежала, и дори да ги навещава по време на празници като Обон или когато бъде призована на помощ, т.е. душите на починалите образуват своеобразен пантеон от божества-закрилници на рода.

В случая с честването паметта на императорите Мейджи и Комей те биват разглеждани като божества-покровители на цялата нация и на старата столица на Япония. Оттук ритуалната символика на празника се изразява в отдаването на почит и измолването на тяхната божествена закрила.

Ключов елемент от празненството е извеждането на двете *микоши* от

императорския дворец и пренасянето им до храма Хейан. С помощта на тези микоши духа на двамата императори може да излезе извън стените на двореца и на храма и да се полюбува на разцвела на столичния град.

ИЗТОЧНИЦИ

Kodansha International (1998). *The bilingual encyclopedia of Japan*

Kodansha Ltd. (1983). *Kodansha encyclopedia of Japan*

広辞苑

<http://wikipedia.com/>

ЯПОНИЯ – КУЛТУРА НА ХРАНЕНЕ И НАЙ-ПРЕДПОЧИТАНИ ТРАДИЦИОННИ ЯСТΙΑ

Мартина Недялкова

IV курс, специалност Японистика

С навлизането в XXI век започваме все по-често да се сблъскваме с идеята за здравословен начин на живот, свързан както с повече физическа активност, така и с по-внимателен подбор на приеманата храна. Навсякъде по света здравословното хранене все повече се изучава и популяризира. Япония заема водещо място в това отношение – според последните социологически изследвания именно тя е страната с най-дълга средна продължителност на живота при жените¹, което до голяма степен се дължи на ежедневната им диета, осигуряваща баланс между отличен вкус и здравословност.

Японската култура на хранене е известна като култура на ориза и рибата. Храненето на Запад до голяма степен зависи от месните и млечните продукти. В Япония обаче честите земетресения и липсата на достатъчно пасища възпрепятстват развитието на скотовъдство. Затова на японците още от древността се наложило да осигуряват препитанието си по друг начин – възползвайки се от онова, което им предлага морето. Така те си изградиха начин на хранене, който до голяма степен бил ориентиран към рибата и морските дарове – бедни на мазнини и богати на хранителни вещества, които намаляват риска от сърдечни заболявания. Днес се смята, че именно това е една от основните причини за по-здравословния и дълъг живот на японците. За тях, разбира се, отдавна вече не съществува проблемът с набавянето на месни и млечни продукти и все пак месото продължава да се консумира умерено. Това е свързано, от една страна, със запазилите се и до днес на места будистки традиции, а от друга – с високата му цена.

Япония е страна с климат, благоприятен за отглеждането на ориз², и това в дългосрочен план е определило до голяма степен развитието на културата на хранене на жителите на архипелага. Днес количеството ориз на глава от населението, в сравнение с миналото, значително е намаляло³ и все пак той се консумира поне веднъж дневно.

¹ Средната продължителност на живота на японките е 86-годишна възраст, по данни на Уошингтън Пост (виж: <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2007/05/18/AR2007051801645.html>)

² Техниката за отглеждане на ориз била внесена от Китай преди около 2000 години.

³ През 1986 г. на глава от населението годишно се падат по 71 кг ориз (Ishige 2001:162). 20 години по-късно тази цифра вече е намаляла на 64,4 кг.

В Япония се приготвят два сорта ориз. Първият и основен е *японика*, отличаващ се с по-големи, тумбести зрънца и лепкава консистенция след приготвяне. Хората на Запад продължават да гледат с удивление начина, по който японците умело си служат с клечките за хранене, поднасяйки цели хапки ориз към устата си. Дългогодишната практика несъмнено е спомогнала за тази им способност, но онова, което прави този начин на хранене възможен, е по-скоро специалният процес на приготвяне на ориза *японика*. Той се задушаван на водна баня, за която се използва значително по-малко вода, отколкото при варенето на другите сортове⁴.

Без значение от сорта оризът в Япония се сервира самостоятелно и практически неподправен. На архипелага той се смята за основно ястие, а всички други блюда – месни, рибни или зеленчукови, са само различни видове гарнитура към основното ястие. За японците менюто на всяко хранене се състои от поне две части: 1) основно ястие – *гохан* – варен ориз и 2) допълнителни ястия – *окадзу* – всяко от които се приготвя по различен начин: чрез варене, печене, пържене и др. В миналото оризът най-често се консумирал, придружаван единствено от купичка супа (*мисо ширү*) и японска туршия (*цукемоно*).

Оризът освежава вкусовите възприятия и чрез редуването на хапка от него с хапка от допълнителните блюда той подчертава уникалния и по-отчетливо изразен вкус на всяко едно от тях. Така човек може многократно да се наслади на ароматите на допълнителните ястия. Днес този тип хранене може да се възприеме като начин за доставяне на гастрономическо удоволствие, но едно време се смятало за крайно нескромно и неуместно човек да си позволи да яде по много от страничните, по-вкусни и по-скъпи блюда. Те били предвидени само да събуждат апетита, а не да го засищат.

С икономическия просперитет на Япония броят на допълнителните ястия осезателно нараства и все пак те запазват второстепенното си значение на трапезата. Наомичи Ишиге пише: „В традиционния японски начин на хранене няма еквивалент на предястието от западната кухня. Оттам и впечатлението сред някои хора на Запад, че яденето в изискан японски ресторант се състои единствено от питиета и безкраен низ от ордьоври. Ако трябваше да определим някое ястие като основно, то това би бил оризът или понякога сакето⁵. (Ishige 2001:176)

Сакето също играе важна роля във всекидневното меню на японците. Понятието *sake* обозначава както „японско оризово вино“, така и по-общо: „алкохол“. То рядко се пие през деня, но за все по-голям процент от пълно-

⁴ Съотношението ориз:вода е съответно 1:1,2. Например една чаша ориз би поела малко повече от една чаша вода.

⁵ Всички преводи в текста са правени от автора на настоящата разработка.

летното население на Япония са кето се превръща в неизменна част от вечерята. Характерна особеност е фактът, че японците не ядат ориз, докато пият оризово вино. Това твърде вероятно се дължи на възприятието, че двете гореспоменати са в същността си едно и също нещо, поради което би било странно да се консумират заедно. За да се избегне съчетаването им, докато се пие саке, обикновено се хапват различни *окадзу*.

Японската кухня се отличава със стремеж към запазване на натуралната форма и вкус на използваните продукти. Както твърди Еми Кадзуко в предговора на кулинарната си книга: „Тайната на японското готвене се крие в неговата простота. Според японците именно тя е най-добрият, ако не и единственият начин да се подчертаят естествените вкусове на съставките“ (Kazuko 1999). С други думи, според японците същинското майсторство при готвенето се крие в това да се намерят възможно най-пресните продукти, защото техните вкусови качества не могат да бъдат заменени от никаква кулинарна обработка. На Запад готвенето е повече или по-малко свързано с това да се придаде нов и по-добър вкус на съставките на ястието, който те изначално не притежават. Затова и хрупкавите японски зеленчукови ястия могат да ни се сторят сурови поради значително по-краткотрайната им термична обработка. Пристрастието на японците към суровата храна не се ограничава само със зеленчуците. Парченцата сурова морска риба, известни като *сашими*, са считани за изключителен деликатес. В миналото, когато транспортирането на суровата риба от крайбрежието към вътрешността на страната отнемало много по-дълго време, сашими било скъпо удоволствие, което японците си позволявали само по празници.

Стремежът към консумиране на най-прясната храна приема и друга форма, която се изразява в съобразяването на храната със сезоните. През всеки сезон са предпочитани точно определени видове риба, зеленчуци и плодове, а възприемането на всяка една от тези храни като типично пролетна или типично есенна например е залегнало дълбоко в съзнанието на всеки японец.

Характерно за японската кухня е и ограниченото използване на подправки. Всъщност редно е да се направи уточнението, че това ограничение се отнася до подправките, познати и използвани на Запад. Японските ястия далеч не са лишени от вкус. Сред най-често предпочитаните подправки на японските острови са: *даши* (бульон от изсушена риба тон и водорасли), *ми-со* (паста от ферментирала соя) и соев сос. Всички те са с ниско съдържание на мазнини и високо съдържание на сол.

Осем японски ястия, които всеки любител на кулинарните изживявания трябва да опита

Суши

Вероятно не без основание суши е най-известното японско ястие. От една страна се прави от двете най-широко използвани храни на архипелага (ориз и риба), а от друга – се овкусява с незаменимата за японците подправка – соев сос, с което се превръща във великолепен представител на японската кулинария. Свежо и леко, вкусово и здравословно балансирано, суши е ястие, което се харесва на мнозина, стига те да не изпитват остра непоносимост към сурова риба.

Всъщност, когато казваме „суши“, най-често говорим за *нигири дзуши* – ориз във формата на правоъгълно блокче, покрито с парче свежа сурова морска риба. Обикновено се поднася с малка чинийка, пълна със соев сос, с *васаби* (японски хрян), както и с нарязан на тънки листенца джинджифил – за освежаване на устата между различните видове нигири дзуши. Съществуват и други разновидности на суши като например *маки дзуши* – кръгли оризови хапки с пълнеж от някакъв вид риба и зеленчук, обвити в лист от водорасло. Освен че са естетически издържани и събуждащи апетита, маки дзуши могат да съчетават цял букет от вкусове и аромати, ако бъдат направени с повече кулинарно въображение, а съответно – с повече различни продукти в пълнката. Някои майстори готвачи на суши до такава степен усъвършенстват техниката на комбиниране на различните продукти за пълнката, че могат да я превърнат в цяла картинка, а дори и да изобразят лицето на някой известен анимационен герой.

Сашими

Както вече споменахме, японците умеят да поднесат суровата храна, така че тя да бъде вкусна с минимална кулинарна намеса. В известен смисъл бихме могли да наречем *сашими* „квинтесенцията“ на кулинарното изкуство на „неготвенето“. Представлява тънки филийки от сурова морска риба, които с помощта на клечките за хранене се потапят в смес от соев сос и *васаби*. Така три различни, ясно отчетливи вкуса се разтапят последователно в устата и подобно на ароматен чай оставят дегустатора с усещане за пълнота и богатство на вкуса.

Сред немалка част от хората по света, които никога не са опитвали *сашими*, битуват предразсъдъците, че японците ядат всякакви сурови морски храни, носещи силна миризма на море. Истината е, че суровата риба значително се различава от вече обработената и не носи специфичния рибен аромат, а подобно на неутралния ориз създава усещане за свежест.

Качественото нарязване на *сашими* се счита за кулинарно майсторство,

а самото ястие, благодарение на мекия си вкус – за деликатес, който задължително се поднася първи на всяка официална трапеза.

Темпура

Японската кухня е характерна с това, че не е тежка. Това до голяма степен се дължи на факта, че се готви с по-малко мазнини. В този смисъл *темпура* е едно от малкото японски ястия, приготвени с пържене, и то все пак не е тежко. Обикновено се прави от нарязани на ленти зеленчуци или риба и морски дарове. Панировката е особено тънка, а използваните продукти се пържат за кратко при поддържана постоянна температура на олиото (~175° C), благодарение на което запазват хрупкавостта и сочността си. *Темпура* се поднася със специален сос наречен *тенсюю*.

Каре райсу (къри ориз)

Каре райсу е съвсем съвременен ястие, което въпреки непретенциозния си характер добива широка популярност сред японците и днес се смята за не по-малко традиционно от всяка друга японска гозба. *Каре райсу* (къри ориз) се състои от зеленчуци и месо (или морски деликатеси), сготвени в гъст къри сос, поднесен в една и съща чиния заедно с ориз. По принцип не е прието оризът да се смесва с каквото и да било. Неговата белота символизира чистотата, която не бива да бъде опетнявана. В това отношение къри оризът е едно от малкото изключения в японската кухня, което обаче сякаш идва да ни каже, че дори сложният японски свят на множество условности може би също върви към опростяване, стъпка по стъпка.

Спагети (удон, соба, рамен)

Различните видове спагети заемат важно място в японската национална кухня, тъй като представляват алтернатива на ястията на оризова основа. Спагетите в Япония се харесват и под формата на италианския тип паста, поднесени с различни домати и други италиански сосове, а понякога за разнообразие и с традиционни японски сосове. С най-голяма почит обаче се ползват местните и китайските разновидности на ястията със спагети, а именно – под формата на супи. *Соба* (тънки спагети, направени от елда/гречка) и *удон* (дебели пшеничени спагети) са основните видове японски спагети, които се сервират с есенция от соев сос и *даши*. Докато *удон* се поднася винаги топло, *соба* е ястие, което се харесва и студено. Този тип „спагетени супи“ имат много разновидности и са изключително богати на съставки. Отличават се със специалните си бульони, тайните за приготвянето на които са строго пазени от майсторите готвачи.

Съществува и китайски вид пшеничени спагети – *рамен* – сервирани

в супа с добре познат и на Запад месен бульон със зеленчуци⁶. Характерна особеност при консумирането на тези ястия е посърбването при пиенето на бульона. В Япония това не само не е признак на лошо възпитание, а напротив – единственият начин за пълноценно наслаждаване на вкуса на супата.

Окономияки

Окономияки е любим специалитет на много японци, който те често свързват с ученическите и студентските си години, тъй като е сравнително достъпен и предоставя лесен начин за събиране с приятели на обща трапеза. Това е вид японски омлет или солена палачинка, в която могат да се сложат най-различни продукти, в зависимост от личните предпочитания⁷, но най-типичните съставки са зеле, морски дарове и видове риба, понякога дори спагети. Когато се яде в заведение, винаги се поднася като сурова смес, която клиентите сами си сготвят на гореща плоча, поставена в средата на масата за хранене. А след като се опече от двете страни, се посипва обилно със специален сладък сос. Най-известните разновидности на *окономияки* са от Осака и Хирошима.

Мисоширу (супа мисо)

Мисо ширу представлява традиционна японска супа, която се прави чрез прибавяне на *паста мисо* към зеленчуково-водораслова супа. *Паста мисо* се прави от ферментирани соеви бобчета, които след това са стрити и овкусени със сол, а в супа *мисо* се използва като вид застрейка. Днес в Япония съществуват над 100 разновидности на тази супа, всяка от които има собствен вкус и цвят и се различава от останалите. Поднасяна в малка купичка, подобно на спагетените супи мисо ширу се пие или сърба и представлява задължителна част от традиционната трапеза, защото осигурява нужното количество течности, които да придружат по-консистентния ориз и допълнителните ястия. И в наши дни супата се яде поне по веднъж на ден.

Гьодза

Гьодза са вид варено-пържени пролетни рулца с хрупкава тестена обвивка и мек пълнеж от свинска кайма, зеле и чесън. Те са истински деликатес, поднасян със специален сос, който смекчава аромата на чесън и придава уникален вкус на ястието.

В известен смисъл може да се каже, че именно специалните сосове и традиционните японски подправки са онова, което придава специфичния акцент на кухнята на Страната на изгряващото слънце. Факт е, че въпреки

⁶ По-подробно виж в Ashkenazi and Jacob. *Food culture in Japan*. 2003.

⁷ Буквално *окономияки* би могло да се преведе като „любимо печено“.

напредналата глобализация точно тези съставки, придаващи завършеност на японските ястия, не се намират навсякъде по света и нямат такава широка приложимост. Може би именно това е причината, поради която докосването ни до японския кулинарен свят се превръща в своеобразно пътуване към непознати приказни земи някъде далеч на Изток, където се събужда всяка заран Слънцето.

ИЗТОЧНИЦИ

- Ishige, Naomichi (2001). *The history and culture of Japanese food*. London: IBT Global, 2001.
- Ashkenazi, Michael and Jeanne Jacob (2003). *Food culture in Japan*. Westport: Greenwood Press, 2003.
- Kazuko, Emi (1999). *Street café: Japan*. London: Bounty Books, 1999.
- <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2007/05/18/AR2007051801645.html>
- http://www.uark.edu/ua/ricersch/pdfs/per_capita_rice_consumption_of_selected_countries.pdf

ВОЕНЕН ЕПОС В ЯПОНИЯ. „ГУНКИ МОНОГАТАРИ“

Петя Панайотова

III курс, специалност Японистика

Увод

Гунки моногатари 軍記物語, или „приказки за войната“, е жанрова форма, литературно изкуство-фикция, изградено върху реални исторически факти и събития, която се заражда основно през периодите Камакура и Муромачи и се характеризира с фокус на сюжетната линия върху войната и безредиците, особено гражданските неуредици и бунтове през 1156 и 1568 г. Този епически жанр се разкрива в похвата на идеализираната етика на война и любовта в плана на будистката интерпретация. Повечето произведения са написани в стил *вакан конко:бун* (смесена употреба на японски синтаксис и китайска лексика (和漢混淆文), характерен за литературните текстове през епохите Камакура и Муромачи. Основни произведения от този жанр са *Хо:ген Моногатари* 保元物語 и *Хейдзжи Моногатари* 平治物語, като най-известно и останало в историята на литературата и до днес произведение е *Хейке Моногатари* 平家物語 .

Гункимоно 軍記物. Основни разлики и прилики

Спрямо периода на написване и развитие на обществените и културните характеристики на времето военният епос, разглеждан като такъв от плана на литературната интерпретация, в своята същностна характеристика може да се съотнесе и категорията *гункимоно* 軍記物, чийто своеобразен предшественик на литературно равнище са *гунки моногатари* 軍記物語. Като периодизация *гункимоно* се определя от късен Муромачи до периода Едо, като това обуславя и неговите стилистични специфики и разлики, които не се изчерпват само на ниво съдържание, но и в план на интерпретация. *Гункимоно* само по себе си е „нещо за войните“, „нещо, писано по тема за войни“. Основна сюжетна линия са конкретните истории и описанието на живота на конкретни фамилии и кланове, на герои и личности. Необходимо е да се каже, че при него липсва фикцията, романтичният поглед и идеализирането на етиката на война, пречупена през призмата на будисткия мироглед. Този план на изображението вече не отговаря на нуждите на времето от периода Едо; това е нова феодална Япония, коренно различна от

хедонистичната епоха Хейан, в която литературата изпълнява функцията си на пропаганда за „затвърдяване на позициите на властта“ в духа на конфуцианските идеи на почитание на предците.

Запазени произведения от гунки моногатари

- *Шьо:монки* 『将門記』 (平将門の乱) Въстанието на Хейшо:мон, ранен период на военен епос.
- *Муцуваки* 『陸奥話記』 (前九年の役) Дзенкууненноски, късен Хейан
- *Хо:генмоногатари* 『保元物語』 (保元の乱) Въстанието Хо:ген от 1156 г., съсредоточава се основно върху случващото се преди и след безредиците чрез похвата на драмата; авторството е неясно.
- *Хейджимоногатари* 『平治物語』 (平治の乱) Въстанието Хейджи от 1159 г., авторство неизвестно.
- *Хейкемоногатари* 『平家物語』 (源平合戦) Войната между клановете Тайра и Минамото – *Гемпейгассен*. Относно авторството на произведението, Йошида Кенко пише в своята творба „*Записки от скука*“ [徒然草], че името на автора – 信濃前司行長 (しなののぜんじ ゆきなが), е записано въз основа на разказите на слепия монах Шьо:буцу.
- *Шьокюки* 『承久記』 (承久の乱). Въстанието Шьокю от 1221 г. Произведението се счита за четвърта част от „поредицата“ военни епоси *Хо:ген*, *Хейджи* и *Хейке моногатари*. Интересно е да се отбележи, че тъй като е произведение от късен Камакура период и в него вече започват да се откриват ранните характеристики на Гункимоно, по своята литературна характеристика не е оценено високо. Произведението се характеризира със сюжетна линия, съсредоточена върху действията на император Готоба, разкрита в плана на феодализма и полагането на основите на режима.
- *Тайхейки* 『太平記』 (南北朝争乱). Войните от периода Нанбоку. Описаните събития обхващат около 50-годишен период (1318–1386). Произведението се характеризира с мистични и свръхестествени елементи в плана на художествено изображение: главни герои са жадуващи възмездие духове на войни от древния японски фолклор *онрьо* 怨霊.
- *Мейтокуки* 『明德記』 (明德の乱). Въстанието Мейтоку 1389 г. – представително произведение за периода Муромачи.
- *О:ейки* 『応永記』 Описва периода на управление О:ей (1394–1427), съсредоточава сюжетната си линия върху въстанието О:ей от 1399 г.

- *Ейкьоки* 『永享記』 Въстанието Ейкьо 1336 г. – произведението получава висока оценка за своята историческа достоверност и досега се използва като основа за редица исторически изследвания.
- *О:нинки* 『応仁記』 (応仁の乱) Въстанието О:нин е описано в неоспорима историческа достоверност, изцяло в плана на Гункимоно, липсват елементите на фикция и приказност, характерни за ранния период. Авторът е неизвестен, но процесът на компилиране на източниците се съотнася към късен XV–ранен XVI век. Произведението е написано на смесено писмо, с *канджи* и *катакана* (漢字カタカナ交じり文).

Разпространение

Военният епос се предава по два начина и основно съществува като архив, като текст *йомимоно* 読み物 и като устен преразказ на слепи монаси, *бива хо:ши* 琵琶法師, известни като *катарибе* 語り部 (разказвачи на истории). Те речитират военните епоси, напявайки монотонно под звуците на музикален инструмент, наречен *бива* (разказвачите на събитията, залегнали в Хейке моногатари, стават известни като *хейкебива*). Тези устни разказвателни практики са своеобразен ритуал, който може да се сравни с древните *шинто*-практики *норито*, с вярата в силата на думите *котодама*, от една страна, и молитвено пречистване на душата на загиналите в битка войни, изразено в припяването на будистките сутри, от друга. Не бива да се пренебрегва и забавният характер на творбите.

Макар и останали в архивите на историята като писмени текстове, по своята същност *гунки моногатари* са оценени като литературни произведения с висока художествена стойност именно заради устната форма на разпространение. Самото им запаметяване и речитиране се е оценявало като литературен талант.

Стилистика и форма

Средновековните военни приказки са писани в смесено японско и китайско писмо, стилистиката е изцяло в плана на японското прозаично изкуство, като биват заемани много китайски фрази. Това контрастира с военните приказки от средните години на периода Хейан, които биват писани в камбун (китайска проза). Макар и съотнесени към общата категория военен епос, в по-голямата част са включени и песни, поеми вака.

Друга основна разлика в стилистиката между средновековните военни приказки и литературните произведения от епохата Хейан е степента на ис-

торическа достоверност: по-късните творби са изградени изцяло в плана на приказността и с идеализиране на образите, мистификация, пречупена през призмата на будистката идея за пустотата и нищото.

Основно военната проза е съставена от три етапа на описание – причините за войната, самите бойни събития и последиците от нея. Текстовете са епизодични, разделени на множество малки приказки, които се съсредоточават върху конкретна бойна сцена или описание на душевното състояние на война. Причината за това може да се търси именно във факта, че те биват предавани устно. Например, ако обект на изследване са различни версии на Хейке моногатари, ще бъдат установени следните особености: ранните версии (*Шибу Кассенджо*:) съдържат само описание на бойните действия, докато в по-късните версии се наблюдават и индивидуални действия и описания на самите войни. Също така в по-късните произведения образът на война преминава отвъд границите на човешкото, той е идеализиран, събирателен образ, който възплъщава войнската етика на времето. Късните творби се характеризират с литературна измислица, в чиято основа стоят реални фигури и събития, интегрирани във вече установени линии на изображение; сливане на историческите факти с драмата.

Друг важен белег на описанието е точност на детайлите – броня, шлем, поза, етикет и поведение са детайлно обрисувани – похват, който е характерен за японското литературно изкуство и от предишни епохи. Спазването на този формален код на поведение е знаково за културата и на японца до днес. Тя изразява неговата същност и благородство. Друг ключов момент е представянето на война – той извиква името, ранга, фамилията си и прочие и така „назовава“ себе си.

Етиката на война

Основен похват на изображение в гунки моногатари се постига чрез войнската етика. Този неоспорим кодекс включва качествата на лоялност, дори и пред лицето на смъртта (образът на Санемори в *Хейке моногатари*). Войнската чест се изразява в тотално себеотрицание.

Кодексът на честта също отрича състраданието, когато дългът трябва да бъде изпълнен (в *Хейке Моногатари* младият войн Юкишиге не се поколебава и убива Такахаши, въпреки че той го е пощадил, заради невероятната прилика с родния му син). Често в този код на честта обаче се наблюдават и елементи на жестокост и варварство (такава е практиката на отсичане на главите на враговете, за да се занесат като трофеи, което обаче се счита за неблагородно, ако врагът вече се е предал).

Етиката на война е низ от установени правила, които трябва да се спаз-

ват независимо от индивидуалните емоционални и душевни състояния, ясни модели на изображение, които се спазват, дори и да са в разрез с реалните факти.

Влияние на будизма

Другият основен елемент на жанра е присъствието на будистката ценностна система. И макар често тя да е в разрез с войнската морална система, в плана на *гунки моногатари* те съществуват в хармонично единство. Това се дължи най-вече на факта, че Гунки моногатари възпява Амида Буда, който учи, че всеки може да се покае за греховете си чрез прераждане. Това позволява на воините да получат път за спасение, ако само извикат името на Амида Буда. Друг „удобен“ за войнския епос момент е декадентската идея за невъзможността за просветление, докато душата обитава пределите на земята. Кармичната идея за непреходността на душата, за нейната иманентна вина е изразена чрез различни лирически отклонения – сутри, в текстовете. Хейке моногатари може да бъде разглеждан и като една дълга проповед, Будистка сутра, интерпретирана в литературно произведение.

Заклучение

Социалните и културните промени на епохата Камакура и Муромачи дават тласък на развитието на нов вид литературност – военен епос. Ценностите на Хейанското аристократично общество се изменят и „приказките“ също, но приказността на японската литература остава своята следа у читателя – приказката Япония.

ИЗТОЧНИЦИ:

Цигова, Б. (2006). *Пътят на словото в Япония*. Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2006.

Gunki Monogatari. *Traditional Japanese Literature*. Ed. Haruo Shirane. Columbia University Press, 2006.

「広辞苑」 第六版 岩波書店 2008, 2009.

「日本文学史」 小西甚一 講談社学術文庫 2009年7月17日 第21刷発行

САМОТНА СМЪРТ

孤独死

Златина Тошева

IV курс, специалност Японистика

Общество без връзки (無縁社会)

Терминът „общество без връзки“¹ (無縁社会) е въведен и за първи път използван през 2010 г. в едноименно телевизионно предаване на националния японски телевизионен канал NHK, в което се говори за обезличаването на новото японско общество и за загубата на връзката между отделните индивиди в него.

Някои от задълбочаващите се негативни феномени в съвременното японско общество могат да бъдат обяснени с демографския проблем – намаляването на броя на родените и застаряването на населението; промяната в отношението на младите хора към брака, феминизацията, разрушаването на досегашния модел на общество, крепящо се на кръвни и териториални връзки между хората (地縁血縁社会); засилването на строгостта на закона за защита на личното пространство и информация; отслабването на комуникацията с младите хора вътре в семейството и в обществото и впоследствие прекаленото използване и разчитане на социалните мрежи; началото на развалянето на досегашната традиционна система за доживотно наемане на работа и дълготрайната икономическа криза, причинена от пенсионирането на представителите на „бейби бум“ поколението от 50-те години на миналия век (виж фиг. 1)².

Всички тези феномени водят до непрекъснато растящото самоизолиране на отделните индивиди и до категоризирането на т.н. „общество без връзки“. До 2030 г. се предвижда процентът на неженените да надхвърли 30% (виж фиг. 2)³, а т.нар. *нийто* (яп. ез. ニート, англ. ез. NEET)⁴, фрията (яп. ез. フリーター, англ. ез. permanent part timer)⁵ и служителите на непостоянна работа ще се увеличат допълнително като бройка и ще прехвърлят досегашната възрастова граница от 35–40 години. Тези проблеми няма да се ограничат

¹ Всички преводи на термини са на автора на курсовата разработка.

² Виж в раздела Илюстрации.

³ Виж в раздела Илюстрации.

⁴ ニート (Not in Education, Employment or Training, NEET) – хора, необвързани с образование, работа или професионално обучение

⁵ フリーター (permanent part timer) – хора, ангажирани само с почасова работа.

само до Япония, а се предвижда скорострелно да залееят и развитите страни. Увеличава се броят на самотно живеещите на възраст над 65 години.

Япония е една от страните на първо място по брой на самоубийства в света (виж фиг. 3)⁶ и само за последната една година 30 000 души са умрели в „самотна смърт“ (孤独死). Причините са най-различни – най-често болест или самоубийство, като минават дни, седмици, а понякога и месеци, без никой да забележи липсата на починалия, който в повечето случаи бива кремиран на разноски на правителството и погребан на незнайно място, дори без да се изпрати някакво съобщение до родното му място, където обичайно отдавна не е останал дори и един стар познайник или роднина. Напоследък често срещана практика е починалият сам приживе да е подписал договор с някоя неправителствена организация, която е поела ангажимента да разчисти вещите и апартаментата след смъртта на клиента.

Според различни проучвания през последните години са се появили нови случаи на смърт, непознати до сега, които са довели до нуждата да се измислят нови термини за записването им като например термините „смърт на неизвестен самоубиец“ (身元不明の自殺と見られる死者) и „смърт на паднал по пътя“ (行き倒れ死).

От друга страна, този нов феномен дава бизнес възможности, ориентирани към „клиента самотник“, като се развиват различни пакети от услуги и различни стоки, свързани с удобството на живот и процедурите по погребение на самотни хора. Развива се цяла нова „индустрия за специализирано почистване“ (特殊清掃業), която се занимава с организацията на личните вещи и имуществото, почистването на апартаментата, кремацията или погребението, предаването на жилището на новите собственици или на държавата и редица други сродни дейности. Този т.нар. „бизнес без връзки“ (無縁ビジネス) процъфтява и се грижи също така за намирането на общ гроб, агенти посредници, агенти за застраховки и още, и още...

На 12.01.2010 г. по NHK пускат предаването „Информационен проект: Утрешната Япония“ (『報道プロジェクト・あすの日本』), което се занимава с проблемите на наскоро въведения термин „самотната смърт“ и бързо става бум из цялата страна, като поставя началото на цяла серия от телевизионни предавания, наречени „NHK Специално“ (『NHKスペシャル』), чиято основна тема стават потребителите на социални мрежи и тяхното отчуждение от реалния свят. Това води и до началото на многопрофилна и мащабна кампания на националната телевизия, свързана с проблемите на съвременното общество. На 01.12.2010 г. NHK печели първа награда на конкурс за „изковаване и разпространение на нов термин“ за своето умотворение „общество без връзки“ (無縁社会).

⁶ Виж в раздел Илюстрации (Източникът на снимката е: http://stat.ameba.jp/user_images/20110215/12/kokkoippan/f1/44/g/o0719054511051010466.gif).

Самотна смърт (孤独死)

Терминът „самотна смърт“ (孤独死), или „смърт без връзка“ (無縁死), се използва за случаи на смърт на хора, живеещи сами, които са нямали кой да се грижи за тях и са намерени мъртви в собствените си жилища известно време след настъпването на смъртта, обикновено причинена от някаква внезапна болест или злополука. Така се наричат най-вече случаите, когато, пострадали от нещо, хората не са могли навременно да се свържат с някого и са починали сами.

Така се наричат и случаите, когато починалите не са били в контакт с никого дълго време преди настъпването на смъртта в резултат от дълготрайна социална изолация (社会的孤立), поради което минава дълго време, докато бъде констатирана смъртта им, настъпила най-често от домашни злополуки или старост.

Терминът започва да се използва за пръв път през 70-те години на миналия век, когато е в разгара си процесът на „нуклеаризиране“ на съвременното семейство (核家族化) и се използва за случаи на възрастни хора, живеещи сами, които биват намерени по-късно от посещаващи ги понякога роднини, най-често идващи от големите градове. Но терминът се разширява като понятие и през 80-те на миналия век започва да се използва от масовата медия и за означаване на различни, свързани със самотата, случаи.

Случаи на „самотна смърт“ са датирани, макар и не наименувани с този термин, още от началото на периода Мейджи (1868–1912). Най-често става дума за смърт на възрастни хора, които живеят в града, където междусъседските отношения не са толкова близки и те биват намерени няколко дена след това, макар да има и случаи с намерени хора чак след една година. Подобни са и случаите с хора, живеещи в прекалено отдалечени селски покрайнини, където комуникацията със съседи и роднини също не е ежедневна.

В последните години започва да се говори широко из медиите за парадоксалната „самота в града“, която води до ужасяващите последствия да няма на кого да се обадиш за помощ, и се оформят множество идеи за предотвратяването на задълбочаването на проблема. За съжаление, дори и децата на големия град не са застраховани от чувството на самота и както виждаме от едно проучване в световен мащаб (фиг. 4)⁷, Япония е на първо място по брой на деца, отговорили, че се чувстват самотни в своето ежедневие.

В началото проблемът за самотата в града бива трудно забелязан, защото хората се подвеждат по идеята, че гъстата населеност помага срещу чувството на самота, но напоследък стана ясно, че именно големият град създава предпоставки за самоизолация и отчуждаване между хората.

⁷ Виж в раздел Илюстрации.

Според различни проучвания става ясно, че в повечето случаи самотно живеещите хора са били живи поне по няколко часа (в най-лошите случаи – дни) след инцидентите, от които по-късно са починали. Поради голямото сходство със ситуацията на жертви от различни природни бедствия от 90-те години на миналия век започват малко по малко да се развиват разнообразни проекти за предотвратяването на такива случаи и за намирането на навременна помощ. Едва през 2005 г. обаче започват да се усещат първите положителни резултати от различните осъществени проекти.

Едно от събитията, променило значително хода на нещата, е голямото земетресение в района на японския пристанищен град Кобе през 1995 г., при което мащабите на щетите и разрушенията на къщите оставят хиляди в нужда от временен подслон. Тъй като хората остават в това положение дълго време, започват да се наблюдават различни промени в тяхното поведение и мислене, свързани с липсата на комуникация с близките. Наблюдава се постепенно отчуждението от другите, паника от уединението. Започват да се увеличават случаите на смърт от обездвижване. Това слага началото на нови обучения за предотвратяване на „самотна смърт“ в случаите на природни бедствия.

Най-често това са възрастни хора, живеещи сами и отдалечени от обществото, но това не изчерпва всички варианти. Много нашумял става случаят с две сестри от град Осака през януари 2011 г., които приживе са изключително богати наследници, но отдавна скъсали всякакви отношения с приятели, не излизали с години от богаташката си къща. След като са намерени мъртви, се установява, че с години са се трупали дългове за наем, застраховки и данъци и противно на очакванията, посмъртно са затънали дълбоко в дългове, които никога няма да се изплатят на държавата и заинтересуваните лица. Това става класически пример за „самотна смърт“ в съзнанието на японското общество.

• Проблеми при дефинирането на термина

Терминът е трудно дефинируем в рамките на закона и затова в статистиките на полицията случаите на „смърт при странни обстоятелства“ (変死) се разделят на няколко подвида според причината на смъртта. Тъй като особеност на тези случаи е, че телата са намерени след известно време, дори и при оглед на местопроизшествието и назначена аутопсия често пъти причината за смъртта не може вече да бъде определена. Затова е трудно да се определят с различните съществуващи по закон термини:

○ Случаи на внезапна смърт

При т.нар. „внезапна смърт“ (突然死) има много примери на сърдечна недостатъчност, когато е можело да се помогне при навременна намеса, как-

вато е липсвала, но дали починалият човек е бил откъснат от света тотално и без всякакви близки и роднини, е решаващо при категоризирането на случая като „самотна смърт“.

○ **Случаи на самоубийства**

Има и много примери на хора, самоубили се под натиска на нетърпима самота. Често такива хора се разколебават посредата на извършване на акта, но тъй като са откъснати от общността, без „приятелско рамо“ или някаква морална подкрепа, в крайна сметка биват намерени починали, което затруднява (по естествени причини) класифицирането им в графа „самотна смърт“ или „самоубийство“.

Има и случаи на възрастни хора, починали след постъпване в болница, но тъй като не са посещавани от никакви близки и няма на кого да се съобщи за смъртта им, те биват класифицирани също в графа „самотна смърт“.

• **Предразполагаща към „самотна смърт“ среда**

Териториалната среда, предразполагаща най-често към случаи на „самотна смърт“, е несъмнено големият град, където връзката с ближния отдавна е загубена или общностите, които някога са били много близки, постепенно са се отдалечили и разпаднали поради някакво природно бедствие. Естествено отдалечените от всички населени места провинциални райони също често стават сцена на подобни „самотни“ случаи.

Що се отнася до общественото предразположение, то на първо място е застаряването на обществото. На второ място са живеещите сами мъже (те са значително по-голям брой в сравнение с жените), които или никога не са женили, или са вдовци. Следват хората, чиито близки не живеят наоколо, и тези, които отдавна са безработни или са от дълго време са пенсионирани. Страдащите от хронични заболявания и различни болести често стават жертви на „самотата“, следвани от хората, които имат големи дългове, а съседите и някогашните им близки нехаят.

Подобен е и случаят на възрастни хора, които се отделят да живеят под наем, за да не притесняват децата си, които на свой ред имат вече деца, и така тези доброволни отшелници са идеален пример за „кандидати“ за „самотна смърт“, макар около тях все още да има близки роднини.

Тъй като от около 2000 г. драстично се повишава социалната осъзнатост за опасността от „самотна смърт“, особено при възрастните хора над 70 години, случаите на по-късно откриване на починали намаляват, защото хората наоколо започват да се грижат и да се свързват с възрастните, загубили „връзка“. Въпреки това възрастните на около 60 години биват сериозно пренебрегнати, тъй като се счита, че при тях все още не е толкова голям

рискът от опасна самота и като резултат зачестяват случаите на починали именно от тази възрастова група.

Йошида Таичи, шеф на фирма в префектура Айчи за „уреждане на имуществото“ (遺品整理企業) на клиентите след смъртта им, разказва за много случаи на починали старци, които „...са били толкова енергични и жизнени приживе, толкова активни в общуването си със съседите, че когато изведнъж са изчезнали, никой не се е и усъмнил в причините за тяхната липса и всички са решили, че те явно пътуват някъде за удоволствие или по работа. (...) Чак впоследствие се разбира за тяхната кончина. Тази тенденция в съвременна Япония се увеличава всеки ден.“

- **Причини за „самотна смърт“**

Преки причини най-често са внезапните случаи на сърдечен удар, инсулт, мозъчен кръвоизлив, смърт от глад (най-често причинена от някакво сърдечно или белодробно заболяване, което пречи на страдащия да се храни за дълго време), цироза на черния дроб, която е трудна за идентифициране и води до фатални последици и др.

Друг типичен случай е домашен инцидент, който води до счупване на кост и няманият сили да се обади дори по телефона възрастен човек умира от изнемошяване.

Важна причина стават природните бедствия и щетите, нанесени от тях. В рамките на 10 години пребиваване във временни домове и различни места за евакуиране на жертвите от голямото земетресение в Кобе (1995 г.) общо са описани над 560 случая на „самотна смърт“ – хора, починали от студ през зимата в убежищата; хора, простудили се до летална пневмония; хора, изпаднали в депресия в резултат на болезнено изживяване на загубата на семейство, близки, дом и др.

Тук трябва да се спомене и за пряката връзка на зависещите от алкохола хора и „самотната смърт“. Това е един порочен кръг – подтиснатите от самотата дават чувството на безсилие в алкохол, което притъпява съзнанието им и им пречи да потърсят помощ и в крайна сметка те умират от цироза на черния дроб или от някакъв друг здравословен проблем, без да могат да се обърнат към някого.

- **Превенция на „самотната смърт“**

Напоследък опитите да се предотвратят подобни злощастия се увенчават с успех, тъй като е изработена система за грижа и взаимопомощ, която включва: посещения на доброволци по домовете на възрастни хора; медицинска помощ и посещения от професионален екип; насърчаване на изграждане на комуникация в общността между съседи и кръгове от хора с еднакви интереси; създаване на различни клубове за хобита и др.

Друг нов метод е служителите на различни фирми за доставки на вестници, прясно мляко, хранителни продукти и други битови услуги да докладват за забелязани от тях „обезпокоителни“ признаци в поведението на своите клиенти. Често биват откривани починали или хора в критично състояние по сигнали на служители като: „Колкото и да ги виках, те не се показваха, а пък крушките им светеха“ или „Натрупаните вестници от няколко дена ми направиха впечатление“ и т.н.

Японското местно управление (в големите градове, а и в по-малките) въвежда компютърна социална мрежа за провеждане на медицински прегледи по домовете на възрастни хора.

За възрастните, които не могат да боравят или нямат възможност да използват компютър, са въведени системи за превръщане на информацията от различни домашни уреди – като часовници с аларми, мобилни телефони, водопровод и ток – към щабове за обработка на информация.

Създават се и общности за взаимопомощ между възрастни хора, които използват система от обаждания по телефона по график, като, ако той бъде нарушен, веднага се разбира, че нещо се е случило. В такъв случай се праща доброволец по посещенията или полицаи да провери на място дали има проблем и не са малко случаите на спасени хора, паднали в банята си например или счутили си кост в отдалечена от телефона част на къщата и др.

С разпространението на мобилните телефони през 90-те години на миналия век значително се подобряват шансовете за оцеляване на хората, изпаднали в някаква физическа беда. За бързото реагиране са разработени и телефони със специално копче за спешни случаи, с които при нужда се изпраща съобщение за помощ директно в полицията.

Друг вариант е болните от хронични болести хора да носят специални медальони, които дават информация за състоянието им, и телефони за връзка при спешна нужда. Някои от медальоните са оборудвани и с бутон за спешни случаи, пращаш автоматичен сигнал директно до полицията.

Заклучение

За възхищение са методите за превенция на случаите на „самотна смърт“ в Япония. За пореден път те учудват западния човек със своята находчивост, простицък механизъм и завидна ефективност. Но самата нужда от създаването на специални термини като „смърт без връзка“, „самотна смърт“ и „общество без връзка“ е един изключително тъжен за човечеството феномен на съвременността, до който не е трябвало да се стига. С развитието на индустрията, технологията и медицината, с навлизането на всякакви

иновации, които се стремят да подобрят начина ни на живот, с предоха от „аз съм“ към „аз притежавам“ ние хората като че ли безпоощадно заличаваме именно човешкото у себе си като индивиди и като общност.

ИЗТОЧНИЦИ

土屋恵一郎 『正義論/自由論—無縁社会日本の正義 (21世紀問題群ブックス)』岩波書店 1996年

「無縁社会 おひとりさまのいく末」 週刊ダイヤモンド 2010年4月3日号

橘木俊詔 (たちばなき としあき) 『無縁社会の正体 血縁・地縁・社縁はいかに崩壊したか』PHP 2011年

<http://ja.wikipedia.org/wiki/孤独死>

<http://ja.wikipedia.org/wiki/無縁社会>

На приложените адреси в мрежата на youtube.com може да се получи допълнителна информация за проблемите, изложени в разработката:

- <http://www.youtube.com/watch?v=qbbQfXM9QjA> (2010年1月12日放送_無縁社会「直葬」)
- <http://www.youtube.com/watch?NR=1&feature=endscreen&v=3moZmPNiU-I> (孤独死 1/2 (教育用))
- <http://www.youtube.com/watch?v=VVopDQvIz8o> (無縁社会～無縁死、孤独死～) (by大村崑師匠共同企画)
- <http://www.youtube.com/watch?v=nBWolzboKDg> (無縁社会座談会 (5分バージョン))
- <http://www.youtube.com/watch?v=jq6Rqi1EHRc> (札幌で姉妹孤立死...姉は病死、妹は障害者)

ЯПОНСКАТА ИКОНОМИКА: ИНОВАЦИИ И ВИСОКИ ТЕХНОЛОГИИ

Светослав Иванов

IV курс, специалност Японистика

Бурният икономически растеж на Япония през 60-те, 70-те и 80-те години на XX век, известен като „японско икономическо чудо“, предизвиква сериозен интерес сред световните анализатори. Опитите да се обяснят на пръв поглед нелогичните темпове на развитие с оглед окаяното състояние на страната след края на Втората световна война са многобройни – от такива, базиращи се на „теорията за уникалността на японците“, изказана от автори като Рут Бенедикт и Такео Дои, в които за главна причина се изтъкват особеностите на японската нация и общество, до такива, според които основна роля са изиграли различни геополитически и геоикономически фактори.

Но тази разработка няма за цел да обясни процесите, които карат целия свят да обърне поглед към Япония, а през 1979 г. дори водят до появата на книгата *Japan as Number 1* на американския професор Езра Вогел. Цел на този текст е да покаже мястото на иновациите и развитието на високите технологии в японската икономика и каква ще бъде тяхната роля в опитите на Япония да запази позициите си на световен лидер, застрашени от гигантите Индия, Китай и останалите бързоразвиващи се азиатски икономики. Ще успее ли Япония да излезе от „дупката“, в която привидно е изпаднала икономиката ѝ вследствие на рецесиите и ниските темпове на растеж, наблюдавани в края на XX и началото на XXI век?

Преди големите промени, които настъпват в Япония след войната, Западът дълго време гледа на японците като на „обикновени подражатели“ и „имитатори“ (Калве 2005: 5). Безспорен факт е, че японците умеят отлично да внасят чужди достижения от различни сфери на човешкото познание и успешно да ги инкорпорират, като ги приспособяват към своя културен, социален, политически или икономически контекст. В исторически план има много примери за подобни действия, като може би най-ярка проява на това качество са реформите от периода Мейджи (1968–1912), когато с прилагане на наученото от големите колониални държави Япония успява да се превърне от неиндустриализирана феодална страна в първата незападна велика сила (Калве 2005: 203).

Означава ли това, че японците са просто много добри имитатори и това ли е в основата на огромния им икономически успех? Действително заку-

пуването на лицензи, ноу-хау и нови технологии е от основна важност за японските фирми. Но това не значи, че те само репродуцират полученото знание, без да го разработват и доусъвършенстват.

Япония разработи уникална стратегия за усвояване на технологии. Политиката на „добро заимстване“ бе възприета от водещите фирми като основа за развитие на техниката и технологията. Най-напред от някоя развита в технологично отношение страна се внасяше машина-образец, в която се използва нова технология. Инженерите и техническият персонал на фирмата проучваха изцяло машината и след това я използваха за създаване на по-нови технологии и изследвания (Папазов 1989: 193).

От този цитат става ясно, че за японската фирма сдобиването с определена технология не е самоцел, а е по-скоро средство за подобряване на производителността и качеството на продукцията. Японците не просто копират дадено научно достижение, те го усъвършенстват. За тях иновациите са също толкова важни, колкото и за западните фирми. Но идеята на японските производители и изследователи за иновация не е в смисъла на революционен напредък, който западните им колеги често търсят в тази дума, а е повече еволюционно подобрене.

В книгата *The Knowledge-creating Company* авторите Нонака Икиджуро и Такеучи Хиротака говорят за успеха на японските компании като резултат от способността им да събират информация от всевъзможни източници извън рамките на организацията – държавни институции, доставчици, сътрудници и дори конкуренти – да разпространяват тази информация в рамките на фирмата и да я инкорпорират в бъдеще в своите продукти, услуги и т.н. По този начин се постига едно състояние на непрекъсната иновация и висока гъвкавост. Дори когато се радват на голям успех, японските компании сякаш не спират да търсят нови идеи за подобряване на работата си. Това е и една от причините японските гиганти да не претърпяват сринове подобни на американските консорциуми от типа на IBM, които сякаш губят голяма част от гъвкавостта си, след като стигнат върха (Nonaka and Takeuchi 1995: 4).

Информация постъпва не само отвън и не само от специалисти, но и отвътре, от редовите работници. Световният лидер в автомобилостроенето през последните години „Тойота“ е много добър пример за това, как всеки един член на фирмата дава своя принос, за да може да продължава процесът на постоянна иновация. В японските заводи на „Тойота“ от 1970 г. насам всяка година постъпват по повече от 1 милион предложения от служителите на компанията. Тези идеи са ценни не само с количеството си, но и с това, че дават един много подробен поглед върху производствения процес и как той може да бъде усъвършенстван.

Още през 80-те години на XX век обаче е ясно, че Япония не може да разчита на постоянния внос на лицензи, патенти и ноу-хау от чужди стра-

ни. По това време японски фирми започват да изместват презокеанските си партньори от собствения им пазар и то в традиционно силни за американската промишленост отрасли като автомобилостроенето и производството на резервни части. Фактът, че това често се случва с помощта на подобрени технологии, закупени от същите тези американски партньори, както и агресивното, експанзивно завземане на пазарите в САЩ и Западна Европа до голяма степен затваря вратите за японците към най-новите научни достижения.

Затова в началото на 80-те години японското правителство приема план, чиято цел е да установи нова концепция за развитие на японската наука, техника и икономика. Без да се отказват от досегашната си стратегия за усвояване на чуждия опит като средство за съкращаване на пътя към напредък, японците решават, че е време да реализират пълния потенциал, акумулиран през периода на растеж. Япония вече се е изравнила с най-напредналите страни в света и нейната стратегия за развитие се превръща от „догонваща“ в „изпреварваща“.

„В правителствената „Бяла книга за научни изследвания“ четем: „През 80-те години Япония трябва да удвои усилията си, за да стане един от главните световни новатори в областта на технологиите, използвайки за това всички натрупани знания в света.“ В друг правителствен документ „Търговската и промишлената политика през 80-те години“ показателите за развитие на техниката се разглеждат и като показатели за икономическата сигурност на страната. Задачата е кратка, но ясна: Япония да се превърне в държава на научно-техническата революция (Папазов 1989: 201).

По това време, за да реализират тези свои планове, японците си поставят задачата да засилят творческата научна дейност и фундаменталните изследвания, както и международния научен обмен. Впрочем тези задачи са актуални и днес, когато Япония повече от всякога се стреми към привличане на „мозъци“ от чужбина и основно – от Азия. Освен това правителството решава за необходимо да стесни връзките между университетите и промишлеността, като все повече научни работници биват привлечени за изследвания в областта на новите технологии.

Още от 70-те години Япония е лидер в производството на т.нар. „компютри от пето поколение“, а от средата на 80-те японското общество вече е информационно общество, при което ролята на медиите, високите технологии и комуникациите е от съществена роля не само за производството, но и за свободното време и потреблението (Келиян 2008: 106).

Изложението Експо`85, проведено в отдалеченото на 60 километра северно от Токио академично градче Цукуба, ясно демонстрира нагласата както на управляващите, така и на обществото, страната да стане световен лидер в развитието на нови технологии. То утвърждава позициите на Япо-

ния като световна наuchнотехническа сила и популяризира японските научни постижения.

С характерната силна държавна подкрепа японската икономика поема по пътя на трансформация в „икономика на знанието“, при която знанието и информацията са основен продукт и ресурс. На Запад дори се появяват прогнози, че Япония ще доминира високотехнологичния сектор в бъдеще. Те обаче излизат неточни. В края на 80-те години например производителите на компютри и полупроводници се страхуват, че японците ще превземат световните пазари. Оказва се, че страховете им са неоправдани и само 5 години по-късно вече никой не вижда сериозна заплаха в японските фирми (Nonaka and Takeuchi 1995: 4).

Какво се случва всъщност и защо тези предвиждания се оказват пресилени? Истината е, че 90-те години не само не оправдават очакванията към японската икономика, но се оказват „изгубено десетилетие“ за нея. В края на 80-те години „спекулативният бум“* довежда до рецесия, която удря японската икономика в края на века (Келиян 2008: 159). Азиатската финансова криза от 1997 г. също влияе неблагоприятно върху японската индустрия, тъй като свива азиатските пазари, а по това време почти половината от износа на Япония е в Азия. В началото на XXI век японската икономика показва признаци на съживяване, като за периода 2003–2005 г. ежегодният ръст е около 2% (Келиян 2008: 161).

Въпреки сериозните затруднения на икономиката и политическата нестабилност, от която държавата като че ли все още не е излязла, развитието на науката, високите технологии и иновациите продължават да са сред основните приоритети. Министър-председателят за периода 2001–2006 г. Дж. Коидзуми заявява намерение да направи от Япония „най-напредналата страна в света по отношение на новите технологии“, а от японците – „нация на научно-техническите постижения“, като насърчава вложенията за изследвания и реформира научноизследователската област (Калве 2005: 283).

Като потвърждение, че в Япония научните изследвания са сериозно подкрепяни дори и през периода на рецесия, е първото ѝ място в света за 2001 г. по брой издадени патенти на 1 милион души – 994 (WIPO).

Един от най-развитите високотехнологични сектори в Япония, в който страната е безспорен световен лидер, е роботиката. За 2009 г. японската икономика използва най-голям брой работи в света – 295 на 10 000 души работна ръка. Следващите страни са Сингапур и Южна Корея с малко повече

* „Икономика на спекулативния бум“ или „спекулативен мехур“ е икономика, при която се наблюдава спекулативно повишаване на цените, главно тези на жилищата и земята, до невиджани стойности.

от половината на този брой – съответно 169 и 168 на 10 000. САЩ пък са едва на девето място с 86 (IEEE). Макар да се предвижда все по-голям дял на роботиката в областта на масовото потребление, развлеченията и военното дело, засега индустриалното им приложение остава най-разпространено.

Големи успехи бележат и много други технологични сектори като телекомуникациите, разработката на софтуер и др. Но през последното десетилетие световната търговия с високи технологии се променя драстично и Япония сякаш се оказва на губещата страна. От статистическите данни за износа на високотехнологични стоки в световен мащаб за периода 2000–2006 г. ясно личи тенденцията САЩ и Япония да губят позиции спрямо Китай. През 2000 г. общият дял на четирите най-големи износители на високотехнологични стоки, възлизащ на 56,9% от целия световен износ, е бил разпределен по следния начин: САЩ – 21,4%, ЕС – 17,8%, Япония – 12,7% и Китай – 4,9%. Едва 6 години по-късно, през 2006 г., картината изглежда така: общ дял – 57,9%, от него: САЩ – 15,2%, ЕС – 18,5%, Япония – 7,9% и Китай – 16,3% (Loschky 2008: 6). За същия период износет на високи технологии като дял от цялостния износ на Япония намалява от 26,5% на 19,6% (Loschky 2008: 24).

Макар тези цифри да показват бързоразвиващ се процес на смаляване на високотехнологичния сектор в Япония, трябва да се вземат под внимание няколко фактора. На първо място, това е отварянето на икономиката на Китай за чужди инвестиции. Огромният износ на високотехнологични стоки основно се дължи на това, че там се извършват повечето работи по сглобяването на продуктите на голяма част от световните производители. Частите биват произведени на едно място, внесени в Китай, където сглобяването е по-изгодно заради евтината работна ръка, след което продукцията се изнася към световните пазари. Вторият фактор, който не бива да се забравя, е географската близост на Япония с Китай. Нормално е японските фирми, които търсят по-изгодни финансови условия, първо да се обръщат към китайската икономика за решение. Затова не бива да се смята, че японският високотехнологичен сектор е изпаднал в криза за сметка на този в Китай или Южна Корея.

Какво ще бъде бъдещето на високите технологии в Япония? Единственото сигурно предположение е, че страната ще продължава да развива науката, а с нея и този сектор на икономиката. Широко разпространено схващане е, че икономика с добре развит високотехнологичен сектор има добър изглед за устойчиво развитие. В наскоро приетия IV базов план за иновации е предвидено иновационният сектор да заеме ролята на „пионерен“ в световен мащаб. В рамките на следващите 5 години за него са предвидени 25 трилиона долара. Изказва се и намерение за привличане на „научен та-

лант“ от чужбина, както и създаване на Японо-азиатска общност на изследователите (JARC-Net).

Япония успя да изненада всички с темповете си на развитие през втората половина на XX в. И докато Западът се питаше къде е ключът към техния успех, японците заслужено заеха мястото си сред световните лидери в сферата на високите технологии. Стремехът към постоянно усъвършенстване и устойчиво развитие на икономиката, запазил се и до днес въпреки трудностите, като че ли гарантира бъдещето ѝ поне в началото на този век. Сега, когато светът е обърнал очакващо взор към Китай и Индия, способна ли е Япония да изненада отново? Едно нещо може да се твърди с относителна сигурност – японците ще развият високотехнологичния сектор с присъщото им постоянство и иновативност. А в областта на технологиите следващият голям пробив винаги е близо.

ИЗТОЧНИЦИ

- Калве, Р. 2005. *Японците историята на един народ*. Изд. „Рива“, София.
- Келиян, М. 2008. *Япония и България. Модели на разслоеното потребление*. Изд. „Валентин Траянов“, София.
- Папазов, Н. 1989. *Япония от самурайския меч до изкуствения интелект*. Издателство на отечествения фронт, София.
- Loschky, A. 2008. *High-Technology Trade Indicators 2008*. European Commission Joint Research Centre, Luxemburg.
- Guizzo, E. Dec. 2008. *Rise of the Machines*: <http://spectrum.ieee.org/robotics/industrial-robots/the-rise-of-the-machines>
- Nonaka, I. & Takeuchi, H. 1995. *The Knowledge-Creating Company: How Japanese Companies Create the Dynamics of Innovation*. Oxford University Press, New York.
- World Intellectual Property Organization (WIPO): <http://www.wipo.int/>

ОТДИХ СРЕД КРАСОТАТА НА ПРИРОДАТА

Денислава Додева

IV курс, специалност Японистика

Здравейте, любознателни изследователи на далечни култури! Здравейте, пламенни пътешественици из всевъзможни кътчета на света!

В настоящата статия ще стане дума за страната, която всеки ден първа посреща изгрева, родина е на напитката *sake*, създател е на невероятни технологични иновации (в това число и доста практични изобретения – например крем, който да затопля след намазване ръцете в студено време; робот, с който да упражняваш танцувалните си умения; и т.н.) и въобще съчетава в себе си по изключително хармоничен начин минало, настояще и бъдеще.

Целта на настоящата разработка е да разгледа две силно застъпени практики в японската култура – посещението на топли минерални извори *онсен* и любуването на различни видове цветя, храсти и дървета.

Посещаването на топли термални извори *онсен* е част от многовековната култура на японците, които са открили благотворната им сила още от древни времена. *Онсен* влияят изключително добре не само от гледна точка на духовна отмора, но и за възстановяване на физическите сили поради всички минерали, които се съдържат във водата. Силата на *онсен* се използва дори при лечението на различни дегенеративни и хронични заболявания.

За японците като цяло е доста характерен обичай да релаксират повече от веднъж на ден като приемат гореща вана. Често срещано е посещаването и на обществени бани с цел отпускане „киснене“. Традиционната японска вана се изработва от дърво на име *хиноки*, което представлява японски кипарис – ароматно дърво с успокояващ ефект. Външната „вана“ към *онсен* се нарича 露天風呂 (*ротенбуру*) или 野天風呂 (*нотенбуру*).

В Япония се намират приблизително малко над 2200 топли извора. Няколко стотици от тях са с температура над 60 °C, а при част от тях тя надминава дори 90 °C. Би могло също така да се обобщи, че излъчената топлина от всички топли извори в Япония се равнява на два пъти и половина енергията, освободена при земетресение с магнитуд 8 според японската скала (по японската скала за измерване на земетресение акцентът е върху степента на разклащане на една определена точка, а не както при скалата на Рихтер – върху отделената цялостна енергия от самото природно бедствие).

В съвременна Япония също така около много от тези извори са изгра-

дени цялостни курортни селища и спа комплекси, а част от тях се използват за добиването на геотермална енергия. Затова силата им има всевъзможни приложения: отопление, готвене, приготвяне на *sake* и супата *мисо* и др.

Тук трябва да се поясни, че топъл извор *онсен* се посещава без бански костюм, като, разбира се, има разделение за жени и мъже. Първият път може да бъде малко притеснителен за чужденец, който досега не се е докосвал до нещо подобно, но ви гарантирам, че с времето се свиква и всичко се превръща в едно изключително релаксиращо изживяване. Кисненето в *онсен* е времето, когато абсолютно изключваш за околния свят и всички водещи до посивяване на косите тревоги, така че просто релаксираш напълно отпуснат; като излезе, човек вече се е заредил с нови сили за следващата порция житейски предизвикателства!

Посещаването на *онсен* за японците е и възможност за по-пълноценно социално общуване (следното понятие е в центъра на самото действие *хадака но цукиай* 裸の付き合い, „открито общуване“). Все пак близо до природата изчезват повечето обичайни измамни поведенчески трикове, както и чувството на стегнатост и ограниченост. В подобна обстановка е възможно дори да се получи много по-непринуден и пълноценен разговор между началник и преките му подчинени. Затова и груповото посещение на *онсен* е честа фирмена практика, възвръщаща жизнеността на работниците и заздравяваща екипния дух помежду им.

Най-старият известен топъл минерален извор е До:го и се намира в префектура Ехиме. Традицията разказва, че е бил посещаван специално от няколко императора, както и от известни будистки монаси. Интересни са и легендите за неговия произход. Според една от тях две дребни на ръст божества, Окунинуши но микото и Сукунанохикона но микото, го посетили по време на своето пътешествие из страната. Сукунанохикона обаче се разболял тежко и като че ли дните му били преброени. Окунинуши но микото много се притеснил и поставил спътника си на палмова клонка, след което го потопил в топлия извор. Скоро след това болното божество се излекувало и затанцувало от радост върху близък камък. Този камък се нарича *тама но иши* и се твърди, че върху него все още стоят отпечатани стъпките на малкия бог. Камъкът може да се види в северната част на самия извор До:го.

Като цяло топлите извори били използвани в миналото и за духовно пречистване в рамките на будизма. Фермерите и рибарите извършвали в тях специални ритуали къпания: по Нова Година, празника *Обон*, преди и след жътва, по средата на зимния период и др.

Балнеоложка терапия:

Първите научни изследвания в областта на топлите извори в Япония датират от началото на XVIII век. След Китайско-японската и Руско-японската война дори били създадени специални санаториуми за лечение на ра-

нените чрез силата на *онсен*. От 30-те години на XIX век изследванията в областта се задълбочават и на територията на цялата страна се изграждат множество болници за балнеоложко лечение на болестни състояния като хроничен ревматизъм, подагра, стомашни неразположения и др. В средата на XIX век се въвежда специален закон във връзка с правилното използване, развитие и защита на всички японски ресурси откъм топли извори, а Министерството на здравеопазването определя 64 комплекса с находища на топли извори като места, предназначени за медицинско лечение и отдих.

Накратко обобщено – ако ви се отдаде случай да посетите тази пъстроцветна страна, то непременно посетете и *онсен*. Това е неизменна част от японската култура и дава възможност човек от още по-близо да усети бита и духа на японците. А и все пак едно релаксиращо киснене винаги се отразява добре на тялото и духа.

Наблюдаване на цъфтежа на дървета, храсти и цветя

Най-разпространена такава практика в Япония през пролетта е *ханами* (любуване на вишневите цветове). Този обичай най-вероятно е възникнал от древната селскостопанска практика хората да организират пикници на някоя поляна или хълм по време на различни религиозни фестивали, които бележат началото на земеделския сезон. По темата са изписани страници в множество книги, интернет блогове и всякакви други видове четива. Затова днес бих желала да ви представя някои други интересни видове от японската флора, които могат да бъдат не по-малко пленителни и завладяващи.

Тематиката за цветята има особено място в японската литература, танцовото и изящното изкуство. Освен така известната сакура обаче Япония изобилства от всевъзможни цветя, храсти и дървета, специфични за климата, чието наблюдение в съответния сезон може да донесе не по-малка доза естетическа наслада и възможност за духовна релаксация. Пъстроцветната феерия, в която имате възможност да се потопите, би задоволила и най-претенциозния вкус откъм нюанси, разнообразие и красота.

• *Ро:бай* (蠟梅) е вид сливово дръвче, принадлежащо към род „Химомантус“. Този растителен вид е внесен от Китай през XVII век. Името му може да бъде преведено като „зимна сладост“, тъй като цъфти от началото на януари до края на февруари и цветовете му наистина имат приятно ярък жълт цвят и сладък аромат. Трябва обаче да се има предвид, че този дървесен вид често може да се намери на надморска височина от около 500 м, така че, който реши да го посети, нека се подготви с удобни обувки и предварително разучен терен. Малко вероятно е да срещнете други чужденци по пътя, които примерно да попитате за посоката, така че – или съберете кураж да упражнявате уменията си по японски език, или предварително подробно разучете как точно да стигнете до мястото. Гарантирам ви обаче, че гледка-

та от тази височина заедно с цялото благоухание, което се носи из въздуха, ще ви очарова много и определено няма да съжалявате за вложеното време да стигнете до там. Все пак Япония винаги ти доказва, че ако ѝ се доверим, то крайният резултат ще надмине очакванията ни.

- *Аджисай* (紫陽花, アジサイ) се наричат японските хортензии. Това цвете е квинтесенцията на японския дъждовен сезон, тъй като цъфти от май до юли, но най-красивите му цветове могат да се наблюдават по средата на месец юни. Хортензията е разпространена на доста места из Южна и Източна Азия, Северна и Южна Америка и в света има общо над 70 вида от нея. По време на цъфтежа им могат да се видят хортензии почти навсякъде в Япония – подаващи се грациозно от нечия градина, надвесващи се над оградата на сгушен из някоя уличка малък градски музей и къде ли още не. Тези цветя менят багрите си от небесносиньо, през наситено розово и снежнобяло, така че дори и в някой силно урбанизиран квартал на голям град човек може да поспре за минута естетическа наслада и вътрешен релакс.

- *Ирису* (イリス) е японската перуника, която също цъфти основно от май до юли. Това е растение, което вирее в силно мокра почва. Градините, в които човек може да се полюбува на красивите му цветове, често се превръщат в малко своеобразно тържество, където се предлага зелен чай, свири се традиционна японска музика, а запалени фотографии и художници придават изключителен колорит и жизненост на атмосферата. Съвсем голяма е вероятността някой японец да ви спре и да ви подари професионална снимка, която той самият е направил, на това красиво цвете. Ако самата градина пък е разположена в парка на някой храм (например Мейджи Джингу: в Токио), то можете да се почувствате все едно сте в някоя китна горичка, заобиколен от свежа зеленина и красиви цветя.

- *Шибадзакура* (芝桜) е т.нар. тревна сакура (или казано с други думи – растението флокс) и цъфти от април до юни. В Япония могат да се наблюдават цели „килими“ от флокс, образуващи неописуема феерия от цветове – от светлосиньо през яркочервено и нежно розово до снежнобяло. Естественото местообитание на тези растения са умерените области на Северна Америка, но има и няколко вида в Североизточна Азия (част от които именно в Япония). При цялостната гледка на *шибадзакура* човек наистина има чувството, че поляните са буквално застлани с тези красиви цветове.

- *Фуджи* (属) е японската глициния. Нейният цъфтеж е основно през април и май. Красотата на това цвете специално е тема на многобройни стихове в японската поезия. През периода Едо например било обичай по-богатите японци да изпращат като подарък различни сладки във формата на нещо, което започва с „фу“ (от думата за късмет *фуку* (福)). Така били създадени например малки закуски точно във формата на глицинии. В някои префектури цветовете на глицинията се използват дори като добавка към

ястието *темпура*. При наблюдение на това цвете човек отново има възможност да се потопи в океан от невероятна красота и цветове, които да докоснат сърцето и да донесат наистина успокояващ релакс.

• *Цуцуджи* (躑躅) е местният за Япония вечнозелен храст азалия. Цъфти също в период май–юни и е може би най-често срещаният вид, особено в градска среда. В миналото азалията е имала важно значение за селяните, тъй като цъфтежът ѝ е бележел началото на земеделския цикъл. На осмия ден от 4-ия месец според лунния календар се окачвали цветчетата на този храст на вейки, които били поставяни на полето, за да привлекат вниманието на боговете с цел да спомогнат за растежа на посевите. Някои народни предания разказват, че азалията помагала дори да се открият изчезнали хора. Цветовите бивали изгаряни и посоката на дима показвала посоката за започване на търсенето на изчезналия човек. По време на цъфтежа на това цвете човек може да му се наслади почти навсякъде, тъй като дори градската среда изобилства от него. Така че, който няма време да отиде до някой парк или да направи кратко пътуване до провинцията, наблюдението на азалията може удобно и лесно да донесе минутка вътрешна отмора в забързаното всекидневие.

Ето и едно кратко поетично описание на азалията:

思いつる ときわの山の岩つつじ 言わねばこそ あれ恋しきものを

В безмълвна тишина точно както цъфтят бурно дивите азалии из планините
моите мисли пулсират с любов към теб

В заключение може да се обобщи, че както посещаването на топли извори *онсен*, така и любуването на различни видове цветя, храсти и дървета в Япония предоставят възможност за добра вътрешна отмора и почивка. Японското общество се развива с изключителни темпове и понякога е трудно да се намери миг спокойствие за вътрешен релакс. Именно затова обаче се е погрижила японската природа, която се осеяла страната с множество топли извори и всевъзможни красиви представители на флората. Така че, отивайки в Япония, моля, обърнете внимание кой сезон е и задължително се потопете в омайната прелест на японската флора. А посещението на *онсен* се разбира като задължително от само себе си!

ЗА ЯПОНСКИТЕ ИГРАЛНИ ЦЕНТРОВЕ

Петър Димов

IV курс, специалност Японистика

Увод

Игралните зали се наричат amusement arcade или video arcade на Запад и игрални центрове (ゲームセンター) в Япония. Модерните игрални зали се развиват, започвайки историята си с разнообразните игри, които могат все още да се срещнат по различни панаири, японски празници и фестивали. През 70-те години най-голяма популярност придобиват видеоигрите. Когато тези игри стават достъпни за домашна употреба, благодарение на игралните конзоли интересът към залите намалява и те постепенно замират. Японските игрални зали се отличават от западния си еквивалент в няколко отношения. Може да се твърди, че причината те да продължат да се радват на огромна популярност, докато в останалата част на света славата им е отслабнала в сравнение със 70-те и 80-те години, се крие точно в уникалните им черти. Дори днес на много места в Япония има множество малки магазинчета, в които се срещат машини с награди и видеоигри за забавление на децата. Хотели, ресторанти и дори обществени бани също имат стаи, боксове или малки ниши, където са наредени различни игри, които, макар и да са образци от миналото, са поддържани в отлично състояние и изглеждат като модерни апарати.

Игрите в японските игрални центрове

Видеоигри

В Япония и до днес се срещат зали, пазещи видеоигри, които са на 20 или 30 години и все още могат да бъдат използвани. В центровете могат да се видят както модерни игри от последните години, така и всички класики, като някои от по-големите центрове, разполагащи с повече от един етаж, разпределят пространството си според жанровете и годините, в които игрите са създадени и/или разпространени за масова употреба. Ако човек влезе в една от тези зали, може да види хора от всякакъв пол и възраст. Децата с родителите си, ученици, както и хора, отишли да поиграят просто от носталгия.

Могат да бъдат забелязани и играчи, които са се посветили на усъвършенстването на уменията си в определена игра, които са впечатляваща гледка, дори за тези, които не ги виждат за пръв път.

Машини с награди

Те се делят на няколко групи.

– Гашапон

Наричани са още Гачапон. Двете имена идват от звуците, които издават ръчките на машините и капсулите с играчки, които падат от тях. Този тип машини са популярни и на Запад. При тях не се играе, а просто при поставяне на необходимата сума излиза капсула с играчка от серията, към която принадлежи машината. Играчките могат да бъдат всякакви, като често в колекцията има една или повече в ограничена бройка и за да ги съберат, децата трябва да разменят помежду си или да пускат монети, докато получат желаното.

– Кранове

Също познати по цял свят в Япония те са наричани UFO Catcher. Целта на тези игри е да бъде уловена играчка с помощта на механична ръка, която трябва да бъде точно позиционирана. Обикновено играчките са плюшени, опаковани в кутии или в пликосе, непозволяващи да се види какво точно има вътре. Стойността им варира, като могат да се срещнат машини с награди, състоящи се от скъпа електроника.

– Игри с талони

Този тип игри има множество вариации. Общото между тях е, че с печелене на точки или чрез изпълняване на определени задачи могат да бъдат спечелени талони с различна стойност. След това тези талони се заменят срещу награди, отговарящи на стойността им.

– Пачинко

Пачинко залите са предназначени само за възрастни. Те не са като игралните зали, но самите машини водят началото си от детска играчка, наречена „коринтска игра“. Тъй като хазарта в Япония е забранен, пачинко залите са отдушник за жадуващите за усещане близо до хазарта. С топчетата, които се печелят от пачинко машините, може или да се продължи играта, или да бъдат разменени срещу награда. В някои игрални центрове могат да се видят пресъздадени различни варианти на пачинко машини, наградите от които не могат да се ползват за друго освен за още игри.

Популярността на игралните зали в Япония

Това, което наистина отличава японските зали, са специалните атракции, които разчупват представата, която хората на Запад имат за една игрална зала. Както споменахме в увода, има дори ресторанти, в които е отделена значителна площ за игри, които да забавляват клиентите. Дори да не са дошли специално за игрите, примамващите светлини и звуци при-

вличат хората. Постоянният интерес, който се проявява към тях, показва, че поддържането на всички тези игри се изплаща. Интересът също така е довел до разнообразието от вариации на всички класически игри, както и до вкарването на по-нестандартни атракции в центровете. Те включват закрити басейни, в които клиентите могат да ловят риба, специален ресторант, наподобяващ японски дом, в който клиентите могат да играят на домашна игрова конзола, докато похапват, и дори да предизвикат съдържателката да играе с тях.

В заключение може да се каже, че японските игрални зали са запазили своето магнетично влияние и продължават да се развиват и до днес, благодарение на грижите на японците да ги обновяват и да поддържат в изправност застаряващите машини и апаратура. Деца и възрастни продължават с удоволствие да се забавляват както с модерни, така и с класически игри, познати от преди десетилетия.

ИЗТОЧНИЦИ

За разработката са използвани различни интернет ресурси, както и отделни епизоди на телевизионното предаване Game Center CX.

КОНКУРСНИ ПОСТИЖЕНИЯ

НА СТУДЕНТИ ЯПОНИСТИ

ПРЕЗ 2012 ГОДИНА

日本語能力試験

КОНКУРС ЗА НИВО НА ЗНАНИЯ ПО ЯПОНСКИ ЕЗИК

В проведения тази година международен конкурсен изпит за ниво на знания по японски език Japanese Language Proficiency Test (JLPT) Таисия Телалим, студентка от III курс на специалност Японистика в СУ „Св. Климент Охридски“, постигна отличен резултат от теста и получи сертификата (Certificate Japanese Language Proficiency) за ПЪРВО НИВО на владение на японски език.

Поместваме предоставения от нея текст, в който тя споделя свои мисли по повод на това постижение.

ЕДНА МАЛКА ПОБЕДА НАД СЕБЕ СИ

Таисия Телалим

Трудно ми е да говоря сериозно за собствените си постижения, каквито и да са те. Мога единствено да благодаря на щастливото стечение на обстоятелствата, което ми помогна да се представя успешно на този престижен конкурсен изпитен тест.

Това, което постигнах сега, е една малка победа над себе си, едно потвърждение, че мога да продължа и по-нататък. Но едва ли бих стигнала и дотук, ако не ме движеше вечната ми привързаност към Япония. Не мога да си представя на какво друго бих могла да посветя живота си. Може би това се дължи на дългите години, преминали под влияние на културата ѝ (все по някакъв начин японското ме е засягало още от малка – родителите ми имаха много приятели японци), но не вярвам това да е единствената причина. Още когато за пръв път започнах да уча японски, вече знаех, че това е *моето*. Имах огромен късмет, че го разбрах сравнително рано, за да имам време да попивам знания още от ранна възраст.

Не мога да кажа, че всичко в моя случай е зависело от старанията. Бих казала по-скоро, че ако изучаването на нечий език и култура изисква онова, което се възприема именно като големи старания и ни отнема твърде много сили, то според мен това не е нещото, което наистина ме увлече.

За мен цялото време досега беше най-вече удоволствие. Точно затова си мисля, че ако съм имала значими успехи в тази област, то съм ги пости-

гала до безсрамие леко. Налага се да си призная, че никога не съм била маниачка на тема усърдие. Просто ми харесваше това, което правя. Смятам, че в това отношение съм голяма късметлийка – какъв по-голям късмет от това да намериш своето призвание и мястото, където искаш да бъдеш!

Зная, че като говоря така, се отклонявам от същественото – как да можем да развиваме уменията си по японски език по-бързо. Но и тук отново нямам кой знае какви тайни. Изучаването на японски език ми се отдава с лекота, защото този език ми харесва, защото ми харесват японците и защото ми харесва Япония.

Тъкмо затова имам силно желание да го науча по-скоро и колкото може по-добре. Граници в изучаването на един език едва ли има, така че аз не смятам да спирам дотук. Стремехът ми е да го овладее до нивото на самите японци, но не защото храня дръзките надежди, че ще успее напълно да постигна това, а защото ми трябва постоянна цел, която винаги да ме мотивира. Парадоксът май е точно в това, че ако целите ми бяха лесно достижими, то може би и нямаше да съм ги достигала въобще. Свикнала съм да мисля, че, както е казал Сократ, „аз знам, че нищо не знам“ – с други думи, че имам още много, много да уча... Но точно затова ми е интересно и точно затова постижения, които за някои други биха могли да бъдат предел, за мен са само крачка по безкрайния път към знанието.

Ако бих могла нещо да посъветвам другите, които са избрали същия път, то, разбира се, бих им казала и да се стараят, и да учат редовно и много. Но само при едно условие: ако наистина им се прави това. А вече мотивацията, желанието да учиш е нещо неконтролируемо.

Мога само да пожелаая на всички японисти да усетят същата тръпка, която усещам и аз към японското, и ученето при тях да напредва също така леко и радостно, както при мен.

弁論大会

КОНКУРС

**ПО ОРАТОРСКО МАЙСТОРСТВО
НА ЯПОНСКИ ЕЗИК**

През 2012 г., в организирания от Посолството на Япония в България и Международната фондация „Св. св. Кирил и Методий“ XVIII конкурс по ораторско майсторство на японски език от общо 18 души, изучаващи японски език в два български университета, три гимназии и две частни езикови школи, отличия за своите публични изказвания получиха четирима японисти. Сред тях трима – Елка Ангелова, Калин Петков и Любомир Чолаков, са редовни студенти от специалност Японистика на СУ „Св. Климент Охридски“, а един – Георги Недев, е студент от випуск 2011–2013 г. на курса „Японски език и култура“, организиран от специалност „Японистика“ през 2007 г. като форма на обучение за следдипломна квалификация във Факултета по класически и нови филологии на СУ „Св. Климент Охридски“.

Предоставяме на читателите възможността да се запознаят с японските текстове на четирите наградени изказвания пред публика и техните автори.

正しい選択をすること
(ДА НАПРАВИШ ПРАВИЛНИЯ ИЗБОР)

Калин Петков

*1 курс, специалност Японистика
СУ „Св. Климент Охридски“*

私はこれから正しい選択について少し話したいと思います。まず、選択とは何でしょうか。それは人が人生をよくするためにすることで、みんな選択しながら生きていかなければなりません。ですから、自分の人生を幸せにする選択は正しい選択だと思います。みんな正しい選択をしたいと思っていますね。でも、それをたっせいするためにはどうしたらいいのでしょうか。

私は正しい選択をするためには二つのことが必要だと考えています。一つ目は結果について考えることです。例えば、最近日本へ行けるチャンスがありました。私は日本語が上手になりたいですし、将来日本語を使

う仕事をしたいですから、それをたっせいするために、「日本へ行きたい」とすぐ思いました。でも、そのあとで「日本？行ったら友達や家族とはなれてしまうし…こわい」と思いました。また私はまだ一年生で日本語が上手じゃありませんから、日本人と話せるか心配しました。

日本へ行かなかつたら、友達や家族ともっと長い時間いっしょにいられます。でも、日本へ行ったら、日本語が上手になって、いい仕事が見つかります。それは全部選択の結果です。いい選択をするためには結果をいつも考えたほうがいいと思います。こうやって、将来をイメージすると、正しい選択をすることができます。

でも、結果をイメージできても、日本語が上手になりたくても、日本へ行く選択をするのはまだこわかったです。このような場合には、二つ目のものが必要となります。それは立ち向かう強い心です。

なぜなら、選択とは心が試されることだからです。結果がわかっている、正しい選択をするのがこわいとき、それを選ぶためには強い心が必要です。今回は、友達が背中を押してくれたので、選択する勇気が出ました。それで、プログラムに応募することができました。

結局、そのプログラムには受かりませんでした。しかし、受からなくても、それは正しい選択だったと思います。経験も得たし、こわいと思う気持ちも克服しました。心が強くなって、結果を知る経験をしましたから、この選択は私を幸せにしてくれました。

このような経験をして、やはり正しい選択をすることは今でも難しいです。でも、人はこうやって選択しながら生きています。ですから、二つの必要なことを身につけて、上手に選択できるようになりたいです。そのために私は若いときからがんばっています。この弁論に参加すると決めた選択もきっと私を幸せにしてくれると思います。

*

私とヒッチハイク (АЗ И АВТОСТОПЪТ)

Любомир Чолаков

*IV курс, специалност Японистика
СУ „Св. Климент Охридски“*

皆さん、こんにちは。今日はヒッチハイクについてお話したいと思います。5年ぐらい前に、私はヒッチハイクを始めました。人々はそれを聞くと、怖くないのと質問してきます。未知のものへの恐怖を感じない人

はいないでしょう。私も一人の人間に過ぎないので、怖くないはずがありません。「乗せてくれる人はどんな人なのか」というようなことを考えると不安でいっぱいになります。

しかしそれは乗せる人たちも同じです。「この人を乗せても大丈夫なのかな？」と考えています。ですからヒッチハイクが成功するということはすでに信頼関係が少し生まれているということです。さらに同じ目的地へ旅をしているという仲間意識も生まれます。ですから、電車の中やレストランで会って話すような単なる世間話ではなく、より深い話ができると思います。

ヒッチハイクの醍醐味は何だと思えますか。わたしにとって一番価値のあることはドライバーとの話です。今まで数多くのドライバーと語り合いました。村長、道路建設作業員、考古学者、ロッククライマーなどの職業も年齢も違っている人が乗せてくれます。話のテーマには限りがありません。政治の話でもいいし、恋人の話、成功した話、人生で後悔した話などもあります。ヒッチハイクして得たのは人々のさまざまな生き方です。普段の生活では同じ考えの人が周りに集まりがちです。しかしドライバーの話を書くことでわたしの視野は非常に広がってきました。

あるビジネスマンから、いい給料をもらっても質素な生活を続けている人生を聞きました。ある元プログラマーから、仕事をやめて旅に出たという人生を聞きました。ある会社員から毎日の仕事に満足してこのままこの生活を続けたいという人生を聞きました。ある大学教授から麻薬のせいで息子をなくしたという人生を聞きました。しかし彼女はその後立ち直り、前より強くなったと言っていました。

これらの話を聞くととき、いつも「人の数だけ真実がある」という母の言葉を思い出します。そして誰もが認める正しい人生というものはないと考えるようになりました。

ヒッチハイクは100%安全なことではありませんし、ヒッチハイクをしたからといって、みんながこの経験をできるわけではないと思います。危険を冒す価値があるのか、それは自分自身が決めることです。しかし私にとってヒッチハイクは本当にかげがえのないものです。車は教室になり、人との出会いはすべて私の人生の授業になります。ですからこれからもヒッチハイクを続けたいと思っています。

*

白いツバメ
(БЯЛАТА ЛЯСТОВИЦА)

Елка Ангелова

II курс, специалност Японистика
СУ „Св. Климент Охридски“

皆さん、白いツバメを見たことがありますか？その鳥は100年に一回しか見られないと言われていています。ブルガリア人にとって白いツバメは希望のシンボルです。白いツバメの物語は、絶望的な状況でも、自分の中から希望や信念をもう一度見つけ、あきらめずに前に進むことが大切だと教えてくれています。

去年私は運よく白いツバメを見つけました。今日は皆さんにその話をしたいと思います。

10月のある日、私はプロブディフからソフィアまでの電車に乗っていました。私の隣に座ったのは背が高く、髪が長くて、天然パーマの男の人でした。私はなんだかちょっと変な人だと思いました。彼が本を読んでいるあいだ、私はずっと窓の外を見ていました。寒かったですが、とてもきれいな秋でした。木の葉は赤と金になっていました。それを見て私は故郷や家族や友達のことを思い出していました。ソフィアにはまだ一人も友達がいませんでした。大学一年生の日本語の勉強はとても大変で、日本語が上手になれるなんて全く信じることはできませんでした。そもそもその選択がただしかったかどうか分からず、あきらめたほうがいいとさえ思っていました。その時私はとてもさびしかったです。

車窓から広い野原が見えました。電線にたくさんツバメがいて、東へ向かうための準備をしていました。それを見た私の目にふと涙が浮かんできました。そのとき突然隣の彼が私に言いました。「そのツバメを見ると、悲しくなるだけだよ。」私はびっくりしました。その人はたぶん私が泣いているのに気付いたのでしょう。「白いツバメを探しているんですけど、それはきっと作り話なんですよ。」と私は言いました。それを聞いた彼は、「いいえ、きっといるよ。でも、それは目に見えるものじゃない。自分の心の中にあるはずだよ？」彼はこれだけ言って、次の駅で電車を降りていきました。その人について何も知りませんでした。彼の言葉は強く心に響きました。ソフィアでの生活がつかなくても、自分の心の中に希望を見つけ出そうと決めました。

そう思ってから、友達をたくさん作るようにしましたし、日本語の勉強もがんばりました。そうしたらだんだんソフィアの生活が楽しくなって

きました。あのとき電車の中で彼に会わなかったら今私はここに立っていないでしょう。

彼に会ったことで自分自身に希望を持つことが大切だとわかりました。

どんなに困っても夢をあきらめてはいけません。

ある春の日、私は母にメッセージを送りました。「お母さん、私は白いツバメを見つけたよ。」と。

*

囲碁メンと囲碁ガール
(ФЕНОВЕ И ФЕНКИ НА ИГРАТА „ГО“)

Георги Недев

I курс, следдипломна квалификация

„Японски език и култура“;

СУ „Св. Климент Охридски“

Напоследък се увлякох по играта „го“. Чували ли сте за нея? А знаете ли, че в наши дни тя преживява истински бум? В Европа любителите на комикси, в които става дума за „го“, все по-често играят онлайн. Днес искам да ви разкажа за тях и за онези млади любители на „го“ в Япония, които чрез играта си търсят брачен партньор.

僕は最近、囲碁に夢中です。囲碁とは、2000年前とも3000年前ともいわれる古くからある中国で生まれた遊びで、白と黒の石をマス目の上に置いて、相手の石を囲んで広いほうが勝ちとなるゲームです。囲碁は、その見た目の単純さや美しさ、クロスワードの2文字の答えとして知られています。実際に対戦してみるとその論理的思考の深さを試される大変難しい遊びです。

その囲碁ですが、ここヨーロッパで新たなブームがおこっています。SUSHI、SAKURA、SUMOといった昔のイメージではなく、GOといえばMANGAというジュニア層によるインターネット対局が盛り上がっているのです。お金もかからないため、日々国を越えて強い者と対戦して腕を上げてきた子供が、大会に突然現れて大人を負かして驚かれることもあるようです。

逆に日本では、囲碁人口は減る一方のようで残念です。しかし若者の間では、合コンと囲碁を兼ねた一石二鳥のイベントが行われ、あるイベントでは4年で10組が結婚するなど、じわじわと「囲碁メン」「囲碁ガール」が増えているようです。このブームの背景には、囲碁そのものの面

白さに加え、碁盤に石を置くときに目立つ中指を派手にする囲碁ネイルに凝ったり、浴衣を着るといったお祭り性、また、今どきの草食系男子にわざと隙を見せて食らいつかせる肉食系女子の囲碁的「婚活」戦略があるようです。

僕も、もっと強くなって世界各国の女性と対局してみたいものです。

КОЛЕКТИВНИ ПРОЯВИ

НА СТУДЕНТИ ЯПОНИСТИ

ПРЕЗ 2012 ГОДИНА

日本文化祭

СЕДМИ ПРАЗНИК НА ЯПОНСКАТА КУЛТУРА – БУНКАСАЙ

ПРИВЕТСТВИЕ НА ПРОФ. ДФН БОЙКА ЦИГОВА

Скъпи студенти! Уважаеми колеги и гости!

Събрали сме се днес за пореден път да отбележим Деня на японската култура – празник, който се организира и провежда по инициатива на студентите от специалност Японистика в СУ „Св. Климент Охридски“.

Това начинание води началото си отпреди 7 години. Оттогава насетне нашите студенти всяка година си предават щафетата и всеки следващ випуск прибавя по нещо ново, разширява и обогатява репертоара на програмата. Така се изгради традиция, която нашите студенти превърнаха в едно от най-ярките събития в живота на специалност Японистика.

Ние, преподавателите, винаги сме се гордели с нашите студенти. Освен че са нашето по-слънчево и по-успешно „утре“, те са изключително способни, талантиливи и енергични млади хора с много богато въображение.

Днес със сигурност ни предстоят вълнуващи преживявания и изненади, с които щедро ще ни дарят участниците в програмата. На тях пожелавам вдъхновение и блестящо представяне, а на всички останали – добро настроение и приятни забавления!

Нека погледнем към слънчевия хоризонт на Япония и шоуто да започне сега!

ЗАЩО ЯПОНИСТИКА?

Таисия Телалим

*III курс, специалност Японистика
СУ „Св. Климент Охридски“*

Калин Петков

*I курс, специалност Японистика
СУ „Св. Климент Охридски“*

Следвайки вече седемгодишна традиция, и тази година на 20 май специалност Японистика проведе поредния празник на японската култура – *бункасай*, в Центъра за източни езици и култури. Организацията бе поета изця-

ло от студентите, но в подготовката участваха също както преподаватели, така и специално поканените клуб „Накама“, „Бонсай клуб България“ и др.

Темата на тазгодишния *бункасай* бе „Защо японистика?“. Идеята ни беше да се представи накратко специалността, нейният особен и очарователен свят, както и да насърчим кандидат-студентите да последват и да продължат нашия опит.

Програмата се състоеше от две части – сценична и извънсценична, които общо продължиха повече от 5 часа.

В сценичната част бяха представени модерни и традиционни японски танци, разиграване на викторина, представяне на скечове, пиеси и *cosplay* ревю.

Главната пиеса беше по мотиви на един от най-известните шедьоври от японската класическа литература – романът „Генджи моногатари“ („История за Сияйния принц Генджи“, XI век).

Други две кратки скеч-пиеси илюстрираха съответно японски скоропговорки и самата специалност Японистика.

Извън сценичната част бяха организирани множество демонстрации по *оригами*, японски игри, *бонсай*, калиграфия, японски суеверия и много други. Подготвена бе също така стая, където гостите можеха да облекат *юката* – японска лятна дреха; стая с *караоке*; стая с прожекции на японски филми, сериали и аниме.

Важна част от събитието бе организираният от студентите благотворителен базар, състоящ се от щандове с японска кухня, книги за Япония, сувенири, гаражна разпродажба и др. Средствата, събрани от него, бяха дарени на Национален алианс „Усмихни се с мен“ в подкрепа на родители на деца с увреждания. По този начин културният празник успя да съчетае в себе си и благотворителна кауза.

Студентите японисти вложиха в мероприятиято целия си ентузиазъм и всичките си усилия. Участваха всички курсове от I до IV, често пъти едновременно в една и съща изява. „*Беше трудно да направим графика за репетиции, тъй като разписанията на часовете ни са различни*“, сподели Илияна от I курс, участник в два танца и две пиеси. Въпреки това резултатите бяха определено впечатляващи.

За сценичните изяви бяха използвани множество декорации, автентични костюми, разнообразен реквизит, но също така се наблегна на умелата актьорска игра и добро излъчване, за да се създаде у зрителя усещането за максимална достоверност и пълно потапяне в света на Япония.

От друга страна, това усещане се стремяха да постигнат и извънсценичните ни прояви. Старателната ни подготовка и използването на всички възможни ресурси също бяха основен фактор за успеха на всяка част от събитието.

Много от гостите ни проявиха силен интерес към стаите с *юката*, *караоке* и *оригами*.

Успяхме да впечатлим публиката и с традиционните японски игри, както и с иновативните форми на тълкуване на японски суеверия, които бяха представени за пръв път тази година.

„Делта беше не само да забавляваме посетителите, макар това да е също немалко важно, а се постаряхме да представим на широката публика една друга част от Япония, която досега е оставала скрита за нея. Разбира се, не забравихме и за онова от страната, което вече е познато добре и се харесва на хората“, обясни Калин от I курс, участник както в една от пиесите, така и в стаята с калиграфия.

Отзивите на гостите бяха заслужена награда за всички наши старания.

„Беше страхотно събитие и няма по-щастливи деца от нашите след участието във всички занимавки...“, гласи коментар на един от гостите, публикуван на страницата на събитието във Facebook. На същата страница друг посетител споделя: „...от базара си купихме суши и клечки, вкъщи дъщеря ми си върза косата на кок, облече един халат на цветя за кимоно и седна да яде суши с клечки...“

Изглежда, че идеята, на която бе посветен тазгодишният *бункасай* – да покажем най-хубавите страни на Япония и японистиката, наистина успя да трогне гостите и да събуди отклик в сърцата им.

Това оставя надеждата, че интересът към страната и специалността ще продължи да расте и следващите поколения японисти ще бъдат също толкова мотивирани и влюбени в Япония – колкото сме и ние.

バルカン半島日本語サマーキャンプ

ПЪРВИ БАЛКАНСКИ ЛАГЕР ПО ЯПОНСКИ ЕЗИК**НИЕ ПОСТАВИХМЕ НАЧАЛОТО****Христина Христова***III курс, специалност Японистика*

През лятото на 2012 г. преподаватели и студенти заедно поставихме началото на една нова традиция – за първи път в България се проведе японистичен езиков лагер¹ с колеги от балканския регион. Когато разбрах за този проект, бях много ентузиазизирана и веднага се записах. И преди съм участвала в международни проекти и затова съм убедена, че подобни събития са просто задължителни за младите хора. Опитът, знанията и емоциите, с които се обогатява човек, са незаменими.

Японистичният лагер запълни една съществена празнина в студентските ни представи. До този момент малцина бяха имали контакт с японисти извън „нашия свят“ и информация за балканските колеги просто нямаше. Затова съвсем логично лагерът беше очакван с особено любопитство от наша страна. Още повече, че участниците бяха подбрани и се считаха за най-добрите представители на Румъния, Македония, Сърбия и Турция.

Лагерът в Китен събра на едно място толкова много страст, ентузиазъм и искрен интерес към японския език и култура! Вложихме сърце и душа в нашите проекти и в подготовката на закриващото лагера събитие – Празник на японската култура в Бургас. Не беше лесно – имаше нерви, притеснения, технологиите ни предадоха в последния момент. Да направиш петминутен клип се оказа голямо предизвикателство. Въпреки трудностите не се отказаме. Крадахме от времето за сън, крадахме от времето за забавление. Не знам дали случайно се бяхме събрали такива характери, дали сме попили от японското усърдие, но цялата група се „ганбарвахме“ с всички сили.

За хора, които не се познават, успяхме да се сработим изключително добре – три момичета от България, едно от Румъния и ръководител от Румъния. Темата ни беше „Дневници и блогове“. Основната идея, която развихме, беше, че хората от векове назад до днес пишат, водени от нуждата да споделят. Заради това желание преди векове в Япония възниква дневниковата литература. Аристократките създават дневници, чието предназначение

¹ <http://yaki.holy.jp/blog/> – официалният сайт на събитието.

ние е да бъдат четени. Съвременните хора използват глобалната мрежа със същата цел.

Взехме заедно решението в каква посока да развиваме нашия проект, като всяка от нас се включи с това, което умее най-добре – да снима, да прави монтаж, да пише текстове и пр. Много ми хареса, че имахме творческата свобода да изразим самостоятелно своите идеи и виждания без странична намеса, като в същото време получавахме подкрепа и помощ от нашите преподаватели и ние сме им благодарни за това!

Като краен резултат бяхме нетърпеливи да представим нашия проект на Празника в Бургас. Бяхме подготвили разнообразна програма, която представляваше традиционни за Япония изкуства – лекции и демонстрации за *икебана*, чайна церемония и *кендо*; гостите имаха възможност сами да сгъват *оригами*, да облекат *юката* или да посетят стаята за калиграфия. Имаше голям интерес от страна на посетителите към всички аспекти от японската култура, които показахме. А ние, участниците, си пожелахме следващия път да проведем Седмица на японската култура.

Разбира се, че има какво да се подобри в организацията. Опитът учи. Ние поставихме началото. Усещането, че си бил част от една зараждаща се нова и много силна традиция, е възхитително.

Надявам се проектът да продължи и занапред, да имаме възможност да приложим научените уроци, надграждайки първите събития. А защо не и да бъде доразвит в още по-големи мащаби. Знаете ли нещо за изучаването на японски език например в Белгия или Унгария?

НАШИЯТ АФИШ

2011–2012 АКАДЕМИЧНА ГОДИНА

ОБУЧЕНИЕ ЗА СЛЕДДИПЛОМНА КВАЛИФИКАЦИЯ

КУРС „ЯПОНСКИ ЕЗИК И КУЛТУРА“

Факултет по класически и нови филологии,
специалност Японистика

Курсът предлага широкопрофилна подготовка в посочената област. Предназначен е за специалисти от различни сфери, които желаят да придобият основни практически умения за общуване на японски език, както и базови познания за японската култура и общество. Подходящ е и за служители в държавната администрация, чиято сфера на дейност предполага контакти с Япония, и за ръководители и служители на фирми, които имат бизнес отношения с японски компании и организации.

Обучението се извършва в специалност Японистика на катедра Езици и култури на Източна Азия от висококвалифицирани български и японски преподаватели.

Продължителност на обучението – 2 години, по два семестъра годишно / 3 пъти седмично от 18 до 21 ч.

След успешно приключване на обучението се издава свидетелство за професионална квалификация.

Записване – ежегодно от 01 април до 15 септември, в каб. 214, партер, Ректорат, Северно крило, бул. Цар Освободител 15.

Документи за кандидатстване – заявление до ректора за участие в курса (свободен текст), ксерокопие на диплома за висше образование (за действащи студенти – уверение за студентско положение), документ за платена такса – фискален бон или бордеро.

За допълнителна информация: сектор „Следдипломна квалификация“, Ръководител сектор: Цветана Панова

Ректорат, каб. 214, тел.: (+ 359 2) 9308 548, (+ 359 2) 846 35 46, e-mail: tz_panova@fmi.uni-sofia.bg

ЦЕНТЪР ЗА ИЗТОЧНИ ЕЗИЦИ И КУЛТУРИ – отдел „Студенти“,

Бул. Тодор Александров № 79, каб. 2, Мария Тодорина

тел.: 02/829 37 83 в. 117; 02/829 37 85, e-mail: mimi_todorina@abv.bg

ОБУЧЕНИЕ В ОБРАЗОВАТЕЛНА СТЕПЕН МАГИСТЪР

С цел да подпомогнем нашите следващи дипломанти от бакалавърската програма да надградят своите знания напомняме, че курсът на обучение в нашата нова магистърска програма „Японски език и култура“ осигурява необходимото по-високо ниво на квалификация в научното направление филология и гарантира по-целесъобразен спектър на компетентност в бъдещата професионална реализация на завършилите специалисти японисти.

МАГИСТЪРСКА ПРОГРАМА ЯПОНСКИ ЕЗИК И КУЛТУРА

Специалност: ЯПОНИСТИКА

Срок на обучение: 2 семестъра

Форма на обучение: редовна

Професионална квалификация: МАГИСТЪР ПО ЯПОНИСТИКА

Ръководител на програмата: проф. дфн Бойка Цигова

Магистърската програма „Японски език и култура“ е предназначена за лица, завършили бакалавърската степен на специалност Японистика, както и за специалисти от други направления на хуманитарните науки, при условие че са с българско гражданство или са с гражданство на страни от ЕС.

Целта на обучението е да се дадат насоки за изясняване на приоритетите за професионалната ориентация на подготвяните в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ японисти, да се очертае по-широк спектър от възможности за профилирането им като бъдещи специалисти и да се стимулира тяхната мотивация за по-пълноценна професионална реализация в условията на все по-динамично развиващата се културна интеграция в съвременния свят. Актуалността на магистърската програма „Японски език и култура“ се потвърждава както от конкретните цели за по-висша степен на академично образование в специалността Японистика на СУ „Св. Климент Охридски“, така и от допълнителните възможности, които се предоставят на студентите японисти да придобият по-висока компетентност и да развият способност за изследователска дейност по различни проблеми на японския език и култура и други аспекти на културите на Изтока.

Завършилите магистърската програма „Японски език и култура“ получават професионална квалификация „МАГИСТЪР ПО ЯПОНИСТИКА“.

Профилираното обучение в магистърския курс включва учебни програми за особеностите и актуалните проблеми на традиционната и съвременната японска духовна и материална култура, японските изкуства, за историята и съвременните форми на икономическо и културно сътрудничество между България и Япония, за състоянието и перспективите на българската японистика, научните езиковедски, литературоведски и културологични изследвания в тази област на познанието в България и по света. В процеса на обучението се предвиждат използване на мултимедийни материали и разнообразни форми на аудиторна и извънаудиторна самостоятелна работа на студентите. В тематичното съдържание на учебните дисциплини е установен баланс между теоретичната подготовка и провеждане на дискуссионни обсъждания, семинари, презентации, анкетни проучвания и уъркшопове.

Магистърската програма по японистика осигурява експертна и научно-изследователска квалификация. Студентите японисти придобиват статут на специалисти с кредит за по-висока степен на доверие в академичните среди и обществения живот. Професионалната квалификация „магистър по японистика“ удостоверява изградени професионални качества както в областта на познанието за Япония като страна и култура, нейната ценностна система, изкуство и духовност, така и в областта на знанието за източната духовност и културата на страните от Изтока.

Завършилите магистърската програма „Японски език и култура“ могат да намерят професионална реализация в различни сфери на културния, стопанския и обществения живот на страната като специалисти в областта на образованието, културата, международните отношения, държавния апарат, средствата за масово осведомяване, книгоиздаването, туризма и др.

Условия за прием:

Необходимият минимален успех за всички кандидати е **много добър (4.50)** от диплома за завършено висше образование. Всички кандидати с по-нисък успех ще се класират за платена форма на обучение.

Квотата за **държавна субсидия** се разпределя с предимство между кандидатите, завършили бакалавърска степен в специалност Японистика. Приемът и класирането ще се осъществяват въз основа на общия успех от: дипломата за завършено висше образование и конкурсния изпит. Конкурсният изпит за всички кандидати за местата, субсидирани от държавата, е интервю.

Приемът и класирането на кандидатстващите за **платена форма на обучение** ще се осъществява при условията, валидни за кандидатите за държавна субсидия.

За ползване на незаети места освен кандидатите от специалност Японистика с право на участие в класирането както за държавна субсидия, така и за платена форма на обучение ще се ползват и специалисти от други направ-

ления на хуманитарните науки, при условие че са с българско гражданство или са с гражданство на страни от ЕС. Същите трябва да имат бакалавърска и/или магистърска степен за завършен курс на обучение по специалности в наши и чуждестранни университети, удостоверяваща, че владеят японски език в степен, равностойна или по-висока от придобитата в бакалавърската степен на специалност Японистика в СУ „Св. Климент Охридски“. За завършилите специалности, различни от специалност Японистика, може да бъде валиден и критерият за степен на владееене на японски език от чужденци, съответстващ на 3 ниво от скалата на „Japanese Language Proficiency Test“ (JLPT). Допускат се и дипломирани кандидати с други специалности, получили сертификата за обучение по японски език от курса за следдипломна квалификация „Японски език и култура“ на СУ „Св. Климент Охридски“ или удостоверение за придобито ниво на знания по японски език в други образователни звена у нас и в чужбина.

УЧЕБЕН ПЛАН

ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ ДИСЦИПЛИНИ	Семес- тър	Лек- ции	Упраж- нения	ECTS КРЕДИТИ
Съвременен японски език – практически курс 1	1	15	30	4
Японска култура – традиции и съвременност	1	30		2
История на японското сценично изкуство и театър	1	30	15	4
Социално-икономическо развитие на съвременна Япония	1	30		2
Шинто и Дзен-проекции в традиционните японски изкуства	1	30	15	4
Българската японистика: история, съвременно състояние и перспективи	1	30	15	4
Изследвания в съвременната японистика	1	30	15	4
Естетика на източния театър	1	30		2
Съвременен японски език – практически курс 2	2		45	4
Съвременна японска архитектура	2	30		2
Етнография на Източна Азия	2	30	15	3
Подготовка на дипломна разработка под научно ръководство	2		60	2
Защита на дипломна работа	2			15

<u>ИЗБИРАЕМИ ДИСЦИПЛИНИ</u> (избраните дисциплини трябва да носят минимум 8 кредита (4 кредита за I сем., 4 кредита за II сем.)				
Японската литература в България: превод и рецепция	1	30		2
Японското сценично изкуство „НО“	1	30		2
Дзен-словесни типологии в Япония	1	30		2
Gender Studies. Роля на пола във фолклора. Мъжките образи в японските вълшебни приказки	1	30		2
Философия на образността	1	30		2
История на политическите и културни отношения м/у България и Япония	1	30		2
Японската гравюра <i>укийо-е</i> : автори и образци	1	30		2
Кулинарно изкуство и култура на храненето в Япония	2	30		2
Потребителската култура в Япония и Китай	2	30		2
Поетичен символизъм в източноазиатската поезия	2	30		2
Музикална култура на Източна Азия	2	30		2
Други избираеми дисциплини (предлагани в други магистърски програми на СУ „Св. Климент Охридски“, както и от всички задължителни и избираеми дисциплини в бакалавърските програми на специалностите Китаистика и Кореистика, но без да може да избере два пъти в рамките на двете степени една и съща дисциплина)				

Съставил: проф. дфн Бойка Цигова

**НАУЧНИ ФОРУМИ С УЧАСТИЕ НА ДОКТОРАНТИ
И СТУДЕНТИ**

**НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ
„ЯПОНИЯ – ВРЕМЕНА, ДУХОВНОСТ И ПЕРСПЕКТИВИ“**

Конференцията, посветена на 60-годишнината на проф. дфн Бойка Цигова, се проведе на 31 октомври 2012 г., в Аулата на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Председател на форума бе отговорникът на специалност Японистика и ръководител на инициативния комитет доц. д-р Гергана Петкова. Участниците в организационния екип – ас. д-р Антон Андреев и двете редовни докторантки – Елеонора Колева и Албена Тодорова, бяха модератори в сесиите на конференцията. Освен преподаватели, докторанти и студенти от СУ „Св. Климент Охридски“ с доклади и научни съобщения участваха и учени от други университети в България, Япония, Швейцария и Украйна, както и представители на други български и чуждестранни образователни центрове и научни институти за изследване на японската култура, език и духовност.

**АКАДЕМИЧНИ ПРОЯВИ С УЧАСТИЕ НА ДОКТОРАНТИ
И СТУДЕНТИ**

**ТЪРЖЕСТВЕНО СЪБРАНИЕ В ЧЕСТ
НА 60-ГОДИШНИЯ ЮБИЛЕЙ
НА ПРОФ. ДФН БОЙКА ЦИГОВА**

Академичното тържество беше иницирано от специалност Японистика и се проведе на 31 октомври 2012 г. в Аулата на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. В подготовката и провеждането на събитието се включиха всички студенти от всички курсове на специалността.

НОВИНИ

書道クラブ
КЛУБ ПО КАЛИГРАФИЯ

На 01.12.2012 г. се проведе първото занимание на студентския клуб по калиграфия, организиран от Петя Панайотова от IV курс, специалност Японистика.

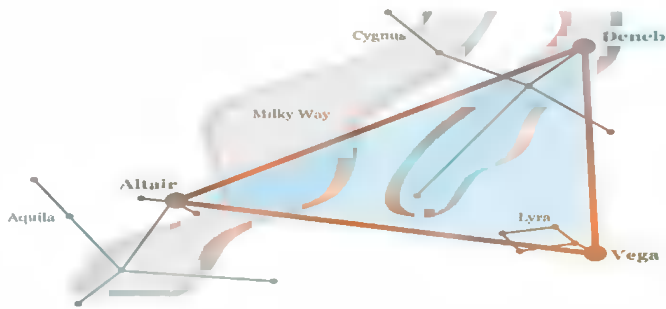
Два пъти месечно студентите японисти с любезното съдействие на японския гост-преподавател в специалността, г-ца Таширо, ще се учат да разкриват тайните на пътя на четката, да придобиват, упражняват и прилагат практически калиграфски знания и умения.

ИЛЮСТРАЦИИ

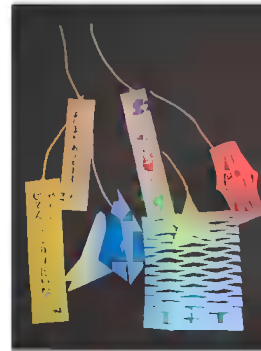
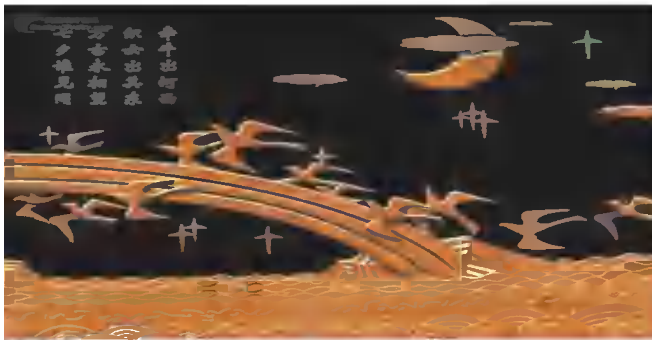

**Към рубриката КУРСОВИ РАЗРАБОТКИ НА СТУДЕНТИ
ЯПОНИСТИ ПРЕЗ 2012 г.**

ЯПОНСКИ ТРАДИЦИОННИ ПРАЗНИЦИ

Танабата – легендата

Танабата – празненството

Утагава Кунисада (1786–1864)
(картината се съхранява
в Националната библиотека
на Япония)

Ханами – цъфтежът на сакура в Япония

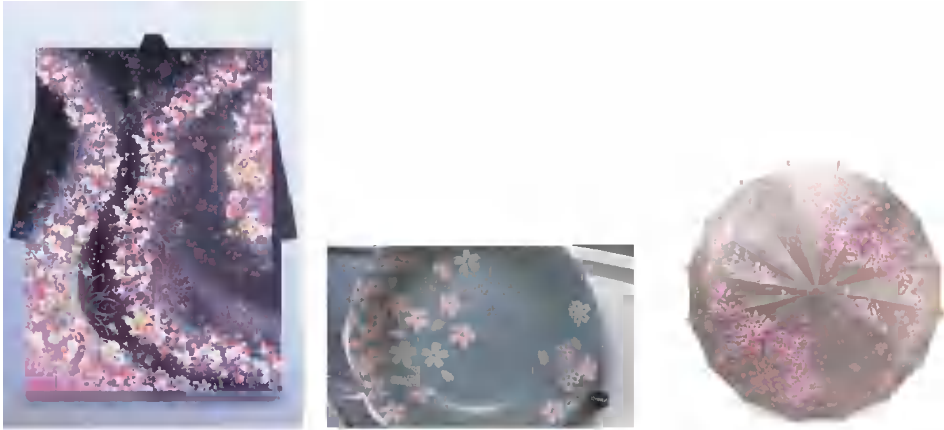
Карта на цъфтежа на сакура в Япония
(Цифрите: месец/ден)

Принцеса Коно-хана-сакуя-Химе
(произведение от императорската колекция)
Картината е представена за първи път на изложба
през 1929 г.

Минамото но Йошицуне
(1159–1189),
брат на първия шогун Минамото
но Йоритомо и Бенкей
(легендарен монах-воин), се
наслаждава на вишневия цвят
Автор: Цукиока Йошитоши

Изображения на сакура върху монети (100 йени) и банкноти (1000 йени)

Сецубун: 鬼は外! 福は内!

Соеви зърна

Мамемаки: Хокусай (1760–1849)

Обон мацури – празничен домашен олтар

Обон – церемониално шествие на Ханагаса одори в префектура Ямагата

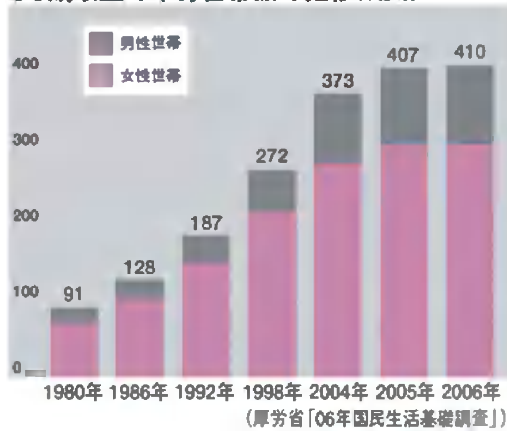

Огънове във формата на йероглифи в Киото – Града на петте горящи планини

„САМОТНА СМЪРТ“:

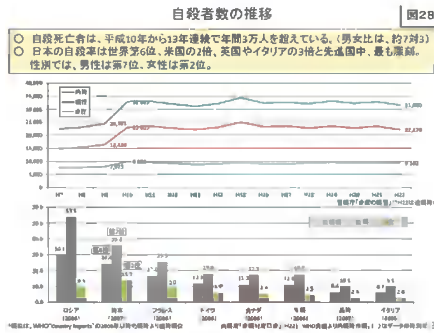
65歳以上の単身世帯数の推移 (単位:万)

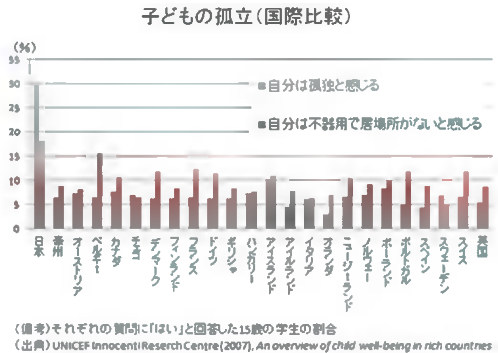
Фиг. 1

Фиг. 2

http://media.economist.com/images/images - magazine/2010/11/20/sr/20101120_src567.gif

Фиг. 3

Фиг. 4

Източник:

http://stat.ameba.jp/user_images/20110215/12/kokkoippan/10/81/g/o0588041911051013274.gif

ЗА ЯПОНСКИТЕ ИГРАЛНИ ЦЕНТРОВЕ:

Гашапон

(<http://www.julianaheng.com/gashapon-at-the-stgcc-2010/>)

Коринтска игра

(<http://japanese.lingualift.com/blog/pachinko-history>)

Популярна видеоигра с барабани
Тайко но тацуджин (майсторът на тайко, яп. барабани)
(<http://japon.lowren.fr/> – 21.05.2012)

**Към рубриката КОНКУРСНИ ПОСТИЖЕНИЯ НА СТУДЕНТИ
ЯПОНИСТИ**

- КОНКУРС ПО ОРАТОРСКО МАЙСТОРСТВО НА ЯПОНСКИ ЕЗИК

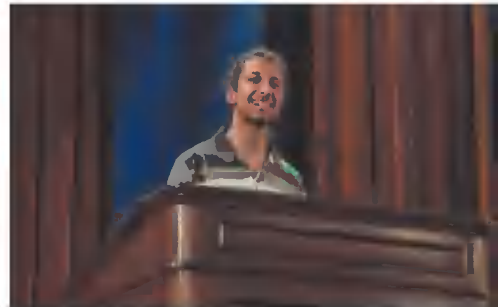

Участници, студенти и преподаватели от специалност Японистика приветстват победителите в конкурса от 2012 г.

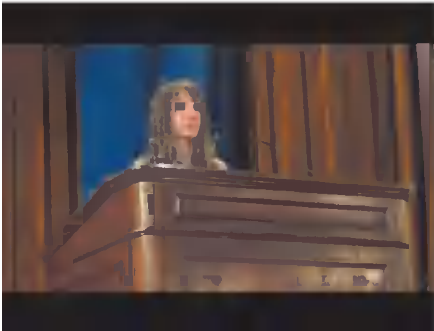
• ПОБЕДИТЕЛИТЕ:

Калин Петков

Любомир Чолаков

Елка Ангелова

Георги Недев

Към рубриката КОЛЕКТИВНИ ПРОЯВИ НА СТУДЕНТИ ЯПОНИСТИ ПРЕЗ 2012 г.

• СЕДМИ ПРАЗНИК НА ЯПОНСКАТА КУЛТУРА – БУНКАСАЙ:

ПОКАНА

Седми празник на японската култура

неделя, 20.05.2012г., 12:00ч.

**第七回
日本文化祭**

2012年5月20日
午後12時

Очаваме Ви на адрес:

София,

бул. "Шодор Александров"
79

Център за източни езици
и култури

СУ "Св. Кирил и Методи" Охридски
Факултет по класически и нови
филологии,
Специалност "Японистика"

Най-учтиво Ви кани да се
присъединявате към

Седми празник на японската
култура

"Бункасай: Защо Японистика?"

В програмата ви
окажат разнообразни
презентации, демонстрации,
плеси и други сценични изяви,
квизи и
благотворителен базар.

Събраните средства
ще бъдат дарени на
"Национален алванс Усмакчи се с
мен".

Седми празник на японската култура

Програма

Сценична част

11:45 Допускане в зала 1
12:00 Откриване - модерен японски танц
12:05 Поздрав от името на официалните гости
12:25 Пиеща по мотиви от класическия японски роман
"Хикару Генджи монотари"
12:50 Викторина с награди - първа част
13:00 Скеч "Японски скоропоговарчи"
13:15 Традиционен японски танц "Соран буши"
13:30 Изпълнение на японска песен
13:35 Косплей ревию
13:40 Викторина с награди - втора част
13:45 Скеч "Японистика?"
14:00 Закриване на сценичната част

Извънсценична част

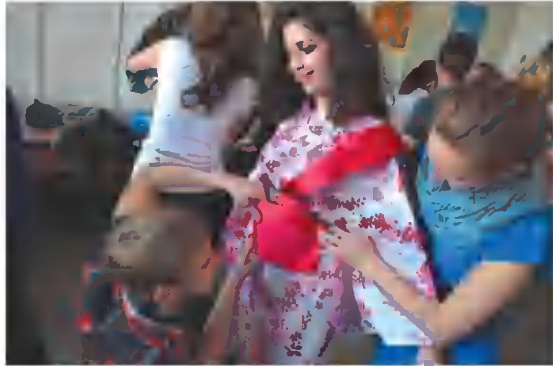
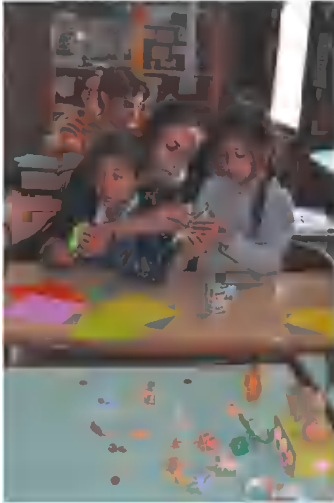
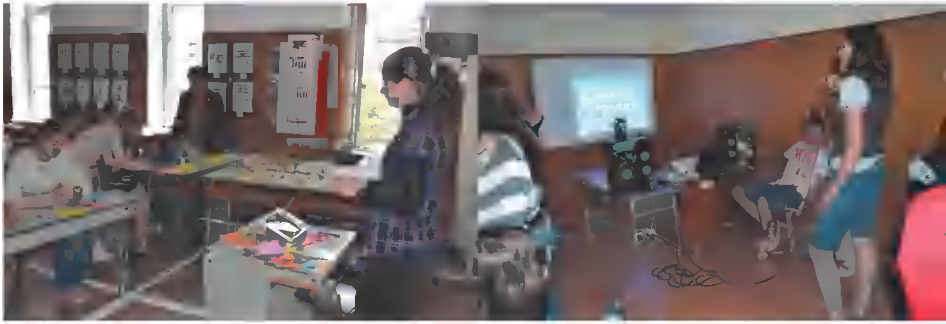
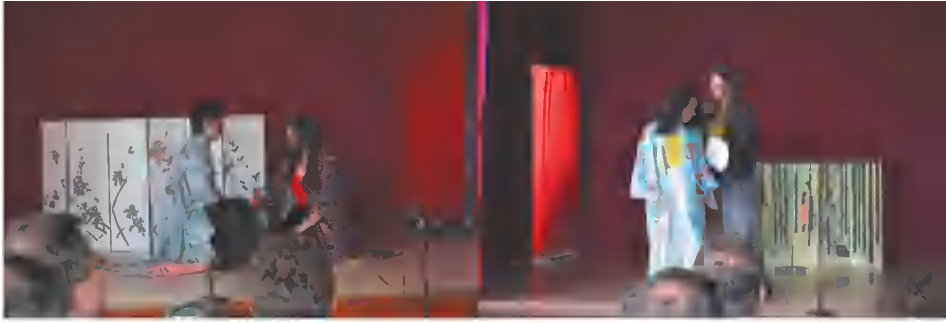
Първи етаж:
Войвде: Благотворителен базар: шандове - книги за Япония на изд.
„Изток-Запад“ и японски сувенири
Зала „Конкрешки“: Калиграфски уъркшоп от 14:30

Втори етаж:
Благотворителен базар: шандове - Японска кухня, Гаражна
разпродажба, Оригами, Бижуа, Сувенири и други

Трети етаж:
Зала 1: Презентации на различна тематика от 14:30
Ауд. 25А: Демонстрация по Бонсай
Ауд. 29: Юката стая от 14:30
Ауд. 32: Оригами уъркшоп. Нови групи от 14:30, 15:30, 16:30

Четвърти етаж:
Ауд. 35: Караоке
Ауд. 36: Традиционни японски игри
Ауд. 37: Проекции на аниме, филми и сериали
Ауд. 39: Стая на японските сувенири от 14:30

ПЪРВИ БАЛКАНСКИ ЛАГЕР ПО ЯПОНСКИ ЕЗИК

